

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO**

Ana Strupi

**RAZUMEVANJE STARANJA IZ PERSPEKTIVE SREDNJE
GENERACIJE**

DIPLOMSKO DELO

Ljubljana, 2020

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

Ana Strupi

**RAZUMEVANJE STARANJA IZ PERSPEKTIVE SREDNJE
GENERACIJE**

DIPLOMSKO DELO

Mentorica:izr. prof. dr. Jana Mali

Ljubljana, 2020

PODATKI O DIPLOMSKEM DELU

Ime in Priimek: Ana Strupi

Naslov: Razumevanje staranja iz perspektive srednje generacije

Mentorica:izr. prof. dr. Jana Mali

Kraj: Ljubljana

Leto: 2020

Št. strani:

Št. prilog:

Ključne besede: staranje, strah pred staranjem, tabuizacija starosti, priprava na starost, socialno delo

Povzetek: V diplomskem delu sem raziskovala, kako razumejo staranje in starost ljudje srednje generacije, ter prisotnost strahu pred staranjem pri srednji generaciji. Zanimalo me je, kaj bi jim pomagalo zmanjšati strah pred staranjem. Raziskovala sem, kaj najbolj oblikuje njihov pogled in predstavo o staranju in starosti ter na kakšen način se na svojo starost pripravljajo. V teoretičnem delu sem obravnavala staranje in razumevanje starosti v sodobni družbi. Predstavila sem prisotnost gerontofobije, stereotipov in tabuja starosti. Nadaljevala sem s pomembnostjo priprave ljudi na starost in upokojitev ter prispevki socialnega dela pri pripravi ljudi na starost in upokojitev. Opravila sem kvalitativno raziskavo, ki je vključevala 10 posameznikov srednje generacije, ki so stari med 50 in 60 let. Ugotovila sem, da ljudje ob misli na svoje lastno staranje občutijo negativne občutke, najpogosteje so to občutki strahu. Ljudje o svoji starosti ne želijo premišljevat, prav tako iz svoje zavesti odpravljajo strah. Starost razumejo stereotipno. Pogled in predstavo o starosti najbolj oblikujejo lastne izkušnje s staranjem njihovih staršev in izkušnje njihovih prijateljev in znancev. V prihodnosti bi bilo potrebno ljudi ozavešiti o nujnosti priprave na starost in upokojitev. Tej temi pa bi več pozornosti morala nameniti tudi stroka socialnega dela, ki bi s svojimi koncepti lahko podprla ljudi pri pripravi na starost tako na mikro kot tudi na mezo in makro ravni.

Title: The understanding of old age from the perspective of the middle-age generation

Keywords: aging, fear of getting old, old-age taboo, preparation for old age, social work.

Abstract: In my graduation thesis, I researched the understanding of old age from the middle-age generation's perspective and the presence of fear from aging in the middle-age generation. I wanted to ascertain what would help them reduce their fear of aging. I researched what affects people's perspective on aging and old age and how they prepare themselves for old age. In the theoretical part, I talked about aging and understanding of old age in modern society. I presented the presence of gerontophobia and stereotypes and taboo about old age. I continued by describing the importance of preparation for old age, retirement, and contribution of social work to people's preparation for old age. I made a qualitative research that included 10 individuals of the middle-age generation, aged between 50 and 60 years. My conclusion was that people have negative feelings when thinking about their aging. The most common is the fear of getting old. People do not want to think about their aging. Furthermore, they drive fear out of their consciousness. They have a stereotypical view of aging. Mostly, people's point of view is shaped by their parent's experiences with aging and by experiences of their friends' acquaintances. In the future, the awareness of preparation for old age and retirement should be raised. This topic needs more attention to the social work profession whose concepts could support people in their preparation for old age at the micro-, meso-, and macro-levels.

*»Dejstvo je, da se staramo. Iz dneva v dan. Iz leta v leto.
Potrebno ga je sprejeti in udomaćiti, kar pa v današnjem času,
ko poudarjamo mladost, zdravje in telesno moč, niti ni tako enostavno«
(Hojnik Zupanc, 1997, str. 36).*

ZAHVALA

Najprej naj se zahvalim vsem, ki so mi omogočili raziskovanje. To so vsi, ki so sodelovali v raziskavi in so bili pripravljeni z menoj deliti svoje poglede in razumevanje starosti in staranja.

Za vso pomoč in strokovne usmeritve pri pisanju diplomskega dela se iskreno zahvaljujem svoji mentorici izr. prof. dr. Jani Mali.

Velika zahvala gre mojima staršema in prijateljici Nadjji, ki so me ves čas bodrili in mi stali ob strani med pisanjem diplomskega dela.

Hvala tudi mojim starim staršem, ki so me spodbujali pri mojem izobraževanju.

Največja zahvala pa gre mojemu fantu, brez katerega mi ne bi uspelo. Žan, hvala iz srca.

PREDGOVOR

Staranje je povsem naraven proces. Kljub temu pa mnogi ljudje s strahom in negotovostjo spremljajo svoje staranje. Včasih staranje težko sprejemajo in se na starost težje navadijo. Starost je tabuizirana, zato ljudje o njej ne želijo razmišljati, kar pa strah pred staranjem še pogloblja. Starost je odrinjena na rob družbe, posledično pa jo lahko ljudje razumejo kot nekaj neprijetnega in nepotrebnega. Položaj starih ljudi v Sloveniji ni dober, zaradi tega se veliko pripadnikov srednje generacije srečuje z občutki strahu ob zavedanju, da se približujejo tretjemu obdobju življenja. K temi me je napeljal pogovor dveh žensk srednjih let v čakalnici pri zobozdravniku. Iz ambulante je prišla starejša gospa, ki so ji popravljali zobno protezo. To vem, ker je svojemu možu razlagala, da bo sedaj nekaj dni morala biti brez zobne proteze. Ko sta gospa in njen mož čakalnico zapustila, se je pričel pogovor dveh čakajočih žensk o tem, kako grozna je starost. Govorili sta o strahu, ki ga doživljata ob staranju. Izpostavili sta svoje pomisleke glede staranja in se spraševali, kaj vse ju še čaka. Pred vstopom ene izmed njiju v ambulanto sta nagovorili še mene z besedami: »Blagor tebi, ko si še tako mlada.« Dogodek me je napeljal k razmišljanju o tem, kako ostali ljudje doživljajo svoje staranje. V svojem diplomskem delu sem raziskovanje namenila doživljanju staranja pri ljudeh, ki so pripadniki srednje generacije. V teoretskem delu sem naredila pregled razumevanja starosti v sodobni družbi, pisala sem o strahu pred staranjem, tabuizaciji starosti ter o pripravi na starost. Prispevek mojega diplomskega dela je razviden predvsem v zadnjem poglavju, kjer sem govorila o prispevkih socialnega dela pri pripravi ljudi na starost. Pisala sem o konceptih socialnega dela, ki so lahko v pomoč pri pripravi ljudi na starost in upokojitev. To so ključni koncepti socialnega dela, ki socialne delavce lahko podprejo pri delu z ljudmi ob njihovi pripravi na starost in upokojitev: partnerski odnos, koncept perspektive moči, izhajanje iz potreb človeka, antidiskriminacijska usmeritev socialne delavke, upiranje starizmu. Potreben je razvoj nove perspektive na starost in staranje k temu pa lahko pripomore tudi priprava ljudi na starost.

KAZALO

1	TEORETIČNI UVOD	1
1.1	Staranje in razumevanje starosti v sodobni družbi	1
1.2	Strah pred staranjem ali gerontofobija	4
1.3	Tabuizacija starosti	8
1.4	Priprava na starost	12
1.5	Prispevki socialnega dela pri pripravi ljudi na starost in upokojitev	16
2	PROBLEM	19
3	METODOLOGIJA	21
3.1	Vrsta raziskave	21
3.2	Merski instrument ali viri podatkov	21
3.3	Populacija in vzorec	21
3.4	Zbiranje podatkov oziroma empiričnega gradiva	22
3.5	Obdelava gradiva	22
3.6	Definicije pojmov	24
4	REZULTATI	25
4.1	Pogled na lastno prihajajočo starost	25
4.2	Pogled na staranje na splošno	27
4.3	Oblikovanje pogleda in predstave o starosti	28
4.4	Mnenje o predstavi podobe starosti v družbi	30
5	RAZPRAVA	33
6	SKLEPI	38
7	PREDLOGI	40
8	LITERATURA IN VIRI	42
9	PRILOGE	46
9.1	Priloga št.1: Vprašalnik	46
9.2	Priloga št. 2: Intervjuji	46
9.3	Priloga št. 3: Odprto kodiranje	60
9.4	Priloga št. 4: Osno kodiranje	101

1 TEORETIČNI UVOD

1.1 Staranje in razumevanje starosti v sodobni družbi

Kadar govorimo o znamenjih staranja, je smiselno razčleniti dva različna pojma - starost in staranje. Pojem starost je nekaj statičnega, medtem ko je staranje dinamičen proces, ki poteka z najrazličnejšimi spremembami v strukturi organizma. Starost je torej življenjsko obdobje v procesu staranja (Accetto, 1968, str. 66). Pečjak in Pečjak (2007, str. 13) pišeta, da se proces staranja prične z oploditvijo. Nato pa si v življenju sledijo spremembe, ki jim pravimo staranje. V prvi polovici življenja jih imenujemo zorenje, v drugi polovici pa staranje. Kljub vsemu pa nam staranje v mladih letih ne predstavlja obremenitev, kot jih leto povzroča v starih letih. V mlajših letih se staranja veselimo, saj želimo čim prej odrasti, medtem ko kasneje ni več tako. Acceto (1968, str. 66) meni, da je težko določiti, kdaj se prične prvo staranje. Meni, da se staranje začne takrat, ko proces propadanja preseže procese rasti in gradnje v našem telesu. To naj bi bilo ob koncu rastnega obdobja. Različni zunanji dejavniki vplivajo na intenzivnost starostnih znakov, kar pomeni, da ne nastopijo pri vseh ljudeh v istem časovnem obdobju. To pomeni, da se vsak stara na svoj način in z različno hitrostjo. Kristančič (2005, str. 41) nadaljuje, da je način odzivanja posameznika na proces staranja odvisen od načina mišljenja o staranju nasploh. V naši kulturi, za razliko od nekaterih drugih, v katerih ljudje verjamejo, da človek z leti postane modrejši, ponavadi leta skrivamo. Prav tako verjamemo, da so starejši ljudje manj socialno privlačni in zaželeni. O tem govori tudi Lahe (2016, str. 58), ki pravi, da je v zgodovini človeškega obstoja malo takih kultur, ki mladosti niso slavile kot najboljšega obdobja življenja in starosti kot manj prijetnega, pa vendar ljudem nikoli prej ni bilo tako težko sprejeti lastnega staranja kot je danes. Niti najmanjšega znamenja staranja ne sprejemamo kot zorenje našega telesa, ampak ga razumemo kot nazadovanje in bližanje smrti. Požarnik (1981, str. 99) pravi: »Mnogi ljudje s strahom in potrti spremljajo svoje staranje. To je pravzaprav povsem razumljivo, saj je podoba starosti pri nas dokaj negativna, polna predsodkov in surovih ter napačnih posplošitev.« Torej tudi zaradi predsodkov in napačnih posplošitev ljudje svoje staranje težko sprejemajo in ga izrivajo iz svoje zavesti ter o staranju ne želijo premišljevati.

Lahe (2016, str. 135) je v raziskavi Sociološki vidiki odnosa mladih do staranja, starosti in starejših ljudi v slovenski postmoderni družbi opazila, da med mladimi ne prevladujejo

staristična stališča, kljub prepričanju mnogih, da je starizem globoko zakoreninjen v sodobni družbi. Rezultati raziskave so pokazali, da ima le 18,5 % mladih negativen odnos do starih ljudi. Raziskava prav tako ni potrdila predvidevanja o prevladi strahu pred staranjem med mlajšimi, z izjemo strahu pred izgubo. Razlog za takšne rezultate je pripisala izbranemu vzorcu, kjer je zajela izključno mlade v procesu izobraževanja in ne tistih, ki so brez statusa dijaka oziroma študenta in brezposelne. Kot drugi vzrok je navedla odraščanje mladih v bolj odprti družbeni klimi, sprejemanje posledic demografskih trendov sodobne družbe in željo po učinkoviti pripravi na lastno staranje. Ugotovila je tudi, da bolj pogoste kot imajo mladi stike s starimi ljudmi in bolj kot so ti stiki kakovostni, manjša je stopnja starizma in strahu pred staranjem med mladimi. Na prisotnost strahu pred staranjem vpliva tudi izobrazba, saj je raziskava pokazala, da se z višanjem stopnje izobrazbe mladih znižuje prisotnost strahu pred staranjem.

Požarnik (1981, str. 102) pravi, da se med 35. in 45. letom pri večini ljudi začne nekakšno krizno obdobje. Strokovnjaki govorijo o tako imenovani krizi srednjih let. Omenjeno obdobje se prične s prvimi občutki staranja. Nekateri se takrat nenadno zavejo, da se starajo ali pa, da so že stari. Požarnik (1981, str. 105) nadaljuje, da kriza srednjih let doseže vrhunec med 40. in 55. letom, torej v obdobju, ki ga znanstveniki imenujejo klimakterij. Vsak posameznik pa se s krizo srednjih let spoprijema na svojevrsten način. Nekateri so še bolj zagnani za delo, se še več ukvarjajo s športom, še bolj skrbijo za mladosten videz. Če ljudi skrbno opazujemo, lahko zaznamo, da to počnejo pod nekakšno prisilo. Zdi se mu, da je to slabo, saj kdor se v tem času ne sooči s samim seboj, bo lahko imel kasneje v življenju še hujšo krizo, obenem pa si na tak način zapre vrata za resnično osebnostno rast v starosti. Potrebno je izdelati jasen koncept za prihodnja leta.

Barkan (2011, str. 418, 419) pravi, da je odnos družbe do starih ljudi odvisen od dveh dejavnikov, in sicer od kombinacije zdravja in duševne sposobnosti starih ljudi ter gospodarske razvitosti. V splošnem velja, da so bolj spoštovani zdravi stari ljudje, medtem ko se s prezirom gleda na tiste stare ljudi, ki so slabšega zdravja. Na položaj starih ljudi v družbi vpliva tudi gospodarska razvitost družbe. Stari ljudje z več premoženja so lahko bolj avtonomni in imajo večji vpliv med sorodniki in drugimi člani družbe. Torej, bolj kot je razvito gospodarstvo v družbi, več sredstev lahko stari ljudje tekom življenja pridobijo in posledično večjo družbeno moč ter na stara leta zasedejo višji položaj v družbi.

Domovi za stare ljudi so v Sloveniji po materialnem blagostanju in normativih za oskrbo med boljšimi v svetu. Sodobna gerontološka znanost se je pri nas začela uveljavljati že v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, naš pokojninski sistem je med socialno ugodnejšimi in tudi materialna preskrbljenost ljudi na stara leta je višja kot v zgodovini in boljša kot v tujini (Ramovš, 2003, str. 24).

Pa vendar v starosti določa avtonomijo podoba starih ljudi v družbi. Sodobna storilnostno naravnana družba ustvarja podobo starega človeka v skladu z lastnim interesom. Za dvig storilnosti potrebuje mlado, aktivno populacijo. Stari ljudje so družbi v breme. Zbujajo strah in apetit po dohodku, zato je bolje, da so odrinjeni na družbeni rob. Pri tem pa so zelo učinkoviti predsodki in stereotipi o starosti in starih ljudeh (Mali, 2008, str. 182).

»Sovpadanje različnih procesov modernizacije, urbanizacije, industrializacije in razvoja znanosti je vplivalo na zmanjševanje vloge starih ljudi v družini in družbi. Temu je sledila stigmatizacija starih ljudi v družbi in vesplošno odiranje starosti iz sodobnega načina življenja« (Mali 2008, str. 23). Stari ljudje so marginalizirani in odrinjeni na rob družbe. V družbi, ki ceni samo produkcijo, so stari ljudje obravnavani zgolj kot potrošniki.

Ponekod je še vedno prisotno medsebojno in institucionalno zanemarjanje starih ljudi. Stari ljudje so slabi obravnavi pogosto priča v zdravstvu, kjer so njihove težave lahko spregledane ali celo napačno diagnosticirane. Posebno skrb pa vzbuja tudi odnos med starim človekom in zdravnikom (Cuddy, Norton in Fiske, 2005, str. 277).

Tisti stari ljudje, ki bi želeli še delati, imajo v delovnem okolju težave pri iskanju ali ohranjanju službe. To je predvsem posledica netočnega in nepoštenega ocenjevanja njihovih domnevnih ali dejanskih sposobnosti. Iz podatkov je moč razbrati, da bi veliko število nezaposlenih starejših Američanov raje delalo, vendar ne morejo najti službe, kajti ključna številka, povezana z upokojitvijo, je postala 65 let. Visoko število starih ljudi, ki bi želeli delati, čuti velik pritisk, da se morajo upokojiti (Cuddy, Norton in Fiske, 2005, str. 277). Družbena vloga upokojenca se od države do države razlikuje. V nekaterih pokrajinah Bosne in Hercegovine starejši ljudi še vedno silijo za zapeček. V Sloveniji imajo starejši ljudje vseeno bolj dejavno vlogo, vendar je ta vloga v zahodnih evropskih državah navadno omejena na vlogo kupca, porabnika (Findeisen, 2002, str. 116).

Najšibkejša točka so tako pri nas kot tudi po drugih deželah zahodne družbe zelo slabi pogoji za kakovostno staranje tako na osebni ravni kot na področju medosebnih odnosov, saj javno vzdušje današnjega časa staranje prezira in ga ignorira, stare ljudi pa družbeno izloča in marginalizira. Iz tega izhaja, da zelo malo ljudi starost doživlja kot enako smiselno obdobje življenja kot sta mladost in srednja leta (Ramovš, 2003, str. 25).

Sodobni način življenja potiska stare ljudi na družbeni rob, saj kot neaktivni člani družbe ne prispevajo k njeni večji storilnosti, ki je osrednje gibalno sodobne družbe. Biti star ima danes pogosto sramotilen, poniževalen pomen, kar pušča hude posledice v čustvenem življenju starih ljudi. Torej družbena konstrukcija starosti močno vpliva na subjektivno doživljanje procesa staranja (Mali, 2008, str. 163).

Starostnih sprememb se ljudje začnemo zavedati in jim posvečamo večjo pozornost nekje od štiridesetega leta dalje. Takrat se nekateri začnejo posluževati različnih strategij, da bi staranje nekoliko upočasnili ali ga prekrili. Razmišljanje o svoji starosti pa odrivajo iz svoje zavesti. Posamezniki, ki svoje staranje sprejmejo, lahko začnejo globlje razmišljati o svoji starosti in prično z izdelovanjem planov za starost.

1.2. Strah pred staranjem ali gerontofobija

Gerontofobija oz. strah pred staranjem je prisotna skoraj pri vseh ljudeh. Gerontofobija je prisotna pri vseh starostnih skupinah v naši družbi, ki proces staranja napačno zaznavajo. Pogosto zaradi nezadostnih informacij. Vendar se vmes prepletajo tudi predsodki in miti o staranju. Dokaz temu so nekateri ekonomisti, ki trdijo, da bodo v bodočnosti prikrajšani za lastne pokojnine zaradi sedanjih upokojencev, saj le-ti živijo preveč lagodno (Kristančič, 2005, str. 42). Balaram (2004, str. 1163) definira gerontofobijo kot strah pred staranjem ali sovraštvo do starih ljudi. Opredelitev je dvorezna. Obsega tako strahove kot tudi dvome o posameznikih, ki se starajo. Še pomembneje je, da opisuje občutek neposredne sovražnosti, ki se včasih zdi usmerjena v starejšo generacijo s strani mlajše generacije. Kristančič (2005, str. 42) navaja: »Strah pred staranjem pogosto povzroča čustva jeze do samega staranja, pri vseh generacijah; o posledicah lahko samo ugibamo.« Kristančičeva je pomembno dopolnila

definicijo gerontofobije s pomislekom o posledicah, ki jih gerontofobija povzroča vsem generacijam. Prodor gerontofobije v vsakdanje življenje ljudi pa opiše naslednja navedba:

Gerontofobija je torej strah in negotovost posameznikov nad lastnim staranjem. Prav tako pa lahko pomeni sovražnost, ki je namenjena starim ljudem. Gerontofobija je globoko prodrla v vsakdanje življenje in razmišljanje ljudi. Stari ljudje mnogokrat sami zanikajo dejstvo, da so stari, in ne želijo, da jih drugi opominjajo na to. Mladi ljudje pa nad mislijo, da bodo tudi sami nekoč stari, niso navdušeni in zato take misli odrivajo iz svoje zavesti. Večina starih ljudi se težko sooči z dejstvom, da so stari, tudi zaradi prevladujočih stereotipov o starih ljudeh v družbi. Namesto da bi se temu stereotipiziranju postavili po robu, raje živijo življenjski stil mlajših, dokler je to mogoče (Inštitut Antona Trstenjaka, 2010).

Palmore (1972, str. 213) govori o tem, da je gerontofobija pravzaprav skrajna oblika starizma ter da je večino ljudi sicer strah svojega lastnega staranja, vendar jih ni strah kronološke starosti kot take. Strah jih je izgube samostojnosti, spoštovanja drugih, nezaželenosti in nevidnosti. Torej je gerontofobija pogosto povezana z drugimi strahovi kot so strah pred izgubo ljubezni, strah pred revščino, strah pred boleznijo in smrtjo. Zanimiva opredelitev strahu pred staranjem je opredelitev s pomočjo lestvice, ki sta jo oblikovala Lasher in Faulkender (1993, str. 247) v študiji *Measurement of aging anxiety: development of anxiety about aging scale*. Lestvico strahu pred staranjem sestavljajo štiri glavne dimenzije: fizične, psihološke, socialne in medosebne. Navedene dimenzije sestojijo iz specifičnih strahov. Iz strahu pred lastnim staranjem, ki je povezano s posameznikovim subjektivnim doživljanjem lastnega staranja; strahom pred starimi leti na splošno, torej starostjo kot osebnim stanjem ter strahom pred starimi ljudmi, torej zaznavanjem drugih kot starih ljudi. Poznamo različne dimenzije strahu pred staranjem, vendar nobena izmed oblik ne posega v življenje ljudi na način, da bi ga bistveno spremenila. Palmore (1999, str. 45) ocenjuje, da strah pred staranjem ni tako močan, da bi vplival na normalno funkcioniranje ljudi v vsakdanjem življenju in ga zaradi tega težko opredelimo kot fobijo, ki sicer vsebuje ekstremne in nevrotične strahove. Zaradi tega bi bil bolj primeren izraz starizem, ki zajema tudi predsodke in diskriminacijo starih ljudi.

Diskriminacija starih ljudi se imenuje ageizem ali po slovensko starizem. Gre za neenako obravnavanje ljudi v podobnih situacijah zaradi osebnih okoliščin. Diskriminacijo

povzročajo različni dejavniki od individualnih, strokovnih kot tudi upravnih in zakonodajnih, žrtve pa so pogosto nemočni ljudje in ranljive skupine (Žiberna, 2012, str. 21). Pečjak (2007, str. 94) navaja:

Starizem je nekaj podobnega kot sta rasizem in seksizem. Rasizem je diskriminacija nekaterih rasnih skupin, medtem ko je seksizem diskriminacija nekaterih spolnih skupin, praviloma žensk. Starizem pa je diskriminacija starostnih skupin in neke vrste izločanje starih ljudi iz družbenega življenja. To se kaže pri prisilnem upokojevanju, vendar ne zaradi moralnih, političnih ali ideoloških predsodkov, pač pa zaradi koledarske starosti.

Starizem torej pomeni diskriminacijo posameznika zaradi njegovih let. Bytheway in Johnson (1990, str. 37) predstavita diskriminacijo starih ljudi skozi aspekt ustvarjanja in krepitev strahu pred staranjem, ki hkrati degradira proces staranja. Prav tako stereotipizira domneve glede sposobnosti in potrebe po zaščiti starejših. Žiberna (2012, str. 21) dodaja, da je za ogrožanje, omejevanje in preprečevanje uresničevanja človekovih pravic in uveljavljanja temeljnih svoboščin kriva diskriminacija. Z diskriminacijo starih ljudi se najprej srečamo v obliki stereotipov. Poudarek je le na negativnih značilnostih, upošteva se zgolj kronološka starost, prezrti pa so izjemni kulturni, socialni in strokovni potenciali, njihov prispevek mladini in državi, njihova aktivnost ipd. Palmore (1999, str. 4) je zapisal, da je starizem presojanje ljudi na podlagi starosti, ki je lahko pozitivno ali negativno. Vsebuje predsodke, stereotipe ali prepričanja in stališča oz. odnose ter obnašanja kot tudi diskriminacijo. Negativni predsodki se kažejo s stereotipi o tem, da so stari ljudje bolni, impotentni, grdi, nekoristni, osamljeni, depresivni kar se odraža v negativni diskriminaciji, ki se pojavlja na področju zaposlovanja, državnih služb, družine, bivalnih enot in zdravstvenega varstva. O tem piše tudi Žiberna (2012, str. 21), ki pravi, da se z diskriminacijo starih ljudi srečujemo v socialni, zdravstvu, na področju zaposlovanja, kulture, izobraževanja in informiranja, politike, varnosti, varnega okolja, raziskovanja. Starizem je tako močno razširjen in prisoten v različnih aspektih družbenega življenja. Navedla bom le nekaj primerov očitnega starizma starih ljudi.

Staristično so se vedli naši poslanci, ko so v državnem zboru izglasovali prisilno upokožitev univerzitetnih profesorjev po 65. letu koledarske starosti. Pri tem se niso opirali na strokovne

študije, temveč na osebne izkušnje in pristranske interese. To namero jim je preprečil državni svet. Diskriminatorna stališča zavzemajo tudi zavarovalnice, ki od starih ljudi zahtevajo višje zavarovalnine ali pa jim preprečujejo zavarovanje ter banke, ki od starih ljudi zahtevajo hitrejše odplačevanje dolgov ali zadolževanje celo odklanjajo. Prav tako so bila ageistična stališča naših ministrstev za znanost, ki starejšim znanstvenikom niso dovoljevala kandidirati za raziskovalne teme (Pečjak, 2007, str. 95).

Zaradi starizma in naše zakonodaje so produktivni starejši znanstveniki izenačeni z neproduktivnimi znanstveniki. Posledično jim je njihovo akademsko delo oteženo, saj na primer ob upokojitvi ne morejo več biti nosilci znanstvenih tem, ki jih financira ministrstvo za znanost in tehnologijo. To sicer ne velja za ZDA in nekatere druge dežele, kjer znanstveniki delo opuščajo postopoma, v skladu s svojo motivacijo in zmogljivostjo (Pečjak, 1998, str. 174).

Staristična je lahko tudi institucionalna politika v domovih za stare ljudi. Osebje v domovih za stare lahko na podlagi stereotipov predpostavlja, da so stari ljudje že zaradi starosti krhki, neiznajdljivi, ranljivi in nesposobni avtonomnega razmišljanja in odločanja. Posledično poskušajo starim ljudem pretirano ugoditi ali jih naslavlajo kot otroke. Pokroviteljska drža do starih ljudi v domu za stare lahko postane še hujša, saj se poveže z medicinskim in varnostnim diskurzom, s katerim osebje in bližnji lažje legitimirajo svoj nadrejeni položaj. Staromrzništvo lahko vpliva tudi na izvajanje dnevne rutine, na primer kadar težje gibljivih stanovalcev ne vabijo, naj sodelujejo pri načrtovanju dejavnosti v domu za stare (Mali, Flaker, Urek in Rafaelič, 2018).

Pregled pokaže, kako močno je starizem razširjen na različnih področjih življenja. Če se ga ne zavedamo, nas njegova normalnost in razširjenost lahko preslepi. Dobimo občutek, da je to upravičena družbena norma. Pečjak (2007, str. 95) piše, da je starizem zasidran tako globoko v človeški družbi, da se mnogi ljudje starizma niti ne zavedajo ali pa ga imajo za samoumevnega. Prisoten je celo pri diskriminiranih starih ljudeh, ki so prepričani, da jim zaradi starosti ne pripadajo določene človekove pravice.

Pomembno je, da se zavedamo, da starizem ni nekaj normalnega, zato se moramo ob situacijah, ki so manj ugodne za stare ljudi, vprašati o našem sedanjem pogledu na starost in staranje. Mali (2008, str. 74) piše:

Razumevanje staranja in starosti pod vplivom družbenih determinant, ki veljajo za posamezne starostne skupine, lahko zavedejo tudi socialne delavce, da razumejo stare ljudi kot nesamostojne, odvisne in zgolj pomoči potrebne posameznike. Taka praksa socialnih delavcev ni zgolj diskriminatorna, temveč onemogoča uresničevanje temeljnih načel in metod socialnega dela, zaradi česar sploh ni socialno-delovna.

Če socialni delavec vidi starega človeka zgolj kot pasivnega člana družbe, nekoga, ki lahko pomoč samo sprejema, je vzpostavljanje osebnega stika in partnerskega odnosa oteženo. V takem primeru težje opazi vire moči, ki jih star človek poseduje in zaradi tega lahko ne pride do odnosa soustvarjanja s starim človekom, ampak zgolj do nekih nasvetov in navodil, kaj je dobro za starega človeka. Torej socialni delavci se moramo izogniti pokroviteljski drži do starih ljudi in jih videti kot aktivne člane družbe.

1.3. Tabuizacija starosti

Mali (2008, str. 3) pravi, da čeprav sodobna družba z različnimi programi in oblikami pomoči omogoča življenje v pozni starosti, sodoben način življenja stare ljudi potiska na družbeni rob. Mali (2008, str. 3) nadaljuje: »Teme kot so staranje, stari ljudje, domovi za stare in vse, kar je povezano z zadnjim obdobjem človekovega življenja, pri ljudeh vzbujajo različne občutke, pogosto pa odpor, odklanjanje in nezainteresiranost«. Vse to je posledica tabuja starosti, ki prevladuje v sodobnem času. O tem piše tudi Ramovš (2003, str. 53), ki pravi:

Znani slovenski antropolog in psiholog Anton Trstenjak je poudarjal, da je ponavadi ena od skrajnosti našega življenja v družbi tabuizirana. V 19. stoletju in v prvi polovici 20. stoletja sta bila tabuizirana spolnost in porod. Ljudje so se tej temi izogibali zaradi sramu, govorili so o štokljah ali pa o tem sploh niso govorili. Po stotih letih in s pomočjo Sigmunda Freuda se je začetek življenja začel detabuizirati. Tabu pa je postal konec življenja in vse, kar je s tem povezano. Torej starost, umiranje in žalovanje. Če priletnega človeka imenujemo star človek se danes zdi to nekaj grdega in sramotnega, čeprav je beseda star povsem nevtralen izraz za tretje obdobje življenja.

Večkrat v medijih zasledim, da novinarji govorijo namesto o starih ljudeh o ostarelih ali o

domovih za ostarele namesto o domovih za stare ljudi. Stari ljudje niso ostareli, saj je ostarelo zgolj nekaj, kar je zanič. K napačni rabi besed okoli starosti pripomore tabu starosti, saj želijo ljudje uporabiti različne besede samo zato, da jim ne bi bilo potrebno uporabiti besede star.

V ameriško-evropskem svetu je v zadnjih desetletjih starost postala tabuizirana, zato je zelo težko sprejemati svoje lastno staranje in staranje drugih ljudi, npr. naših bližnjih. Zaradi tega je včasih težko videti specifične možnosti in naloge, ki jih starost prinaša. (Ramovš, 2004, str. 722). Pavliha (2006, str. 15) piše, da je starost v družbi razvrednotena in tabuizirana. Ljudje jo razumejo kot manjvredno, nezaželeno in obrobno. Ramovš (2003, str. 54) pravi, da tabuizacija starosti zagotovo slabo vpliva in ovira skrb za kakovost življenja vseh treh generacij. Je patološki družbeni pojav, ki povzroča hudo škodo, saj če posameznik ne sprejema vsakdanjega življenjskega dejstva, je to nezdravo. Goriup (2014, str. 88) pravi, da je zaradi kolektivizacije tabuja starosti ljudem onemogočeno, da bi si priznali svojo starost in jo sprejeli kot nekaj povsem naravnega.

Ramovš (2003, str. 59) meni, da tako kot tabuji tudi predsodki, miti in stereotipi o staranju sodijo med negativna iracionalna stališča, saj ne zajemajo samo razuma temveč celotnega človeka in družbeno ozračje. Kljub temu, da so vzroki za njihov nastanek precej razumljivi, pa so njihove posledice negativne tako za kakovost življenja kot sožitje ljudi.

Ule (2005, str. 165, 166) piše o tem, da je temeljno področje predsodkov vsakdanji svet ljudi, njihove interakcije z drugimi in različnimi od nas.

Predsodki so del družbenega življenja. Opazimo jih lahko v govoru, frazah, šalah in dvoumnostih. Prisotni so v javnem govoru, medijih, filmih, v pravnem in političnem diskurzu kot tudi v državnih institucijah ter v znanosti in kulturi. Indikator predsodkov je nespoštljiv, nestrpen, ponižujoč in prezirljiv odnos do ostalih. Lahko povežejo množice in se preoblikujejo v pripomoček za izvajanje agresije, linča, preganjanja, izganjanja ali pa kot opravičilo za diskriminacije. Potisk predsodkov v anonimnost vsakdanjega življenja in neozaveščenost povečuje moč in vpliv predsodkov. Preoblikuje jih v opravičilo za diskriminacijska dejanja.

Zaradi tega je izjemno pomembno, da naše predsodke ozavestimo in jih reflektiramo. Vsi ljudje imamo predsodke, razlikujemo se le po tem ali se svojih predsodkov zavedamo ali ne. O tem piše tudi Šugman (2006 str. 21, 22), ki pravi, da se ljudje med seboj ne razlikujemo po tem ali predsodke imamo ali ne, temveč po tem, na katero skupino jih usmerjamo ter v kolikšni meri se jih zavedamo. Šugman (2006, str. 26) nadaljuje, da je bistvenega pomena, svoje predsodke ozavestiti, saj s tem lahko preprečimo diskriminatorno obravnavanje skupine ljudi, do katere predsodke gojimo.

Brown (1995, str. 8) piše, da bistvo predsodkov ni v njihovi iracionalnosti ali oddaljenosti od realnosti, temveč v vrednostnih ocenah, ki jih namenjajo posameznikom in skupinam. Ule (2005, str. 167) meni, da našo percepcijo zunanjega sveta brez našega opazanja narekujejo predsodki. Za napačno podobo objekta so najpogosteje krivi predsodki. Prav tako so tudi vzrok za selektivno pozornost, kadar je opazujoči pozoren le na tiste vidike vedenja drugih oseb, ki so v skladu z njegovimi predsodki o osebi določenega »tipa«. Ule (2005, str. 203) nadaljuje, da so razlike v družbeni moči, bogastvu in ugodnostih določenih družbenih skupin ključni izvor stereotipov in predsodkov. Posledično imajo predsodki funkcijo opravičevanja statusa quo v družbi, medtem ko imajo stereotipi politično, družbeno in ideološko funkcijo.

Mali (2008, str. 18) o starostnih stereotipih pravi, da enostransko stigmatizirajo starega človeka. Ljudje se zaradi stereotipov zlahka počutijo starejši kot v resnici so, manj samostojne in bolj odvisne od pomoči drugih. Torej stereotipi lahko močno vplivajo na njihovo samopodobo. Mali (2002, str. 318) tudi piše o tem, da so starostni stereotipi pomanjkljivi, saj velikokrat ne temeljijo na resnici zaradi posploševanja in pretiravanja. Poleg stigmatizacije starega človeka imajo učinek tudi na njegovo subjektivno doživljanje in obnašanje. O tem pišejo tudi Gaber, Kaučič in Vidnar (2016, str. 40) ki pravijo, da je sodobna družba pod močnim vplivom negativnih stereotipov o starih ljudeh. Takšni stereotipi stare ljudi stigmatizirajo in vplivajo na njihovo doživljanje in vedenje.

Večina stereotipov o starih ljudeh govori o tem, da so stari ljudje bolni in slabotni, pozabljivi, nazadnjaški in osamljeni ter neproduktivni. Razprave politikov in strokovnjakov glede politike do starih ljudi vsebujejo izraze, kot so denimo vodenje, organiziranje, skrb, pozornost, načrtovanje, varovanje. Raba tovrstnih izrazov ustvarja podobo starosti kot

grožnje vsakdanjemu življenju v sodobni družbi ter spodbuja nemoč, odvisnost in nesamostojnost starih ljudi (Mali, 2008, str. 182).

Stereotipi stare ljudi mečejo v isti koš, čeprav se med seboj zelo razlikujejo in so močno heterogena skupina. Pavliha (2006, str. 15) pravi, da je stereotipno vrednotenje starosti kot odvečne in nekoristne v naši družbi zelo pogosto. Posledično se naravnih bioloških sprememb ne zaznava več kot nekaj povsem normalnega in samoumevnega.

Mali (2002, str. 318) ugotavlja, da se starim ljudem s stereotipi določa tudi emocije. Kot primer navede nostalgčnost, ki jo avtomatsko pripisujemo samo starim ljudem. Splošno prepričanje govori o tem, da so stari ljudje v primerjavi z mladimi bolj čustveno vezani na preteklost. Iz tega izhaja prepričanje mladih, da stari ljudje govorijo zgolj o preteklosti. Poleg tega se jim, za razliko od mladih, kot lastnost pripisuje zmedenost. Kljub temu, da se zmedenost pojavlja v vseh življenjskih obdobjih, jo največkrat povezujemo ravno s starostjo.

Ule (2005, str. 163) pravi, da raziskave kažejo na spremembo stereotipov, v kolikor pride do večjih sprememb v medskupinskih odnosih. Prav tako do sprememb prihaja zaradi pozitivnih medosebnih odnosov med člani različnih skupin.

Findeisen (2002, str. 114) ugotavlja:

Stereotipi so prisotni tudi v strokovnih besedilih, kjer ponavadi beremo o tem, da so stari ljudje bolni, onemogli ali varovanci domov za stare. Zdi se, da so stari ljudje prej pacienti in šele nato ljudje. Stare ljudi v javnih občilih prikazujejo kot strpne, modre vendar teže učljive. Ko novinarji prikazujejo dejavnosti starih ljudi govorijo o zborovskem petju, kvačkanju, klekljanju, ribarjenju in balinanju. Zelo redko so prikazane tudi druge dejavnosti, kar pa ne pomeni, da se z drugimi dejavnostmi stari ljudje ne ukvarjajo.

Kot sem že omenila, se stari ljudje med seboj razlikujejo ravno tako pa se razlikujejo njihova zanimanja in interesi. Sitar (2001, str. 40) dodaja, da imajo javna občila velik vpliv na javno mnenje in družbena dogajanja, zato nam ne sme biti vseeno, kakšne vsebine poslušamo po radiu, gledamo po televiziji, računalniku. Pomembno je, ali so vsebine obravnavane z

občutkom za razlike med podskupinami in posamezniki ali se pri predstavljanju določenih skupin ljudi uporabljajo stereotipne predstave. Pomembno je tudi vprašanje, ali so določene skupine ljudi sploh dovolj zastopane s strani medijev, se o njih dovolj piše in govori.

Zgoraj napisanemu pritrjuje tudi Požarnik (1981, str. 100) ki pravi, da se zmotne predstave o starih ljudeh kar naprej uveljavljajo tudi po krivdi medijev, zdravnikov in učiteljev. Marsikateri zdravnik v starih ljudeh vidi samo bolezen in patologijo. Tako mislijo tudi nekateri učitelji, ki stare ljudi prikazujejo kot pretirano nebogljene z namenom, da bi med učenci pridobili prostovoljce za pomoč starim ljudem. Tudi analiza učnih knjig kaže, da redkokdaj beremo o izkušnosti, razumnosti in premišljenosti ali zabavnosti ter uspešnosti starih ljudi. Več kot devetdeset odstotkov opisov starosti opozarja na pozabljivost, počasnost in nemoč starih ljudi. Požarnik (1981, str. 100) nadaljuje:

Vzrok za tako vrednotenje starosti je preprost. V storilnostno usmerjeni družbi, v kateri veljajo le uspeh, moč, zdravje, zmaga, sposobnost in storilnost, je staranje le še propadanje, starost pa pomeni osamljenost, nebogljenost, nemoč in odvisnost. S takimi predstavami je močno povezana tudi delitev mladosti in starosti v dva nasprotna, nezdružljiva in izključujoča si pola. Posledice takšnega pogleda na mladost in starost pa so številne norme, ki utesnjujejo stare ljudi.

Temu so vsekakor v pomoč uveljavljeni stereotipi o starih ljudeh. Stereotipiziranju se moramo postaviti po robu tudi socialni delavci. Eden izmed načinov je, da ljudi spodbudimo k pripravi na starost, ki jim lahko omogoči kvalitetno življenje v starosti.

1.4. Priprava na starost

Znano je dejstvo, da se bo s starostjo srečal vsak član družbe, zato se postavlja vprašanje kako to, da naša družba ter pravna in socialna država v kateri živimo, ne posveča več pozornosti pripravi ljudi na starost. Priprava ljudi na starost je pomembna tudi zaradi prenosa zgleda doživljanja starosti na mlajšo generacijo (Mikuljan, 1995, str. 45).

Pomembna življenjska izhodišča glede osebne priprave na starost so zavedanje, da starost pride sama, ne da bi se človek tega prav zavedal, zato se je za smiselno in kakovostno starost potrebno zavestno pripraviti. Čas za pripravo na starost so predvsem srednja leta življenja, saj po upokojitvi je treba že kakovostno živeti in se v tem stalno izpopolnjevati. Priprava na starost zahteva, da človek zavestno oblikuje pozitivno doživljanje starosti, to pomeni, da goji čustva, misli in načrte o svoji starosti in svojem življenju na stara leta. Prav tako je pomembno, da je človek v svojih mladih in srednjih letih v osebnem stiku s kakšnim starim človekom, ki se trudi živeti svojo starost kar se da kvalitetno in smiselno. Na starost se je torej potrebno pripravljati materialno, duševno in socialno (Ramovš, 2003, str. 246).

Priprava na starost se ne zgodi sama od sebe pač pa se mora človek zanjo zavestno odločiti. Prepozno je, če se človek na svojo starost začne pripravljati po upokojitvi, saj je priprava na starost dolgotrajen proces. Regoršek (2005, str. 3) piše, da se priprava na starost prične že v otroštvu, kajti prvi stiki s starimi ljudmi vplivajo na prihodnje doživljanje staranja. Torej se že v mladosti oblikuje pogled na starost, hkrati pa si mora človek v teh letih tudi oblikovati svoja stališča do staranja. V srednjih letih pa je priprava na starost nujno potrebna, tako telesno, duševno kot tudi socialno. O tem piše tudi Ramovš (2003, str. 244), ki pravi:

Pogoj za kakovostno človekovo življenje je zavestna priprava na vsako naslednje življenjsko obdobje že v prejšnjem. Odločitev za pripravo je predvsem osebna, odloči se lahko človek le sam s svobodno odločitvijo. Pri tem mu lahko ob strani stojijo njegovi bližnji. Včasih se zgodi, da človeka sorodniki ob njegovi zavestni pripravi na starost ne podpirajo. To se zgodi, kadar pogovor o starosti takoj zavrnejo z ugovarjanjem, v smislu ne misli na starost, saj si še mlad/a, uživaj in ne bodi pesimist/ka, ki bi mislil/a na stara leta.

Takšne izjave kažejo na zatiskanje oči pred neizbežnim življenjskim dejstvom. Človeka se lahko podpre pri njegovi pripravi na starost tako, da ga s pogovorom spodbudimo k razmišljanju o njegovi starosti, da s pomočjo tega lahko sprejme svoja leta.

Mikuljan (1995, str. 48) ugotavlja, da se nekateri ljudje zelo težko soočajo s spremembami in zaradi tega je priprava na starost nujna. Ob pripravi na starost se lahko lažje sprijaznijo z dejstvi in si prizadevajo za novo identiteto, drugačen pomen in organizacijo življenja. Ramovš (2003, str. 245) dodaja, da je osebna priprava na starost lažja in uspešnejša, če je v družbi uveljavljeno stališče, da se je na starost potrebno zavestno pripraviti. Torej priprava na starost ni odvisna samo od posameznika, pač pa tudi od tega, kakšna stališča ima družba do priprave na starost. Ali družba pripravo na starost spodbuja ali jo zavira.

Strokovnjaki se v glavnem strinjajo, da je upokožitev prej aktivne osebe na trgu dela lahko šok ali stres. Izjema so osebe, ki s svojo zaposlitvijo niso bile zadovoljne ali če so delo zaradi svojega slabšega zdravstvenega stanja težje opravljale. Z upokožitvijo se prične drugačen in spremenjen način življenja. Spremembe se nanašajo na življenjski standard, vsakodnevne dejavnosti in aktivnosti, družbene stike in tudi na doživljanje lastne vrednosti. Konec poklicne delovne dobe pogosto pomeni tudi izgubo nekaterih funkcij in vlog. Vse to, in občutek odvečnosti, življenja brez smisla in vsebine, izguba avtoritete, odgovornosti ter morebitna finančna negotovost, lahko posameznika pripeljejo v resna krizna stanja, zlasti v prvih mesecih po upokožitvi (Mikuljan, 1995, str. 48). O tem piše tudi Pečjak (2007, str. 85), ki pravi, da ljudem, ki svojega dela niso marali in so ga občutili kot breme, upokožitev predstavlja olajšanje in si jo razlagajo kot vstop v novo ter prijetnejše obdobje življenja. Težje je za ljudi, ki so na delo radi odhajali ter v njem videli smisel svojega obstoja. Zanje je upokožitev stresni dogodek, kateremu lahko sledi celo depresija. Ivanuša Bezjak (2016, str. 67) dodaja, da se pri približno tretjini ljudi po upokožitvi pojavi nezadovoljstvo zaradi prekinitve zaposlitve, pri nekaterih se te težave kažejo kot upad samospoštovanja, zaskrbljenost glede materialnega položaja, zaskrbljenost glede porabe časa, osamljenost ali pa kot depresija. Takšne težave se pogosteje pojavljajo pri ljudeh, ki imajo nižje pokojnine, slabše zdravje in nižjo izobrazbo. Lahko se pojavi tudi pri osebah, ki so imeli močno poklicno identiteto in so zasedali visoke položaje ter pri osebah, ki rade delujejo po strukturiranem urniku.

Ljudje upokožitev in spremembe v svojem življenju, ki jih le-ta prinaša, različno sprejemajo. Vendar ne glede na to, kako spremembe zaznavajo, je priprava na upokožitev smiselna, saj jih lahko podpre na njihovi novi življenjski poti. Požarnik (1981, str. 89) pravi, da je priprava na upokožitev izredno pomembna. Dokazano je, da imajo starejši delavci povprečno manj

duševnih, psihosomatskih in socialnih težav, če so ustrezno pripravljene na upokojitev. Priprava na upokojitev pa mora biti pravočasna. Ravnik Štirn (2003, str. 79) piše, da je čas pred upokojitvijo zadnji trenutek, da se začne človek pripravljati na naslednje obdobje svojega življenja. Zelo pomembno je, da v to obdobje vstopi oborožen z mnogimi znanji.

Stoppard (1990, str. 209) piše o tem, da se finančni problemi in problemi prostega časa v upokojitvenem obdobju lahko rešijo le s predhodnim načrtovanjem tega obdobja. Ljudje se s temi problemi ne soočijo dovolj zgodaj in se upokojijo brez ustrezne priprave. Pripravimo se lahko tako, da privarčujemo nekaj denarja, si kupimo različne stvari, poskrbimo za svoje zdravje ter zberemo različne podatke in nasvete glede aktivnosti v prostem času. Pomembno je, da na splošno spremenimo ravnovesje med prostim časom in dejavnostjo.

Strokovnjaki opozarjajo, da ima redkokateri bodoči upokojenec načrte o tem, s čim se bo ukvarjal v prihodnje ter kako bo zapolnil svoj prosti čas. Kljub temu so ljudje na tem življenjskem razpotju v veliki meri prepuščeni sami sebi (Mikuljan, 1995, str. 48).

Ravno z namenom, da ljudje ne bi ostali sami na tej poti, je nastala zamisel o programu priprave na upokojitev. Prvo zasnovo za program je oblikovala dr. Ida Hojnik Zupanc. V letu 1997 je Gerontološko društvo Slovenije oblikovalo posebno delovno skupino, ki je pod vodstvom dr. Hojnikove in v sodelovanju z Univerzo za tretje življenjsko obdobje, izdelala vsebinski predlog projekta, predvidela časovno zaporedje dogodkov in zastavila določene aktivnosti. Nameni in cilji projekta priprave na upokojitev so bili: prispevek k ohranjanju aktivnega in zdravega življenja v tretjem življenjskem obdobju, preprečevanje stisk ljudi, povezanih z upokojitvijo, s čimer bi se izboljšala tudi kakovost njihovega življenja (Ravnik Štirn, 2003, str. 79). Tudi Findeisen (2004, str. 22) meni, da je za zaposlene organiziranje tečajev za pripravo na upokojitev smiselna. Uvajati ga je potrebno sistematično v zadnjem letu zaposlitve, hkrati pa je to delodajalčeva obveznost. Na predupokojitvenem programu se bodočim upokojencem predstavi način prilagajanja na prihajajoče obdobje in iskanje novih izzivov. Predupokojitveni program ponuja tudi možnost sistematičnih zdravstvenih pregledov in pravnih informacij, kjer se zaposleni lahko naučijo vzdrževanja svojega zdravja ter pridobijo vse pomembne informacije, vezane na samo upokojitev. Poleg pridobivanja informacij je pomembno, da človek na predupokojitvenem tečaju izrazi vizijo svoje upokojitve in njegov pogled na prihajajoče spremembe. Kljub vsem prednostim, ki jih predupokojitveni program omogoča, Ivanuša Bezjak (2016, str. 70) piše, da so se v zadnjih

letih predupokojitveni programi in seminarji izvajali v skromnem obsegu na pobudo in pod okriljem določenih organizacij. Vse več gospodarskih in negospodarskih organizacij se zaveda, da je potrebno zaposlene, ki se bodo v tekočem letu upokojili, ustrezno pripraviti na njihovo prihajajoče življenjsko obdobje. Zaposlene se najboljše pripravi na življenje v pokoju s predupokojitvenimi aktivnostmi, saj z njimi pridobijo ustrezna znanja, zato je potrebno na družbeni ravni omogočiti ustrezne pogoje za izvajanje omenjenih aktivnosti ter pogoje za uspešno upokojitev.

Pomembno je, da imajo ljudje v srednjem življenjskem obdobju možnost kvalitetne priprave na starost. Takšno pripravo jim lahko omogočijo predupokojitveni programi. Zasnova programa naj upošteva koncepte socialnega dela, saj le-ti temeljijo na potrebah, željah in ciljih ljudi. V naslednjem poglavju bom opisala, kateri koncepti socialnega dela lahko pripomorejo pri oblikovanju predupokojitvenih programov, da bi se z njihovo pomočjo ljudje lahko kvalitetno pripravili na svojo starost.

1.5. Prispevki socialnega dela pri pripravi ljudi na starost in upokojitev

Čas pred upokojitvijo in eno leto po upokojitvi je najtežje obdobje za človeka, saj gre za popoln odhod s trga delovne sile. Od posameznika pa je odvisno koliko in kako je pripravljen na naslednje obdobje v svojem življenju. Na kakšen način se posameznik lahko pripravi na starost in upokojitev je odvisno od tega, kakšni vzorci in modeli so za to na voljo. Na tem mestu se odpira širono področje za stroko socialnega dela. Pripravljanje in preizkušanje dobrih programov za daljno in bližnjo pripravo na starost in upokojitev (Ramovš, Kladnik in Knific, 1992, str. 81).

Priprava ljudi na starost je pomembna tema v socialnem delu, kateri bi morali posvetiti več pozornosti. Pri tem bi morali izhajati iz že obstoječih konceptov socialnega dela, ki so nam pri delu z ljudmi ob njihovi pripravi na starost lahko v pomoč. Najprej se bom osredotočila na vrednote, ki jih moramo upoštevati, kadar smo v odnosu z ljudmi. Flaker (2003, str. 240) pravi: »Vrednota socialnega delavca je spoštovanje in cenjenje razlik in različnost med ljudmi. Samoodločanje, prosta izbira ljudi in vpliv nad svojim življenjem. Aktivnost v boju proti diskriminaciji in pravica do socialne varnosti ljudi.«

Kot najpomembnejše bi izpostavila partnerski odnos do ljudi.

Partnerski odnos v socialnem delu pomeni, da uporabnik in socialna delavka enakopravno sodelujeta pri definiranju in reševanju problema, da strokovnjak verjame v sposobnost uporabnika za uspešno rešitev težave, v njegovo kompetentnost za prevzem odgovornosti in kontrole nad svojim življenjem. Socialni delavec in uporabnik skupaj določita take cilje medsebojnega delovanja, ki so skladni z življenjskimi okoliščinami in željami uporabnika. Izhajajo iz dejanskega stanja posameznikove življenjske situacije in hkrati motivirajo uporabnika za optimalno aktivnost pri doseganju zastavljenih ciljev (Mali, 2013, str. 63).

Mali in Milošević Arnold (2007, str. 30) pišeta, da nam v partnerskem odnosu in individualizirani obliki dela v varnem okolju lahko človek zaupa, sam partnerski odnos pa pomembno okrepi njegovo moč in mu da občutek, da ohranja kontrolo nad svojim življenjem. Avtorici sicer pišeta o delu z ljudmi z demenco, vendar v takem načinu dela vidim smisel tudi pri delu z ljudmi ob pripravi na njihovo starost. Vsi strokovnjaki, ki neposredno delajo z ljudmi ob njihovi pripravi na starost, bodisi individualno ali v katerem od programov, morajo postati zagovorniki pravic in interesov posameznikov in jim pomagati, da ohranijo ustrezno mesto v skupnosti (Mali in Milošević Arnold, 2007, str. 30). Opisani partnerski odnos so omogočile paradigmatične spremembe od zadnje četrtine prejšnjega stoletja naprej in so pripeljale do celostnega razumevanja človeka in njegovih potreb ter do sprejemanja uporabnika kot partnerja v procesu pomoči. Pri tem moramo dosledno upoštevati uporabnikovo pravico, da izbere vrsto in obseg pomoči ali pa jo tudi odkloni (Mali in Milošević Arnold, 2007, str. 29). Pri udeleževanju partnerskega odnosa je lahko v pomoč koncept vzpostavljanja delovnega odnosa in osebnega stika, ki ga je razvila profesorica Dr. Čačinovič Vogrinčič, in je konceptualni okvir za razvijanje delovnega odnosa, katerega vzpostavijo partnerji v izvirnem delovnem projektu pomoči, ki je soustvarjen za posameznega uporabnika. Pomembno dopolnilo delovnemu odnosu pa je Saleebeyev (2009) koncept perspektive moči. Avtor pravi, da vsak od nas v sebi skriva čudovite moči in potencialne. Ali jih bomo razvili v vsej polnosti, ni odvisno le od nas, ampak je odvisno tudi od ljudi, situacij in okoliščin, ki nas obkrožajo in uporabo takšnih moči spodbujajo ali zavirajo. Perspektiva moči tako socialno delavko usmeri v iskanje virov moči

njenega sogovornika, v spraševanje po zelenih razpletih in dobrih izidih, po sanjah in upanju, po virih in opori v skupnosti, ter po dobrih izkušnjah iz preteklosti (Čačinovič Vogrinčič, Kobal, Mešl in Možina, 2015).

Perspektiva moči zahteva od socialne delavke, da vidi uporabnike na drugačen način, to pa povzroči premik od usmeritve na posameznikov problem k iskanju novih možnosti in priložnosti. Zaradi poznavanja družbene konstrukcije starejšega obdobja življenja lahko socialne delavke in delavci prepoznajo različne stiske, s katerimi se srečujejo ljudje v sodobni družbi (Mali, 2013, str. 63).

Naš odnos z ljudmi lahko krepimo tudi z izhajanjem iz potreb človeka. Ena izmed metod, ki direktno izhaja iz potreb človeka, je osebno načrtovanje, ki spoštuje edinstvenost človeka, njegovih želja in potreb. Pri osebni načrtovanju raziskujemo življenjski svet uporabnika, na podlagi katerega lahko uporabniku pomagamo oblikovati njegove cilje. Preko osebnega načrtovanja pa se udejanja tudi delovni odnos, naredi se ocena tveganja in načrt krepitve moči. Pri metodi osebnega načrtovanja je bistvenega pomena dialog, preko katerega se lahko upošteva uporabnikova volja in krepí njegova moč (Flaker, Mali, Rafelič, Ratajč, 2013, str. 19).

Pri pripravi ljudi na starost je ključnega pomena sledenje antidiskriminacijski usmeritvi socialne delavke.

Praksa socialnega dela je usmerjena proti predsodkom, negativnemu odnosu in neustrezní obravnavi ljudi glede na njihove značilnosti kot so rasa, spol, religija, etnična pripadnost, starost ipd. Načelo antidiskriminacijske usmerjenosti nas opozarja, da pri delu s starimi ljudmi ne spregledamo dveh temeljnih etičnih načel – spoštovanja in ohranjanja dostojanstva starih ljudi. Le tako bomo lahko z njimi vzpostavili delovni odnos, na katerem temelji naše strokovno delo, in ne bomo spregledali njihovih pravic (Mali, 2013, str. 63).

Vsi socialni delavci in ne samo tisti, ki delajo s starimi ljudmi, lahko prispevajo k blaginji uporabnikov in skupnosti z upiranjem starizmu. Eden izmed načinov je učenje o procesu

staranja. Socialni delavci pa naj bodo del diskurza o smislu življenja v tretjem življenjskem obdobju, njegovem razvoju in prilagajanju nanj, rajši kot o njegovem zavračanju (Barusch, 2012).

Večini ljudi je težko govoriti, brati ali razmišljati o spremembah, ki spremljajo tretje življenjsko obdobje. Ta zadržanost je plod zanikanja, ki dominira nad našo kulturo. Čeprav sodobni odpor do starosti prežema vsak vidik naše družbe, ga ne bi smeli enačiti z univerzalnim človeškim pojavom. Razvoj nove perspektive na starost in staranje je nujen in mogoč. Glede na pomembnost staranja v našem življenju in vpliv staranja na naše družine ter družbo, bi bila nova odprtost in celo radovednost o staranju ljudi več kot upravičena. Prišel je čas, da se naša čudovita dolgoživost povzpne iz sence, katero nanjo mečejo vrline mladosti in živahnost (Thomas, 2004).

2. PROBLEM

Položaj starih ljudi je v sodobni družbi prežet s stereotipi in miti o staranju. Posledično se veliko pripadnikov srednje generacije srečuje z občutki strahu ob zavedanju, da se starajo. K temi so me napeljala vsakdanja opažanja ljudi, ki se na različne načine spoprijemajo s svojim staranjem. Nekateri so svoje staranje sprejeli in se tretjega življenjskega obdobja veselijo, nekateri pa so do razmišljanja o svoji starosti zelo zadržani. Zanima me, kako se ob tem počutijo in s kakšnimi strahovi in pomisleki se srečujejo. Zanima me tudi, kaj najbolj oblikuje njihov pogled in predstavo o starosti in staranju ter kakšno vlogo ima pri tem predstava starosti v družbi. Prav tako sem v diplomskem delu želela raziskati, kako lahko socialno delo s svojimi koncepti pripomore k pripravi ljudi na starost. Zanima me, kakšni so do sedaj uveljavljeni posebni pristopi socialnega dela glede priprave ljudi na starost in kateri splošni koncepti lahko te specialne pristope še dodatno podprejo. Namen diplomskega dela je, s pomočjo tako domače kot tudi tuje literature, podkrepiti in razširiti znanje o pogledih predstavnikov srednje generacije do staranja.

Z raziskavo bom odgovorila na zastavljena raziskovalna vprašanja:

- Kakšni so pogledi srednje generacije na svojo lastno prihajajočo starost?
- Kakšen pogled ima srednja generacija na staranje na splošno?
- Kaj najbolj oblikuje njihov pogled in predstavo o starosti in staranju?

- Kaj ljudje menijo o predstavi podobe starosti v družbi?

3. METODOLOGIJA

3.1. Vrsta raziskave

Izvedla sem kvalitativno raziskavo. To pomeni, da sem s pomočjo vprašalnika pridobila željene odgovore, ki so sestavljeni iz besednih opisov in so kvalitativno analizirani. Raziskava je tudi empirična oziroma izkustvena, saj sem zbirala novo neposredno izkustveno gradivo s pomočjo spraševanja (Mesec, 1997, str. 84, 85). Za odgovore na raziskovalna vprašanja in lastne ugotovitve sem oblikovala vprašalnik s 16 vprašanji.

3.2. Merski instrument ali viri podatkov

Podatke sem zbirala z delno strukturiranim intervjujem, ki sem ga nameravala v celoti opraviti osebno. Ker je bila v času zbiranja podatkov razglašena epidemija koronavirusa in je vlada Republike Slovenije odredila omejitve gibanja, sem morala način zbiranja podatkov prilagoditi izrednim razmeram. Tako sem pred epidemijo uspela opraviti polovico intervjujev osebno, drugo polovico pa sem opravila v času epidemije na prilagojen način preko programov Skype in Viber. Nekateri niso imeli računalnika, zato sem z intervjuvanci opravila telefonski pogovor. Odprti tip vprašalnika sem uporabila z namenom, da bi pridobila čim bolj gostobesedne opise pogledov oziroma njihove predstavo o staranju in starosti. Oblikovala sem vprašalnik s 16 vprašanji, ki so bila pripravljena na podlagi raziskovalnih vprašanj. S pomočjo odgovorov sem skušala odgovoriti na le-te. Vsem intervjuvancem sem zastavila enaka vprašanja z različnimi podvprašanji. Pri vseh pa sem se držala vrstnega reda vprašanj. Teme vprašalnika so: pogled na lastno prihajajočo starost, pogled na staranje na splošno, oblikovanje pogleda in predstave o starosti, mnenje o predstavi podobe starosti v družbi. Celoten vprašalnik se nahaja v prilogi št. 1.

3.3. Populacija in vzorec

Populacijo sestavljajo ljudje, stari od 50 do 60 let, ki so še delovno aktivni in so pripadniki tako imenovane srednje generacije. Moj vzorec je neslučajnostni priložnostni, saj sem vzorčila na podlagi svojih poznanstev posameznikov iz srednje generacije. Vzorec

predstavlja 10 posameznikov te generacije tako ženskih kot moških. Osredotočila sem se na ljudi v gorenjski regiji. Vsi intervjuvanci imajo otroke in zakonce/partnerje. Vsi intervjuvanci imajo še žive svoje starše in so pogosto v stiku s starimi ljudmi.

3.4. Zbiranje podatkov oziroma empiričnega gradiva

Kot že omenjeno, sem podatke zbirala s pomočjo delno strukturiranega vprašalnika. Prvotno je bil moj načrt izpeljati intervjuje med 1. marcem in 31. marcem 2020, vendar sem morala zaradi izredne situacije razglasitve epidemije koronavirusa termine prestaviti, zato sem jih pred razglasitvijo epidemije uspela izpeljati samo polovico. Posledično sem intervjuje izpeljala med 1. marcem in 30. aprilom. Intervjuje sem želela izpeljati v živo, vendar zaradi karantene po 13. marcu 2020 te možnosti nisem več imela. Ostalo polovico intervjujev sem izpeljala preko programov Skype in Viber, s tistimi, ki pa te možnosti niso imeli, sem intervju izpeljala preko telefonskega pogovora. Slednji se je v mojem primeru izkazal za precej neosebnega in sem imela težave z redkobesednostjo intervjuvancev. V določenih delih je izpadel bolj kot nekakšno telefonsko anketiranje, ki sem se mu poskušala izogniti s postavljanjem podvprašanj, ki pa k bogatejšim besednim opisom prav veliko niso pripomogla. Vsekakor se mi je intervjuvanje preko Skypa in Vibra zdelo pristnejše, saj smo lahko vklopili kamero in se bolj približali spontanosti intervjujev, ki so potekali v živo. Celotne pogovore, tako tiste, ki so potekali v živo kot tiste izvedene preko računalnika ali telefona, sem snemala in kasneje vse intervjuje tudi pretipkala v Word. Pred samim snemanjem sem vsem intervjuvancem povedala, da bodo njihovi odgovori ostali anonimni ter jih vprašala, ali lahko pogovor snemam. Vsi so se s snemanjem strinjali. Povedala sem jim tudi, da sam intervju traja približno 45 minut ter da me lahko kadarkoli vprašajo za dodatno obrazložitev vprašanja, v kolikor bi bila le-ta nejasna. Pred začetkom spraševanja sem jim razložila namen samega intervjuja ter jim okvirno predstavila svojo temo. Skozi celotni pogovor sem se skušala držati vrstnega reda vprašanj, hkrati pa sem skušala intervju izpeljati bolj kot pogovor kot samo spraševanje. Intervjuji so dodani v prilogi št. 2.

3.5. Obdelava gradiva

Obdelava gradiva je kvalitativna, kar pomeni, da sem uporabila kodiranje besednih opisov. Postopek obdelave gradiva se je pričel s prepisovanjem posnetih pogovorov v Word. Nato

sem s pomočjo oštevilčenja izjav določila enote kodiranja. Pri vsakem intervjuju sem uporabila določeno številko. Ker je bilo izvedenih 10 intervjujev, sem uporabila črke od A do J. Sledilo je odprto kodiranje, kjer sem v Wordu oblikovala tabelo in za vsakega intervjuvanca izbrane enote kodiranja zapisala v stolpec. V prvem stolpcu sem zapisala številko izjave, v drugem enoto kodiranja, v tretjem pojem, v četrtem kategorijo, v petem nadkategorijo in v šestem temo. Postopek odprtega kodiranja je prikazan v prilogi št. 3. Odprtemu kodiranju je sledilo osno kodiranje, pri katerem sem pod vsako temo napisala nadkategorijo in kategorijo ter jim po alinejah pripisala ustrezne pojme. Osno kodiranje sem dodala v prilogo št. 4. Osnemu kodiranju je sledilo še odnosno kodiranje.

Tabela 1: Primer odprtega kodiranja

ŠTEVILKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA	TEMA
A1	Počutim se v redu, fino	Dobro počutje	Pozitivno počutje	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A2	Nisem nič obremenjena z mojimi leti	Neobremenjenost z leti	Neobremenjenost	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A3	Mi ni težko povedat svojih let in	Povem svoja leta	Iskrenost	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A4	Jih tudi ne skrivam	Ne skrivam let	Iskrenost	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A5	Sem ponosna na to, koliko sem stara	Ponos na leta	Sprejetje svojih let	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST

Primer osnega kodiranja

POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST

❖ Počutje ob svojih letih

- Pozitivno počutje
 - Dobro počutje (A1, I1)
 - Prijetno (G2)
- Običajno počutje
 - Normalno počutje (B1, G1)
 - Niti pozitivni niti negativni občutki (F1)

- Odvisno od situacije (F2)
- Nič posebnega (H1)
- Odvisno od razpoloženja (J1)

3.6. Definicije pojmov

Za potrebe boljšega razumevanja rezultatov sem definirala glavne pojme, ki sem jih razdelila v štiri sklope:

❖ Pogled na lastno prihajajočo starost

Zanimalo me je, kako intervjuvanci gledajo na svoje lastno staranje, kako se počutijo ob svojih letih ter kaj občutijo, ko pomislijo, da se bodo postarali. Zanimali so me njihovi strahovi glede staranja in starosti ter kako si sedaj predstavljajo svojo starost. Zanimalo me je tudi, na kakšen način se na svojo starost pripravljajo.

❖ Pogled na staranje na splošno

Zanimalo me je, kako ljudje gledajo na starost in kaj za njih pomeni starost ter kdaj je po njihovem mnenju človek star. Zanimalo me je njihovo stališče do stereotipov o starosti v družbi.

❖ Oblikovanje pogleda in predstave o starosti

Zanimalo me je, kaj po njihovem mnenju najbolj oblikuje njihovo predstavo o starosti in staranju. Zanimalo me je, v katerih okoliščinah najpogosteje začnejo razmišljati o svoji starosti in kje se najpogosteje srečujejo s tematiko starosti.

❖ Mnenje o predstavi podobe starosti v družbi

Zanimalo me je, kako intervjuvanci gledajo na predstavljeno podobo starosti in staranja v družbi. Kako oblikujejo svoj pogled podobe starosti in staranja v medijih ter kako oblikujejo svoj pogled in predstavo o starosti pozitivne zgodbe o starosti in starih ljudeh.

4. REZULTATI

V poglavju rezultati bom predstavila podatke, ki sem jih pridobila s pomočjo raziskave. Rezultate bom predstavila po štirih temah, ki sem jih določila v začetku: pogled na lastno prihajajočo starost, pogled na staranje na splošno, oblikovanje pogleda in predstave o starosti, mnenje o predstavi podobe starosti v družbi.

4.1. Pogled na lastno prihajajočo starost

Glede počutja ob svojih letih so intervjuvanci izpostavili pozitivno in običajno počutje. Slednji so navajali tudi neobremenjenost z leti in sprejetje svojih let (*Star sem toliko kot sem in to je čisto okej (B2)*, *Sem ponosna na to, koliko sem stara (A5)*). Izpostavili so, da svojih let ne zanikajo in jih brez zadržkov povedo, ko se jih vpraša po letih (*Mojih let mi sicer ni težko povedati (D1)*, *Jih tudi ne skrivam (A4)*). Nekateri ob tem, ko drugim povejo svoja leta, občutijo mešane občutke (*Res pa je, da je od okoliščin trenutka, razpoloženja in predvsem za kakšne namene ter komu sporočam svojo starost, odvisno razpoloženje (F2)*). Nekaj ljudi je govorilo o negativnem počutju, ko morajo drugim sporočiti svoja leta (*Ko povem svoja leta me kar malo stisne pri srcu (C1)*). Tako tisti, ki so izpostavili pozitivno počutje ob svojih letih kot tisti, ki občutijo negativno počutje bi si želeli, da bi imeli manj let in bi bili mlajši. Govorili so tudi o primerjavi z mlajšimi ter da se v družbi mlajših ljudi počutijo stare. (*Medtem ko mi mlajši od sebe dajejo občutek kot da sem star in za časom (E3)*).

Ob misli na staranje nekateri občutijo pozitivne občutke, vendar ravno tako pogosto ljudje občutijo tudi negativne občutke (*O tem ne maram razmišljati, ker me ob tem spremljajo negativna čustva (C12)*). Na negativne občutke se navezujejo tudi občutki negotovosti, zaskrbljenosti, jeze in žalosti, ki jih nekateri občutijo, kadar razmišljajo o tem, da se bodo postarali. Najpogostejši so občutki strahu ob misli na staranje. Ljudje so ob tej temi naslavljali tudi svojo skrb glede zdravja in željo po zdravju. Nekateri namreč verjamejo, da s starostjo pridejo tudi težave z zdravjem (*Saj vem, da starost velikokrat s seboj prinese tudi bolezen (D8)*). Kljub temu, da je stereotip o bolnih starih ljudeh še vedno prisoten med ljudmi, nekateri verjamejo, da bolezen in zdravje nista povezani in starost ne pomeni nujno tudi bolezn. (*Verjamem pa, da bolezen in starost nista pogojeni ena z drugo (A62)*), vendar je strah pred staranjem prisoten. Veliko pomislekov je bilo ravno v povezavi z zdravjem.

Nekateri verjamejo, da za svoje zdravje v starosti lahko veliko prispevajo sami, zato živijo zdrav življenjski slog. Skrbijo za zdravo prehranjevanje in zadostno gibanje. Drugi se lotevajo drugačne taktike in si o strahu ne dovolijo misliti (*O tem si nikoli ne pustim razmišljati (D12)*). Zanimiva se mi je zdela izjava o tem, da imamo vsi ljudje v sebi strah o staranju, le da si strahov ne želimo priznati. Vendar rezultati moje raziskave kažejo, da je pri polovici intervjuvanih prisoten določen strah glede njihovega staranja. Največ se jih boji osamljenosti, vendar nihče osamljenosti ni navedel kot prve. Večinoma so najprej spregovorili o strahu glede svojega zdravja v starosti (*Da bi bila bolna (H7)*, *Da ne bom bolan (J4)*). Posebno so izpostavili demenco, saj se bojijo, da bi pozabili vse lepe trenutke, ki so jih preživeli v življenju. Prav tako jih je strah poškodb v starosti zaradi upočasnjene celjenja. Ljudi je strah tudi finančnega položaja v starosti zaradi nizkih pokojnin. Izpostavila bi razmišljanje moškega o njegovih dosežkih (*Skrbi me, da v starosti ne bom več nič dosegel (E22)*). Iz izjave je razvidno, kako je vloga starih ljudi v družbi omejena zgolj na vlogo potrošnika. Ostala polovica intervjuvancev pomislekov in strahov glede staranja nima. Nekateri starost z veseljem pričakujejo (*Se jo veselim (A16)*).

Na predstavo o svoji prihajajoči starosti imajo pozitiven pogled (*Jaz vidim prihodnost in mojo starost lepo (A18)*, *Skušaj verjeti, da te čakajo lepe stvari (E29)*). Menijo, da bodo v starosti imeli več časa za skrb zase, za počitek in umiritev, vrtnarjenje, vnuke, potovanja (*Ne bo več vsakdanjega stresa, službe (I10)*, *Vesela bi bila pa tudi kakšnega umirjenega dneva (D24)*). Načrtujejo preživljanje starosti z gibanjem v naravi (*Jaz si svojo starost predstavljam aktivno B15*). Obenem svojo starost vidijo kot priložnost za izobraževanje, ukvarjanje s hobiji in druženje s svojo družino in prijatelji (*Predstavljam si, da bom veliko časa preživeljal z družinskimi člani (F11)*). Kljub temu, da so govorili o tem, da jim ne bo dolgčas, so predstavili tudi aspekt odsotnosti s trga delovne sile (*Mislím, da bom pogrešala mojo službo (C28)*).

Mnenje, da bodo lahko živeli kakovostno starost, če se bodo nanjo pripravili, je bilo manjšinsko. Večina se je strinjala, da priprava na starost ni potrebna (*Na starost se nič ne pripravljám (D36)*, *Nimam nekih posebnih priprav na starost (F13)*, *Na svojo starost se ne pripravljám posebej (G9)*) ali pa, da vsaj sedaj še ni potrebna in bo potrebna, ko se bodo upokojili. Intervjuvanci, ki se na svojo starost pripravljajo, se nanjo pripravljajo predvsem finančno. Pripravljajo se tudi s športno aktivnostjo, torej z ohranjanjem zdravega telesa in

duha. Posebej zanimivo izkušnjo je opisala sogovornica, ki je izvedla pripravo na starost kot življenjski načrt. Z življenjskim planom je skrbno načrtovala svojo starost tudi tako, da je preiščeno načrtovala svoje dolgoročne in kratkoročne življenjske cilje.

4.2. Pogled na staranje na splošno

Na vprašanje, kaj za vas pomeni starost oziroma kako gledate na starost, je bil pogost odgovor, da je starost življenjsko obdobje, ki je enako kot sta mladost in srednja leta. Zavedajo se, da je starost neizbežna. Pomen starosti ljudje vidijo tudi v upočasnitvi hitrega tempa življenja (*Bolj umirjeno življenje (B31)*). Intervjuvanci so mi predstavili različne vidike starosti, od tega, da je starost lahko zelo lepo obdobje do tega, da se v starosti ne zgodi več nič lepega. Pogledi pa so bili tudi precej negativno obarvani (*Iskreno mislim, da je starost grda (D42)*). Tako občutijo ljudje, ki se tudi strinjajo s stališčem, da so stari ljudje nebogljeni, osamljeni, bolni in odvisni od pomoči drugih. Vsi se strinjajo, da ni vedno tako, verjamejo tudi, da so stari ljudje, ki živijo samostojno, vendar menijo, da jih je malo (*Seveda pa obstajajo tudi izjeme in so povsem neodvisni od pomoči drugih (E43)*). Zanimivo je bilo izključujoče stališče dveh intervjuvanih moških. Eden izmed njiju verjame, da stari ljudje za svojo odvisnost od pomoči drugih niso sami krivi, medtem ko drugi meni, da imajo stari ljudje vpliv na svojo neodvisnost in lahko zato, da ne postanejo odvisni od pomoči drugih, sami veliko naredijo. Eden izmed intervjuvancev tudi meni, da je država s svojim zdravstvenim in socialnim sistemom dolžna poskrbeti za to, da ljudje ne bodo nebogljeni in odvisni od pomoči drugih. Ljudje, ki verjamejo, da so stari ljudje samostojni in lahko samostojno funkcionirajo v starosti, menijo, da so stari ljudje odvisni samo v primeru težav z zdravjem (*Mislim, da so od pomoči odvisni tisti, ki imajo kakšno bolezen (A60)*). Ljudje, ki se s stališčem, da so stari ljudje nebogljeni, osamljeni, bolni in odvisni od pomoči drugih ne strinjajo, verjamejo, da bolezen in starost nista povezani, saj kronično lahko zbolijo tudi mladi ljudje. Izpostavila bi še stališče intervjuvanke, ki meni, da zaradi podaljševanja aktivnega življenja starih ljudi do odvisnosti pride v višji starosti (*In do odvisnosti od pomoči drugih pride v kasnejših letih, torej v pozni starosti. Tam po 75 ali 80 letih (D59)*).

O tem, kdaj je človek star, se večina ljudi strinja, da je pogled na leta zelo individualen (*To je res odvisno od posameznika kako gleda na leta (A51)*), ter da je vsak človek star toliko kot se počuti starega. Bilo pa je tudi nekaj definirajočih odgovorov. Nekdo meni, da si star, ko se upokojiš, nekdo pravi, da si star, ko postaneš tast in dobiš vnuka (*Nekako imam v glavi,*

da se bom počutil starega, ko bom postal dedek (E39). Le ena izmed intervjuvanih pa je starost definirala z leti in je mejo postavila pri 70 letih. Nekaj ljudi je starost opredelilo z vedenjem. Menijo, da je star nekdo, ki v življenju nima interesov in ne išče sprememb, nima novih ciljev. Pravijo, da je star nekdo, ki nima več pozitivne energije. Nekdo, ki je nezadovoljen sam s seboj in z okolico, ne skrbi za svoj videz in je neurejen.

4.3. Oblikovanje pogleda in predstave o starosti

Skoraj vsi ljudje se v družbi starih ljudi počutijo prijetno. Ena izmed intervjuvank je odgovorila, da je družba starih ljudi ne moti. Intervjuvanke, ki se v družbi starih ljudi počutijo prijetno, so opisale tudi situacije, v katerih se v družbi starih ljudi ne počutijo prijetno. Ena se v družbi starih ljudi ni počutila prijetno v domu za stare ljudi, kjer so se ji ljudje zaradi svojega zdravstvenega stanja smilili. Sama pa zaradi tega ni vedela, kako naj z njimi vzpostavi stik, zaradi tega ji je bilo neprijetno. Druga se v družbi starih ljudi ne počuti prijetno, kadar so stari ljudje nergaški, črnogledi, opravljivi, negativni in pomilujejo sami sebe. Ljudje so v odnosih s starimi ljudmi bolj spoštljivi, vljudni in prijazni (*Imam sicer večje spoštovanje do starejših (A66)*). Nekateri imajo občutek, da morajo biti s starimi ljudmi prijazni, ne glede na osebnost in obnašanje starega človeka (*Imam občutek, da moram biti brezpogojno prijazna (H17)*). Intervjuvanci se s starimi ljudmi radi družijo zaradi njihove modrosti in izkušenosti (*Dali so že nekaj v življenju skozi tko da se preko pogovora z njimi lahko česa naučiš (B47)*, *Vidim jih kot osebe polne izkušenj (E45)*). Intervjuvanci se s starimi ljudmi radi družijo, saj jih vidijo kot kvalitetne sogovornike, radi tudi vidijo, če z njimi delijo svoje spomine.

Navajajo, da kadar se družijo s starimi ljudmi tudi razmišljajo o svoji starosti. O svoji starosti razmišljajo tudi, ko začutijo manjšo zmogljivost, pomanjkanje kondicije, moči, eksplozivnosti in ko zaznajo telesne spremembe, ki kažejo na staranje. Ženske so izpostavile menopavzo in hormonske spremembe. Med omenjene telesne spremembe pa sodijo tudi višja telesna teža in gube (*Tudi ko se pogledam v ogledalo, vidim gube, vidim, da sem skos bolj stara (D77)*). O svoji starosti razmišljajo v službi, kadar se o upokojitvi pogovarjajo s sodelavci, ali kadar težje opravljajo svoje delo (*Kajti v službi je delo precej naporno in mislim, da starejša ko bi bila, težje bi delo zmogla (D74)*). Na svojo starost pomislijo, ko opazujejo svoje odrasle otroke (*Vem, da se staram, saj ima moja hči že 28 let (D76)*).

Najpogostejši odgovor pa je bil, da o svoji starosti ne razmišljajo.

Tudi pri vprašanju o srečevanju s tematiko starosti je bil pogost odgovor, da se s tematiko starosti ne srečujejo. O starosti se ne pogovarjajo niti s svojimi partnerji niti s prijatelji (*Saj tako kot meni tudi njim to ni ljuba tema (C72)*). Tisti, ki se s tematiko starosti srečujejo, se z njo najpogosteje srečajo preko medijev. O starosti berejo v časopisih, tematiko zasledijo po televiziji, v različnih filmih in objavah na internetu. Nekateri prebirajo tudi različno literaturo o starosti. Nekdo je izpostavil, da je tematika starosti sedaj v situaciji s koronavirusom postala bolj aktualna. Intervjuvanci, ki se s tematiko srečujejo, se o njej pogovarjajo s svojimi starši, znanci ali starimi ljudmi.

Tudi pogovori pa vplivajo na pogled in predstavo ljudi o starosti. Največ intervjuvancev je izpostavilo, da na njihov pogled in predstavo najbolj vpliva staranje ljudi v njihovi okolici, torej staranje njihove socialne mreže, sosedov in staranje socialne mreže njihovih staršev. Zelo pogosto so menili, da na njihov pogled in predstavo o starosti najbolj vpliva staranje njihovih staršev. Intervjuvanka je izpostavila, da sta ji pri staranju njena starša vzor (*Ki sta mi odličen zgled (A80)*), medtem ko pri ostalih staranje njihovih staršev v njih vzbuja strah. Večinoma zaradi bolezni, ki jih imajo njihovi starši (*Prav zaradi njih sem vedno v dvomih, kaj pričakovati (E63)*, *Ko vidim da težko hodita in potem se bojim, da tudi jaz ne bom mogla hoditi (D87)*). Torej na njihov pogled močno vplivajo lastne izkušnje, ki so jih z leti pridobili, ko so opazovali svoje starše in ljudi v njihovi okolici pri staranju (*Najbolj si starost predstavljam na podlagi izkušenj, ki jih imam s starimi ljudmi (D85)*, *Opažam kako so stari ljudje ... osamljeni v domovih za starejše (H24)*). Na njihov pogled in predstavo pa vplivajo tudi izkušnje drugih ljudi, njihovih prijateljev in znancev (*In tudi to, kako ostali vidijo starost, kar mi povejo o njihovih izkušnjah s starostniki (D88)*, *Potem, ko vidim kako se drugi spopadajo s starostjo, se oblikuje tudi moj pogled na starost (D89)*). Nekaj jih je navedlo, da na njihov pogled na starost vplivajo podobe starosti iz medijev (*Informacije v sredstvih javnega obveščanja (F31)*, *zgodbe v časopisih (J22)*). Omenila bi še pogled ene izmed intervjuvank, ki je povedala, da na njen pogled in predstavo o starosti vplivajo posamezni stari ljudje, ki imajo močno voljo do življenja, izobraževanja, potovanja in so s svojim življenjem v starosti zadovoljni.

4.4. Mnenje o predstavi podobe starosti v družbi

Glede zmanjševanja strahov so tisti, ki so povedali, da strahov glede staranja nimajo, menili, da zaradi tega tudi ni potrebe po zmanjševanju strahov. Ostali, ki strah pred staranjem občutijo, pa pravijo, da bi jim pri premagovanju strahu pred staranjem pomagala vednost o njihovem zdravstvenem stanju na stara leta (*Lažje bi mi bilo, če bi vedela, da bom zdrava (C91)*). Intervjuvanka je izpostavila tudi, da bi jo bilo manj strah, če bi vedela, da se bo v starih letih lahko samostojno gibala. Zelo zanimiva je bila izjava intervjuvanke, ki je povedala, da bi jo bilo staranja manj strah, če bi vedela, da zdravniki lahko pomagajo v primeru določenih bolezni. Sedaj namreč, ko spremlja staranje svoje mame, vidi, da so v določenih primerih zdravniki nemočni, ne znajo in ne morejo pomagati. Pomiril bi jo še večji napredek medicine. Ena izmed intervjuvank pa je povedala, da bi jo bilo staranja manj strah, če bi vedela, da bo lahko svojo starost preživljala v domačem okolju, skupaj s svojimi bližnjimi. Nekaj jih meni, da bi manj strahu pred staranjem občutili, če bi poznali več aktivnih starih ljudi. Takšnih, ki so zdravi, vitalni in aktivni. Manj bi jih bilo strah, če bi vedeli, da lahko v starosti tudi uživaš v življenju in se imaš lepo. (*Da bi vedela, da se imaš lahko tudi fino na stara leta (C90)*). Ena intervjuvanka meni, da bi pri tem lahko pomagali tudi mediji z bolj pozitivnimi zgodbami o starosti, saj ima občutek, da več prikazujejo ljudi v domovih za stare, ki ležijo v posteljah ali težko hodijo in jedo veliko zdravil. Pravi, da bi se njen strah zmanjšal, če bi mediji o starosti objavljali več pozitivnih zgodb, saj bi na tak način dobila upanje in motivacijo. Nekaj jih je izpostavilo, da bi se njihov strah pred staranjem zmanjšal, če bi vedeli, da bodo tudi v starosti finančno stabilni (*Da bom imela dovolj denarja, da me ne bi skrbelo za vsak evro (C92)*). K temu bi lahko pripomogla tudi višja pokojnina, saj bi si tako upokojenci lahko več privoščili. Kot zadnje pa bi izpostavila mnenje moškega, ki pravi, da bi se njegov strah pred staranjem lahko zmanjšal, če bi imel možnost o tem se s kom pogovoriti.

Smisel življenja v starih letih si ljudje različno predstavljajo. Največ jih meni, da je starost del življenja. (*To je pač življenje, noben ni več in skozi življenje gre človek in življenje te pripelje do starosti (B60)*, *Starost je eno izmed življenjskih obdobij (H28)*, *Starost je zadnja faza življenjskega kroga, pri čemer ni nujno, da je slaba ali pa slabša o predhodnih faz (F33)*). Nekateri smisel življenja v starih letih vidijo v umirjenem življenju, v času za počitek in sprostitev, v umiritvi (*Se mi zdi, da si človek po 40 letih delovne dobe zasluži malo počitka*

in sprostivte in lahko mirno živi (A84), Tako da mislim, da je smisel v tem, da se malce umirimo in sprostimo v starosti (A85), Smisel starosti je po mojem mnenju, da se ti umiri življenje (C93)). Ena intervjuvanka meni, da je smisel starosti v tem, da razmislimo o preteklosti in se spominjamo lepih stvari, ki smo jih doživeli v mladosti. Prav tako vidi smisel starosti v pripravi na konec življenja. Nekaj intervjuvanih ljudi smisel starosti vidi v druženju s svojo družino in prijatelji (*Smisel starosti vidim v preživljanju kvalitetnega časa z družino E67), V prijetni družbi (I27)).* Nekaterim pa smisel starosti predstavljajo njihovi vnuki (*Da se družiš z njimi in tudi z njihovo pomočjo podoživljaš svojo mladost (D108)).* Smisel vidijo tudi v širjenju svojega znanja (*V prenašanju izkušenj in modrosti na mlajše generacije (G45)).* Ena izmed intervjuvanih pa smisel starosti vidi v odkrivanju novih hobijev in skrbi zase.

Polovica intervjuvanih meni, da podoba starosti v medijih na njih nima vpliva. Navajajo, da mediji pretiravajo, predstavljajo samo skrajnosti in podobe v medijih niso realne (*Tako ali tako sem mnenja, da mediji pišejo zgodbe tako, da so čim bolj gledane, čim bolj senzacionalno in jim ne verjamem prav dosti B66), Zdi se mi, da grejo preveč v skrajnosti (B68)).* Glede reklam, ki promovirajo zaviranje in preprečevanje staranja so povedali, da takšnim oglasom ne podlegajo, saj so oglasi zaigrani, nerealni in močno pretiravajo (*Spomnim se Top Shop reklame za kolensko opornico. Najprej so prikazovali starejšega gospoda, ki je šepal, takoj ko si je pa nadel opornico, je pa tekkel, hudo pretiravanje E76), Ne nasedam tem zadevam (A88)).* Menijo, da raznorazni pripomočki ne morejo preprečiti ali zaustaviti staranja, možno ga je le vizualno malce upočasniti. Zanimivo je stališče intervjuvanke, ki meni, da je namen oglasov, da ljudi še bolj strašijo pred starostjo in jim vsiljujejo ideje o tem, da se je pred starostjo potrebno boriti. Ena intervjuvanka meni, da imajo mediji in oglasi za preprečevanje staranja nanjo pozitiven vpliv. V oglasih nastopajo fit in vitalni stari ljudje, kar ima nanjo pozitiven učinek. Ena izmed intervjuvank v oglasih ne vidi nič slabega, saj podpira estetsko medicino in pripomočke, ki pomagajo pri boljšem počutju ljudi.

Glede pozitivnih zgodb v starosti je največ ljudi povedalo, da imajo na njih pozitiven vpliv. Različni dosežki v starosti se jim zdijo izjemni. Menijo, da dajejo takšni stari ljudje velik doprinos skupnosti (*Saj so navkljub letom še vedno izjemno pomembni in koristni za skupnost zaradi svoje modrosti in izkušenj, ki jih imajo (G46)).* Intervjuvanci aktivne stare

ljudi spoštujejo, cenijo in občudujejo. Nekateri menijo, da so ti ljudje fenomeni, vendar da so to posamezne izjeme. Kljub temu pa nekaterim predstavljajo inspiracijo in dobijo upanje za svojo starost (*Upaš, da boš tudi ti tako samostojen C102*). Nekateri so mnenja, da takšne pozitivne zgodbe o starosti nanje nimajo vpliva.

5. RAZPRAVA

Podatke sem pridobila od desetih ljudi, ki so predstavniki srednje generacije in so stari med 50 in 60 let. Od tega jih je polovica žensk in polovica moških. Vsi, ki so se odzvali povabilu k sodelovanju v raziskavi, živijo v gorenjski regiji in so še delovno aktivni. Intervjuvanci imajo otroke in zakonce oziroma partnerje, imajo tudi še žive svoje starše in so pogosto v stiku s starimi ljudmi. Slednje se mi zdi pomembno pri upoštevanju rezultatov, saj bi bili rezultati raziskave lahko drugačni, če bi imeli ljudje v mojem vzorcu drugačne značilnosti.

V sodobni družbi se starost pogostokrat vrednoti kot manjvredno življenjsko obdobje v primerjavi z mladostjo in srednjimi leti. Zaradi tega sem se v prvem raziskovalnem vprašanju spraševala, kakšni so pogledi srednje generacije na svojo lastno prihajajočo starost? Polovica intervjuvancev ob misli na svoje lastno staranje občuti negativne občutke. Najpogosteje so to občutki strahu. Strah jih je osamljenosti v starosti, bojijo se bolezni, ljudi je strah njihovega finančnega položaja v starosti zaradi nizkih pokojnin, ter da s starostjo pride konec njihovih dosežkov v življenju. Do takšnih razmišljanj lahko pride tudi zaradi prevladujočega mnenja družbe, da so stari ljudje pasivni člani družbe, ki nič več ne pripomorejo k ustvarjanju dobička. Dobiček pa je gonilo kapitalistično usmerjene družbe. K takšnemu stanju pripomore tudi tabuiziranost starosti. Glede na to, da je starost tabuizirana, jo ljudje zavestno izrivajo iz svojih misli. To pomeni, da o njej ne razmišljajo, je ne zaznavajo, še posebej ne pri sebi, niti je ne sprejemajo (Ramovš, 2003). Posledično so stari ljudje videni zgolj kot prejemniki in potrošniki, zaradi česar lahko srednja generacija občuti strah ob misli na neizbežno življenjsko dejstvo, da se bodo postarali. O tem pišeta tudi Kovačev in Zaletel (2006, str. 108), ki pravita, da lahko razlogi strahu pred staranjem tičijo v družbeni naravnosti k visoki storilnosti in potrošniškem pogledu, da je vse kar je staro zanič, določeno vrednost pa ima samo nekaj novega, mladega. Starost ljudje dojemajo kot neprijetno, nekoristno, nepotrebno, predvsem pa nezaželeno. Pavliha (2006, str. 15) dodaja, da na omejeno produkcijsko sposobnost starih ljudi družba navrže stereotipno navidezno odvisnost, nekoristnost in nemoč starih ljudi. Stereotipi se stopnjujejo in stari ljudje so posledično izrinjeni na rob družbe in diskriminirani. K strahu pred staranjem torej pripomorejo tudi veljavni stereotipi o starih ljudeh, ki govorijo o bolezni in odvisnosti starih ljudi od pomoči drugih. Zaradi tega se ljudje bojijo bolezni v starosti in le redki menijo, da

bolezen in starost nista pogojeni. Menim, da je navedeno tudi razlog, da bi tako tisti, ki so navajali pozitivno počutje ob svojih letih kot tudi tisti, ki so navajali negativno počutje ob svojih letih, raje videli, da bi bili mlajši. Za premagovanje strahu pred staranjem se lotevajo različnih taktik. Tisti, ki verjamejo, da so za svoje zdravje v starosti odgovorni sami, se trudijo živeti zdrav življenjski slog z zadostnim gibanjem in zdravim prehranjevanjem. Nekateri pa strah odrivajo iz svoje zavesti in si o njem ne dovolijo razmišljati z namenom, da ga ne bi še poglobljali.

Intervjuvanci, ki strahu pred staranjem nimajo, imajo na svojo prihajajočo starost pozitiven pogled. Nekateri se starosti veselijo. Predstavljajo si, da se bodo v starosti ukvarjali z različnimi stvarmi, aktivnostmi in hobiji in da bodo imeli več časa za skrb zase. Intervjuvanka je nagovorila pogrešanje službe v pokoju. Pomembno se mi zdi, da bi upokojenci poznali svoje možnosti glede dela po upokojitvi, tako da bi tisti, ki svojo službo pogrešajo, še vedno lahko začasno ali občasno delali. Slednje jim namreč omogoča tudi zakon o urejanju trga dela, ki določa, da lahko vsi upokojenci opravljajo začasno ali občasno delo, ki obsega največ 60 ur v koledarskem mesecu (Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, b. d.).

Kako se posameznik pripravlja na svojo starost ni odvisno samo od njega, ampak tudi od tega, kakšna stališča družba zavzema do priprave na starost in v kolikšni meri pripravo na starost spodbuja. Priprava na starost v naši družbi še ni dovolj realizirana, kar je razvidno tudi iz podatkov raziskave, saj večina intervjuvanih ljudi meni, da priprava na starost ni potrebna. Le manjšina meni, da je priprava na starost potrebna ali da bo potrebna, ko se bodo upokojili. O neaktualizirani pripravi ljudi na starost v naši družbi piše tudi Mikuljan (1995, str. 51), ki meni, da je za takšno stanje več vzrokov. Eden izmed njih je v tabuizaciji starosti, ki je značilna za našo družbo. Zaradi tega prihaja do raznovrstnih posledic, ključna pa je stiska ljudi na prehodu iz srednjega življenjskega obdobja v starost in napačno doživljanje starosti. V naši družbi imamo potencialne - kadre za preventivo - osveščanje in kurativno delo na tem področju. Potrebujemo pa večjo pomoč in podporo družbe.

Pri drugem raziskovalnem vprašanju: kakšen pogled ima srednja generacija na staranje na splošno, sem prišla do ugotovitev, da ljudje na starost gledajo zelo različno. Nekateri menijo, da je starost lahko zelo lepo življenjsko obdobje, medtem ko nekaterim starost ne predstavlja

nič lepega. Takšno stališče imajo tisti, ki imajo tudi sicer precej stereotipen pogled na starost in menijo, da so stari ljudje nebogljeni, osamljeni, bolni in odvisni od pomoči drugih, zdravi stari ljudje pa naj bi bili izjeme. Kot posebej pomembno bi izpostavila mnenje intervjuvanca, da je država s svojim zdravstvenim in socialnim sistemom dolžna poskrbeti za to, da ljudje ne bodo nebogljeni in odvisni od pomoči drugih. Zato se mi zdi ključno, da se čim prej vzpostavi dolgotrajna oskrba kot nov sistem socialne varnosti. Takšen sistem bo s pomočjo zdravstva, socialnega varstva in pokojninskega varstva omogočal in zagotavljal izvajanje dolgotrajne oskrbe kot poenoteno dejavnost vseh teh storitev. To bo ljudem omogočilo daljše varno in samostojno življenje v skupnosti (Ministrstvo za zdravje, b. d.).

Stereotipno razmišljanje o starih ljudeh je bilo razvidno tudi pri vprašanju, kdaj je človek star. Nekaj ljudi meni, da je star nekdo, ki v življenju nima več nobenih zanimanj, si ne želi sprememb, nima več nobenih ciljev in nima več pozitivne energije. Kot starega so opredelili nekoga, ki je nezadovoljen s samim seboj in z okolico, ne skrbi več za svoj videz in je neurejen. Vse to so zelo stereotipne predstave o starih ljudeh. O tem piše tudi Findeisen (2002, str. 114), ki pravi, da je naša družba polna predsodkov in stereotipov o starih ljudeh. Star človek naj bi se oblačil v črno ali sivo, čez dan veliko počiva in poležuje, je godrnjav, turoben ali pa celo hudoben. Tako podobo starega človeka predstavijo negativni stereotipi. Ugotovila sem, da so stereotipi o starih ljudeh še vedno prisotni v družbi in sooblikujejo pogled ljudi na staranje in starost.

V tretjem raziskovalnem vprašanju me je zanimalo ravno to – torej, kaj najbolj oblikuje njihov pogled in predstavo o starosti in staranju? Največ intervjuvancev meni, da na njihov pogled in predstavo o staranju najbolj vpliva staranje ljudi v njihovi okolici, še posebej staranje njihovih staršev. Intervjuvanka, ki je izpostavila, da imajo njeni starši lepo starost in sta ji pri njenem staranju zgled, tudi sama ne občuti nobenih strahov glede svojega staranja. Večinoma pa pri intervjuvanih staranje njihovih staršev v njih vzbuja strah zaradi bolezni, s katerimi se spopadajo njihovi starši. Na njihov pogled in predstavo o staranju in starosti močno vplivajo lastne izkušnje, ki so jih pridobili z opazovanjem drugih ljudi pri staranju. Pogled in predstavo o starosti in staranju pa sooblikujejo tudi izkušnje drugih ljudi v njihovi socialni mreži, torej njihovih prijateljev in znancev. Njihova predstava o starosti in staranju se oblikuje tudi preko medijev. Preko informacij v sredstvih javnega obveščanja in zgodb v časopisih, revijah in na internetu. O tem piše tudi Lampret (2018, str. 21), ki pravi,

da imajo mediji kot sredstvo komuniciranja pomembno vlogo v družbi. S posredovanjem informacij sooblikujejo pogled na starost in staranje. Množični mediji imajo velikokrat pomemben, a hkrati negativen učinek na pogled in predstavo posameznika o staranju in starosti. Na pogled in predstavo intervjuvancev o staranju in starosti pa vplivajo tudi posamezni stari ljudje, ki imajo močno voljo do življenja, izobraževanja, potovanja in so s svojim življenjem v starosti zadovoljni.

Večina intervjuvanih se v družbi starih ljudi počuti prijetno. Stare ljudi spoštujejo in se z njimi radi družijo, saj v njih vidijo kvalitetne sogovornike, s katerimi lahko z delijo svoje življenjske izkušnje. Druženje s starimi ljudmi jih tudi spodbudi k razmišljanju o njihovi starosti. Kar je zelo pozitivno, saj je bil drugače najpogostejši odgovor, da o svoji starosti ne razmišljajo. Menim, da bi srednjo generacijo morali bolj spodbujati k druženju s starimi ljudmi. Zdi se mi, da se k druženju večkrat spodbuja mlade v šolah in na fakultetah, kar je sicer v redu, vendar bi se moralo tudi bolj spodbujati ljudi v srednji generaciji. S starimi ljudmi se ljudje srednje generacije lahko družijo tudi v formalnih in organiziranih oblikah druženja. Ena izmed teh oblik druženja je družabništvo, ki omogoča prijateljsko druženje med starim človekom in prostovoljcem, s katerim nista v krvnem sorodstvu, z namenom medsebojnega bogatenja (Ramovš, 2017).

Kot zadnje raziskovalno vprašanje sem si zastavila vprašanje, kaj ljudje menijo o predstavi podobe starosti v družbi? Smisel življenja v starosti intervjuvanci vidijo v različnih stvareh. Nekateri smisel starosti vidijo v umirjenem življenju in času za počitek, v druženju z družino in prijatelji, v preživljanju časa s svojimi vnuki in predajanju znanja na mlajše generacije, v odkrivanju novih hobijev in skrbi zase. Smisel vidijo v premisleku o preteklosti in pripravi na konec življenja. Podatki so pokazali, da je tudi starost smiselna za ljudi v srednji generaciji. Nihče ni odgovoril, da v starosti ne vidi nobenega smisla, kar pomeni, da smo na dobri poti oblikovanja novih pogledov na starost in staranje. Kožuh Novak (2005, str. 43) meni, da je naloga vsakega posameznega človeka ter države in družbe, ustvariti boljše pogoje za globlje doživljanje posebne vrednosti tretjega življenjskega obdobja ter njegovih smiselnih možnosti in nalog, vse do konca življenja. Polovica intervjuvancev meni, da na oblikovanje njihovega pogleda na starost in stare ljudi mediji nimajo vpliva. Verjamejo, da mediji zgodbe pišejo preveč senzacionalno in da gredo pri tem v skrajnosti in pretiravajo. Večina intervjuvanih ne verjame oglasom, ki oglašujejo izdelke za preprečevanje staranja,

saj menijo, da so reklame zaigrane. Največ intervjuvanih meni, da imajo pozitiven vpliv na oblikovanje njihove podobe o starih ljudeh in starosti pozitivne zgodbe starih ljudi v medijih. Jih motivirajo in navdajajo z upanjem na lepo starost. Nekateri tudi menijo, da bi jim poznanstvo zdravih, aktivnih in vitalnih starih ljudi pomagalo pri premagovanju njihovega strahu pred staranjem. Pri tem bi lahko pomagali tudi mediji z objavljanjem prispevkov o uspešnih in aktivnih starih ljudeh, ki se trudijo živeti svojo starost čim bolj kvalitetno. Pri premagovanju njihovega strahu pred staranjem bi jim pomagalo tudi poznavanje njihovega zdravja v starih letih in večji napredek medicine. Intervjuvanka je povedala, da bi bil njen strah manjši, če bi vedela, da bo svojo starost lahko preživljala v domačem okolju, skupaj s svojimi domačimi. Strah bi zmanjšale tudi višje pokojnine, saj bi se tako zmanjšala njihova skrb za finančno stabilnost v starih letih. Zanimiva je ugotovitev, da bi se strah pred staranjem lahko zmanjšal, če bi se ljudje o svojem strahu in prihajajoči starosti lahko s kom pogovorili. Pogovor o tej temi bi bil možen tudi na predupokojitvenem programu, ker bi bilo pomembno, da se z ljudmi o temi pogovarja v partnerskem odnosu po konceptih socialnega dela.

6. SKLEPI

- ❖ Ljudje ob misli na svoje lastno staranje občutijo negativne občutke. Najpogosteje so to občutki strahu.
- ❖ Ljudi je najbolj strah osamljenosti v starosti, bojijo se bolezni, strah jih je njihovega finančnega položaja v starosti zaradi nizkih pokojnin ter da v starih letih s starostjo pride konec njihovih dosežkov v življenju.
- ❖ Ljudje strah odrivajo iz svoje zavesti in o njem ne želijo premišljevati.
- ❖ Ljudje bi raje videli, da bi imeli manj let kot jih imajo.
- ❖ Ljudje, ki strahu pred staranjem nimajo, imajo na svojo prihajajočo starost pozitiven pogled.
- ❖ Nekateri ljudje bodo v pokoju pogrešali svojo službo.
- ❖ Ljudje menijo, da priprava na starost ni potrebna.
- ❖ Manjšina meni, da bo priprava na starost potrebna, ko se bodo upokojili.
- ❖ Priprava na starost ni dovolj realizirana.
- ❖ Ljudje imajo na starost stereotipen pogled. Stereotipi tudi sooblikujejo pogled in predstavo ljudi o starosti in staranju.
- ❖ Na pogled in predstavo o staranju po mnenju ljudi najbolj vpliva staranje ljudi v njihovi okolici, še posebej staranje njihovih staršev. Opazovanje staranja njihovih staršev pri večini vzbuja strah zaradi izkušenj s slabim zdravjem, medtem ko lahko nekaterim staranje njihovih staršev predstavlja zgled.
- ❖ Pogled in predstavo o staranju sooblikujejo tudi njihove lastne izkušnje, ki so jih pridobili z opazovanjem staranja drugih ljudi, in izkušnje njihovih prijateljev in znancev.
- ❖ Polovici ljudi se predstava o staranju in starosti oblikuje tudi preko poročanja medijev, medtem ko druga polovica ljudi meni, da mediji ne pripomorejo k oblikovanju njihove predstave o staranju in starosti.
- ❖ Pogled in predstavo o starosti in staranju oblikujejo posamezni stari ljudje, ki se trudijo živeti aktivno in kvalitetno starost.
- ❖ Ljudje se v družbi starih ljudi počutijo prijetno, jih spoštujejo in menijo, da so kvalitetni sogovorniki od katerih se lahko učijo.

- ❖ Druženje s starimi ljudmi ljudmi srednje generacije spodbuja k razmišljanju o njihovi starosti.
- ❖ Ljudje drugače o svoji starosti ne razmišljajo.
- ❖ Ljudje starost razumejo kot smiselno obdobje življenja.
- ❖ Pri premagovanju strahu pred staranjem bi ljudem pomagalo poznanstvo aktivnih, zdravih in vitalnih starih ljudi, ki živijo svojo starost kar se da kvalitetno. V pomoč bi tudi bili pozitivno obarvani prispevki medijev o uspešnih in aktivnih starih ljudeh. Strah pred staranjem bi se zmanjšal z vednostjo o njihovem zdravju v starih letih ter večjim napredkom medicine. Strah bi lažje premagali, če bi vedeli, da bodo v starosti ostali v domačem okolju, skupaj s svojimi bližnjimi. Strah bi zmanjšale višje pokojnine, saj bi imeli manj skrbi glede finančne preskrbljenosti v starosti. Strah pred staranjem bi se po njihovem mnenju lahko zmanjšal, če bi se imeli priložnost z nekom pogovoriti o njihovih strahovih in prihajajoči starosti

7. PREDLOGI

- ❖ Srednjo generacijo bi moralo socialno delo bolj spodbujati k formalnim in neformalnim oblikam druženja s starimi ljudmi, saj ob druženju z njimi tudi sami začnejo razmišljati o svoji starosti. Razmišljanje o njihovi starosti pa je predpogoj za zavestno pripravo na starost. Ena izmed dobrih praks druženja je družabništvo, ki bi ga morali bolj promovirati. K večji spodbudi za druženje s starimi ljudmi bi lahko pripomoglo socialno delo, in sicer na način, da bi delovalo kot povezava med ljudmi. Organizirali bi lahko dogodke, ki bi bili namenjeni spoznavanju in povezovanju različnih generacij. Med seboj bi povezali ljudi srednje generacije in stare ljudi. Druženje bi bilo namenjeno pripravi srednje generacije na starost. Pri tem bi stari ljudje z njimi lahko delili tudi svoje izkušnje.
- ❖ Družba bi morala biti bolj odprta za pripravo ljudi na starost, saj priprava človeka na starost ni odvisna samo od njega, ampak tudi od tega, kakšni programi za pripravo na starost so na voljo. Pri tem je pomembna tudi družbena naravnost glede priprave na starost - ali jo spodbuja ali zavira. Pri tem bi lahko pomagala večja promocija že obstoječih predupokojitvenih programov. Prav tako bi se pripravo na starost moralo promovirati v večjih korporacijah, saj je priprava človeka na upokojitev delodajalčeva obveza. Če bi bilo v družbi uveljavljeno mnenje, da je priprava na starost potrebna, bi se za zavestno pripravo na starost morda odločilo več ljudi.
- ❖ Priprava ljudi na starost je pomembna, a ne dovolj raziskana tema tudi v socialnem delu. Nedvomno bi tej temi socialno delo moralo nameniti več pozornosti. Priložnosti za to vidim tako na mikro, mezo in makro ravni. Na mikro ravni bi lahko pristopili z individualnimi svetovalnimi pogovori s posamezniki, ki občutijo strah pred staranjem. Na mezo ravni bi socialno delo s svojimi koncepti dela in pristopom lahko pripomoglo h kakovostnejši pripravi na starost. Socialno delo bi se lahko vključilo v že obstoječe predupokojitvene programe ali zasnovalo povsem nove programe v okviru delavnic. Potreben pa bi bil tudi pristop na makro ravni, kjer bi morali ozaveščati ljudi o nujnosti priprave ljudi na starost in upokojitev.

- ❖ Ljudi je potrebno obvestiti o njihovih možnostih glede zaposlitve v pokoju. Takšne informacije bi morale biti ljudem dostopne na Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ob upokojitvi in tudi na predupokojitvenih programih, kjer bi jim morali pomagati izdelati načrt življenja po upokojitvi. Prav tako jim je potrebno predstaviti možnost dela po upokojitvi, saj lahko vključenost na trg dela spodbuja ljudi, da ostanejo kreativni in uspešni na različnih področjih tudi po upokojitvi. To bi sčasoma lahko pripomoglo k aktivnejši vlogi starih ljudi v družbi.

- ❖ Socialno delo bi se še naprej moralo zavzemati proti starističnim stališčem in udeležati antidiskriminacijsko socialno delo v praksi. Centri za socialno delo bi lahko organizirali interaktivna izobraževanja za zaposlene s pomočjo Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki bi zagotovilo financiranje takšnih izobraževanj. Zaposleni bi na interaktivnem izobraževanju krepili udeležanje antidiskriminacijskega socialnega dela v praksi, na posameznih primerih iz prakse bi razvijali občutljivost za diskriminacijo starih ljudi in se izpopolnjevali v antidiskriminacijskem ravnanju. Socialno delo se mora še naprej zavzemati za razvoj nove perspektive starosti, ki ne vsebuje sedaj uveljavljenih stereotipov.

8. LITERATURA IN VIRI

1. Accetto, B. (1968). *Staranje, starost in starostno varstvo*. Ljubljana: Rdeči križ Slovenije.
2. Balaram, P. (2004). Gerontophobia, ageing and retirement. *Current Science*, 87(9), 1163-1164.
3. Barkan, S. E. (2011). *Sociology: Understanding and Changing the Social World*. Pridobljeno 27.3.2020 s <https://resources.saylor.org/wwwresources/archived/site/textbooks/Sociology,%20Understanding%20and%20Changing%20the%20Social%20World.pdf>
4. Barusch, A. S. (2012). Intimacy in later life: Reflections on love and care. *J Aging Life Care*, 1, 10-2. Pridobljeno 3. 2. 2020 s <https://www.socialworktoday.com/archive/011909p12.shtml>
5. Brown, R. (1995). *Prejudice. Its Social Psychology*. Cambridge: Blackwell.
6. Bytheway, B., & Johnson, J. (1990). On defining ageism. *Critical Social Policy*, 10(29), 27–39.
7. Cuddy, A., Norton, M. & Fiske, S. (2005). This Old Stereotype: The pervasiveness and Persistence of the Elderly Stereotype. *Journal of Social Issues*, 61(2), 265-283.
8. Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., & Možina, M., (2015). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Univerza v Ljubljani: Fakulteta za socialno delo.
9. Findeisen, D. (2002). Stereotipi o starejših v javnih občilih in kako jih popraviti. V T. Končan, J. Drole, M. Tanko, & A. Žiberna (ur.), *Festival za tretje življenjsko obdobje* (str. 114 - 116). Zbirka prispevkov okroglih miz in predavanj: zbornik- Festival za tretje življenjsko obdobje; Tudi starejši spreminjamo svet. Ljubljana: Zveza društev upokojencev Slovenije in Infos, d.o.o.
10. Findeisen, D. (2004). O upokojitvi in izobraževanju. V J. Drole, A. Kristančič, I. Koželj Levičnik, A. Tominšek, & A. Žiberna (ur.), *Festival za tretje življenjsko obdobje* (str. 70-73). Zbirka prispevkov okroglih miz in predavanj. Ljubljana: Zveza društev upokojencev Slovenije, Infos doo.
11. Flaker, V. (2003). Temeljne in nujne spretnosti socialnega dela. *Socialno delo*, 42(4/5), 237 – 257.
12. Flaker, V., Mali, J., Rafaelič, A., & Ratajc, S. (2013). *Osebno načrtovanje in izvajanje storitev*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
13. Gaber, L., Kaučič B. M., & Vidnar N. (2016). Vpliv samopodobe starih ljudi na zadovoljstvo z življenjem. 4. *Mednarodna znanstvena konferenca Za človeka gre: družba in znanost v celostni skrbi za človeka*. Maribor: Alma mater Europea: 36 – 45. Pridobljeno 8.5.2020 s https://almamater.si/upload/userfiles/files/zborniki%20konf%202016/Konferenca_zbornik_SG_WEB.pdf
14. Goriup, J. (2014). Vpliv globalizacije na družbo znanja in medgeneracijsko učenje. *Revija za ekonomske in poslovne vede*, 1(1), 83-101.

15. Grun, A. (2010). *Visoka umetnost staranja*. Celje: Mohorjeva družba.
16. Hojnik-Zupanc, I. (ur.). (1997). *Dodajmo življenje letom: nekaj spoznanj in nasvetov, kako se smiselno in zdravo pripravljati na starost in jo tako tudi živeti*. Ljubljana: Gerontološko društvo Slovenije.
17. Imperl, F. (2012). *Kakovost oskrbe starejših – izziv za prihodnost*. Logatec: Firis Imperl & Co., Seniorprojekt.
18. Inštitut Antona Trstenjaka. (2010). *Slovar: Gerontologija*. Pridobljeno 3.2.2020 s <http://www.inst-antontrstenjaka.si/gerontologija/slovar/1018.html>
19. Ivanuša Bezjak, M. (2016). Predupokojitveni programi za zaposlene v sodelovanju z delodajalci kot aktivna priprava na upokojitev posameznika. 4. Mednarodna znanstvena konferenca *Za človeka gre: družba in znanost v celostni skrbi za človeka*. Maribor: Alma mater Europea: 64 – 71. Pridobljeno 22.2.2020 s https://almamater.si/upload/userfiles/files/zborniki%20konf%202016/Konferenca_zbornik_SG_WEB.pdf
20. Kovačev, A. N., & Zaletel, M. (2006). Identiteta starostnikov in njene značilnosti. *Posvetovanje Celostna obravnava starostnikov*, 107-122.
21. Kožuh Novak, M. (2005). *Starejši o nasilju nad starejšimi v Slovenski družini*. Ljubljana: Slovenska filantropija, Združenje za promocijo prostovoljstva. Zveza društev upokojencev Slovenije.
22. Kožuh Novak, M. (2012). *Odnos do starejših v slovenski družbi*. V Tratnik Vilasko, M., (ur.), *Diskriminacija starejših* (str. 9-12). Ljubljana: Državni svet republike Slovenije.
23. Kristančič, A. (2005). *Nova podoba staranja- siva revolucija*. Ljubljana: Združenje svetovalnih delavcev Slovenije.
24. Lahe, D. (2016). *Sociološki vidiki odnosa mladih do staranja, starosti in starejših ljudi v slovenski postmoderni družbi* (Doktorska disertacija). Maribor: Filozofska fakulteta. Pridobljeno 27.3.2020 s <https://dk.um.si/Dokument.php?id=107134>
25. Lampret, N. (2018). *Odnos do staranja in starosti pri slovenskih ženskah* (Magistrsko delo). Maribor: Filozofska fakulteta. Pridobljeno 1.6.2020 s <https://core.ac.uk/download/pdf/154402297.pdf>
26. Lasher, K. P., Faulkender, P. J. (1993). Measurement of ageing anxiety: development of anxiety about ageing scale. *International Journal of Ageing and Human Development*, 37 (4), 247-259.
27. Mali, J. (2002), Starost, emocije in emocionalno delo v domovih za stare. *Socialno delo*, 41 (6), 317-323.
28. Mali, J. (2008). *Od hiralnic do domov za stare ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
29. Mali, J. (2013). Socialno delo s starimi ljudmi kot specializacija stroke. *Socialno delo*, 52(1), 57-67.
30. Mali, J., & Milošević-Arnold, V. (ur.). (2007). *Demenca-izziv za socialno delo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

31. Mali, J., Flaker, V., Urek, M., & Rafaelič, A. (2018). *Inovacije v dolgotrajni oskrbi: primer domov za stare ljudi*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
32. Mesec, B. (1997). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu I. del*. Skripta. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
33. Mikuljan, M. (1995). Priprava ljudi na starost z vidika socialnega dela. *Socialno delo*, 34(1), 47-48.
34. Ministrstvo za zdravje. (b.d.). *Ključni izzivi dolgotrajne oskrbe in pilotni projekti*. Pridobljeno 17.5.2020 s <https://www.gov.si teme/kljucni-izzivi-dolgotrajne-oskrbe-v-sloveniji-in-pilotni-projekti/>
35. Palmore, E. B. (1972). Gerontophobia versus ageism. *The Gerontologist*, 12(3), 213.
36. Palmore, E. B. (1999). *Ageism: Negative and positive*. New York: Springer.
37. Pavliha, M. (2006). Diskriminacija starejših ter spoštovanje človekovih pravic starejših v mednarodnih dokumentih. V: Pavliha, M. (ur.). *Pravice in soodgovornost življenja v starosti*. (str. 14 – 22). Velenje: Pozoj, Tecum.
38. Pečjak, V. (1998). *Psihologija tretjega življenskega obdobja*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete Univerze.
39. Pečjak, V., & Pečjak, M. (2007). *Psihologija staranja*. Bled : Samozaložba.
40. Požarnik, H. (1981). *Umetnost staranja: leta, predsodki in dejstva*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
41. Ramovš, J. (2003). *Kakovostna starost: socialna gerontologija in gerontagogika*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka.
42. Ramovš, J. (2004). Specifika potreb in oskrbe starih ljudi s stališča socialnega dela. *Slovenian Medical Journal*, 73(10), 721-730.
43. Ramovš, J. (2012). *Za kakovostno staranje in lepše sožitje med generacijami*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje.
44. Ramovš, J. (2013). *Staranje v Sloveniji: raziskava o potrebah, zmožnostih in stališčih nad 50 let starih prebivalcev Slovenije*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka.
45. Ramovš, J., Kladnik, T., Knific, B., in sodelavci (1992). *Skupine starih za samopomoč: metodični priročnik*. Ljubljana: Inštitut za socialno medicino in socialno varstvo.
46. Ramovš, K. (2013). Medgeneracijsko sožitje in solidarnost. V Ramovš, J. (ur.). *Staranje v Sloveniji: raziskava o potrebah, zmožnostih in stališčih nad 50 let starih prebivalcev Slovenije*. (str. 63 – 97). Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka.
47. Ramovš, K. (2017). *Organizirano medgeneracijsko družabništvo za kakovostno staranje*. Pridobljeno 17.5.2020 s <http://www.inst-antonatrstenjaka.si/tisk/kakovostna-starost/clanek.html?ID=1737>
48. Ravnik Štirn, D. (2003). Moja upokojitev – moj novi izziv. V J. Drole, S. Dragoš, H. Požarnik, & V. Milošević Arnold (2003), *Festival za tretje življenjsko obdobje – Tudi starejši spreminjamo svet... za vse generacije* (str. 79 – 81). Ljubljana: Zveza društev upokojencev.

49. Regoršek, V. (2005). Stari ljudje v Sloveniji danes in jutri. Ali smo pripravljeni na starost jutrišnjega dne?. V M. Muršec (ur.), 1. Večdisciplinarno psihogeriatrično srečanje (str. 1-6). Zbirka referatov. Maribor: Splošna bolnišnica Maribor, Oddelek za psihiatrijo.
50. Saleebey, D. (2009), *The strengths perspective in social work practice*. University of Kansas: Pearson.
51. Sitar, S. (2001). Podoba starostnikov v javnih občinah k vprašanju stereotipov. V T. Končan, J. Drole, M. Tanko, & A. Žiberna (ur.), *Festival za tretje življenjsko obdobje* (str. 40). Zbirka prispevkov okroglih miz in predavanj: zbornik- Festival za tretje življenjsko obdobje. Ljubljana: Zveza društev upokojencev Slovenije in Infos, d.o.o.
52. Stoppard, M. (1990). *Življenje po petdesetem: vodnik za starejše*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
53. Šugman, K. G. (2006). Kategorizacija in stereotipiziranje ter njun pomen za kriminologijo. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 57(1), 15-27.
54. Thomas, W. H. (2004). *What are old people for?: How elders will save the world*. Publisher: VanderWyk&Burnham. Pridobljeno 3. 2. 2020 s <https://www.socialworktoday.com/archive/111610p32.shtml>
55. Ule, M. (2005). *Socialna psihologija*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
56. Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. (b.d.). *Začasno in občasno delo upokojencev*. Pridobljeno 17.5.2020 s <https://www.zpiz.si/cms/content2019/zaasno-in-obasno-delo-upokojencev>
57. Žiberna, A., (2012) Prepoznavanje oblik diskriminacije starejših. V Tratnik Vilasko, M., (ur.), *Diskriminacija starejših* (str. 21-27). Ljubljana: Državni svet republike Slovenije.

9. PRILOGE

9.1. Priloga št.1: Vprašalnik

1. Kako se počutite, ko poveste svoja leta?
2. Kaj občutite, ko pomislite na to, da se boste postarali?
3. Kakšni so vaši pomisleki in strahovi glede vašega staranja?
4. Kako si sedaj predstavljate svojo starost?
5. Kako oziroma na kakšen način se na svojo starost pripravljate?
6. Kaj za vas pomeni starost (kako gledate na starost)?
7. Kdaj je po vašem mnenju človek star?
8. Kakšno je vaše stališče do trditev, da so stari ljudje neboljani, osamljeni, bolni in odvisni od pomoči drugih? (komentirajte)
9. Kako se počutite v družbi starih ljudi?
10. V katerih okoliščinah najpogosteje začnete razmišljati o svoji starosti?
11. Kje se najpogosteje srečate s tematiko starosti?
12. Kaj najbolj vpliva na Vaš pogled in predstavo o staranju in starosti?
13. Kaj menite, da bi vam pomagalo zmanjšati vaše strahove glede starosti in staranja?
14. V čem vidite smisel starosti?
15. Kako oblikujejo vaš pogled o starosti podobe starosti v medijih (denimo oglasi, ki preprečujejo staranje)?
16. Kako oblikujejo vašo predstavo o starosti denimo pozitivne zgodbe o starosti in starih ljudeh (npr. športniki po 80. letu starosti)?

9.2. Priloga št. 2: Intervjuji

Intervju A:

1. Kako se počutite, ko poveste svoja leta?

Odgovor: /Počutim se v redu, fino/ (A1), /nisem nič obremenjena z mojimi leti/ (A2). /Mi ni težko povedati svojih let/(A3) in /jih tudi ne skrivam/ (A4), /sem ponosna na to koliko sem stara/ (A5).

2. Kaj občutite, ko pomislite na to, da se boste postarali?

Odgovor: /Samo pozitivni občutki./ (A6) /Kot neka duševna hrana, bolj sproščujoče/ (A7).

3. Kakšni so vaši pomisleki in strahovi glede vašega staranja?

Odgovor: /Jaz se ne soočam z nobenimi pomisleki, mene ni nič strah starosti./ (A8) /Najpomembnejše mi je zdravje ker če bo zdravje potem vse pride/ (A9). /Vse je povezano z zdravjem/ (A10), ampak /se mi zdi, da človek lahko veliko naredi sam zato, da ostane zdrav/ (A11), /malo moraš gledat na prehrano, da ješ zdravo/ (A12) in /se dovolj gibaš/ (A13). /Nikoli ne razmišljam v smislu, da ko bom stara bom pa bolana/ (A14). /Tako, da me starosti ni strah/ (A15) prav nasprotno /se jo veselim/ (A16), saj/menim, da se nastarost lahko zelo lepo živi/ (A17).

4. Kako si sedaj predstavljate svojo starost?

Odgovor: /Jaz vidim prihodnost in mojo starost lepo/ (A18), /neobremenjeno / (A19). /Mislim, da bom lahko namenila več časa sebi/ (A20), /malce počila kar sedaj zaradi naporene službe ne morem ker mi čas ne dopušča/ (A21). /Se mi zdi, da ne bo tega hitenja/ (A22) in /ne bo tega stresa vsakdanjega življenja/ (A23). /Mislim, da bom imela dovolj denarja za normalno življenje/ (A24), /da bom v pokoju merkala vnuka/ (A25). /Da ne bom pod stresom/ (A26)/imela bom odplačan stanovanje in avto/ (A27).

5. Kako oziroma na kakšen način se na svojo starost pripravljate?

Odgovor: /Imam samo nek tak življenski plan, ki bi bila na nek način morda lahko tudi priprava na starost, če bi ga tako poimenovala/ (A28). /Dve leti nazaj sem si kupila stanovanje/ (A29), /letos sem kupila nov avto/ (A30), /oboje pa bom odplačala ravno do penzije/ (A31). /Imam pa v načrtu še letos menjati okna v stanovanju/ (A32), naslednje leto pa obnoviti kopalnico/ (A33), /potem pa mislim, da bom z mojo pokojnino lahko lepo živela/ (A34). /Mislim, da bom imela dovolj denarja zase, da bom plačala

položnice, hrano in si še kaj privoščila/(A35). Tako, da ja morda je to res neka moja priprava na starost ker /v penziji bi si morda res težko najemnino plačeval/(A36), /mislim seveda bi lahko ampak bi se potem moral odrehati kakšnim drugim stvarim/(A37). /Seveda je to odvisno od višine pokojnine/(A38). /Vseeno pa mislim, da je odvisno kako se boš imel v starosti od tega koliko si si ustvaril že pred upokojitvijo in kako visoko pokojnino boš imel. / (A39)

6. Kaj za vas pomeni starost (kako gledate na starost)?

Odgovor: /Jaz mislim, da je starost lahko zelo, zelo lepa./ (A40)/Seveda pa starost s seboj prinese tako pozitivne kot tudi negativne stvari./ (A41)/Vendar verjamem, da imamo na nekatere negativne stvari tudi mi sami vpliv in jih lahko precej zmanjšamo./ (A42)/Npr. ko si star nisi več toliko fleksibilen in okreten/ (A43) in vse to /se da nadomestiti z malo rekreacije ali pa z miselno aktivnostjo, križankami, sprehodi/ (A44)/mislim normalno, da ne boš šel pri 80 letih s kolesom 20-30 kilometrov ampak aktivnosti prilagajaš svoji starosti primerno/ (A45)./Mislim, da je lahko tudi pri 80. letih lahko življenje zelo lepo/ (A464).

7. Kdaj je po vašem mnenju človek star?

Odgovor: /To je povsem odvisno od posameznika/(A47). /Nekdo bo lahko reku, da se pri sedemdesetih še nima za starega/ (A48), /jaz zase lahko povem, da se pri 50. še nikakor ne počutim staro/ (A49). /Mislim seveda sem starejša v primerjavi z mladino, ampak ne bi rekla, da sem stara/ (A50)./To je res odvisno od posameznika kako gleda na leta/ (A51)./Vem pa, da so nekateri zelo obremenjeni z leti že pri 40 so bili povsem obremenjeni s tem. Jaz to nikoli nisem bila./ (A52) Sem se vedno pošalila na račun let. Jaz zase lahko rečem, da sedaj veliko bolj uživam življenje kot pa ko sem bila stara 30 let. Tako, da /vem, da leta niso pomembna/(A53), ampak je/pomemben tvoj odnos do življenja/(A54).

8. Kakšno je vaše stališče do trditev, da so stari ljudje neboljani, osamljeni, bolni in odvisni od pomoči drugih? (komentirajte)

Odgovor: /Mislim, da je več pogojev za lepo starost/(A55). /Prvi pogoj je zdravje/(A56). /Ker če si ti bolan potrebuješ takšno ali drugačno pomoč ali od otrok ali od sosedov morda tudi od doma upokojencev/(A57). /Če pa si zdrav si lahko še vedno samostojen/(A58). /Tudi človek pri 80 letih če je zdrav lahko še sam vse opravlja brez pomoči drugih in je neodvisen/(A59). Tako, da /mislim da so od pomoči odvisni tisti, ki imajo kakšno bolezen/(A60), /drugače pa lahko vsak funkcionira sam tudi če je star/(A61). /Verjamem pa da bolezen in starost nista pogojeni ena z drugo/(A62)ker /tudi mladi so lahko kronično bolni in umirajo/(A63). Lahko pa so stari in so zdravi/(A64), zato jaz tega dvojega ne povežem avtomatično.

9. Kako se počutite v družbi starih ljudi?

Odgovor: /V redu/(A65), /imam sicer večje spoštovanje do starejših/(A66) in /sem kanček bolj vljudnostna med pogovorom/(A67). /Nikoli jih ne bi žalila ali se z njimi skregala tudi, če bi imela povsem drugačno mnenje od njih/(A68). /Do njih čutim spoštovanje/(A69). Tako smo bili tudi vzgojeni, /da se starejše spoštuje potem pa negelede na to kakšen je ta človek/(A70).

10. V katerih okoliščinah najpogosteje začnete razmišljati o svoji starosti?

Odgovor: /Kadar opazim, da nisem več kondicijsko tako pri močeh kot sem bila pred nekaj leti/ (A71). In pa /ko stopim na tehtnico, me tudi kile opominjo na moja leta/ (A72). Verjetno je to tudi /povezano z menopavzo, ki pride starostno/(A73), saj takrat ženske običajno pridobijo nekaj kilogramov. In tudi sama sem jih. /Torej me hormonske spremembe v mojem telesu opominjajo na mojo starost/ (A74). /Prav tako tudi nisem več tako gibčna kot sem bila včasih/(A75).

11. Kje se najpogosteje srečate s tematiko starosti?

Odgovor: /Samo preko medijev/(A76), /drugače se s to tematiko ne srečujem/(A77). Tudi z mojima staršema se o tej temi ne pogovorjamo niti okoli njune starosti/(A78), verjetno ker sta še oba zdrava in pri močeh.

12. Kaj najbolj oblikuje Vaš pogled in predstavo o staranju in starosti?

Odgovor: /Najbolj na mojo predstavo o starosti in staranju vpliva staranje mojih staršev/(A79), /ki sta mi odlični zgled/(A80). /Zelo lepo namreč preživljata svojo starost/(A81) in /bom vesela, če bo moja starost podobna njuni/(A82).

13. Kaj menite, da bi vam pomagalo zmanjšati vaše strahove glede starosti in staranja?

Odgovor: /Jaz strahov glede staranja nimam tako, da mi jih nič ne more zmanjšati./ (A83)

14. V čem vidite smisel starosti?

Odgovor: Na svetu smo in to je naše začasno življenje. Verjamem, da se življenje nadaljuje po naši smrti. Vsi ljudje se rodimo in gremo v življenju skozi neka obdobja in tako pride tudi faza staranja. /Se mi zdi, da se človek po 40 letih delovne dobe zasluži malo počitka in sprostivne in lahko mirno živi/(A84).
/Tako da mislim, da je smisel v tem, da se malce umirimo in sprotno v starosti/(A85).

15. Kako vplivajo na vaš pogled o starosti podobe starosti v medijih (denimo oglasi, ki preprečujejo staranje)?

Odgovor: /Na moj pogled o starosti take podobe ne vplivajo/(A86). /Tudi razni oglasi za preprečevanje staranja je zame neumnost/(A87) in nenasledam tem zadevam/(A88). /Je pa jasno, da mora biti osnovna nega obraza in telesa/(A89). /Ne sme se človek zapustiti v starosti/(A90).

16. Kakšen vpliv imajo na vašo predstavo o starosti denimo pozitivne zgodbe o starosti in starih ljudeh (npr. športniki po 80. letu starosti)?

Odgovor: /Spoštujem take ljudi, ki niso obremenjeni s starostjo in tudi veliko naredijo za to, da se ne bi počutil stare/(A91). /Všeč mi je, da se cenijo in tudi drugim na tak način to pokažejo/(A92). /Kajti menim, da je najslabše če se človek na stara leta zapusti in preneha skrbeti sam za sebe/(A93).

Intervju B:

1. Kako se počutite, ko poveste svoja leta?

Odgovor: /Ko izgovorim svoja leta se počutim čisto normalno/ (B1). /Star sem toliko kot sem in to je čisto okej/ (B2).

2. Kaj občutite, ko pomislite na to, da se boste postarali?

Odgovor: /Moji občutki, ko pomislim na staranje so pozitivni/(B3). /Tudi v primerjavi z drugimi iz moje generacije, z mojimi sošolci oziroma z ljudmi, ki so stari toliko kot jaz opažam, da sem v boljši telesni kondiciji v boljši telesni formi kot ostali/(B4). /Zaradi tega nimam negativnih občutkov, ko pomislim na staranje/(B5). /Pomislim na to, da se ne bi doma »zasedu« ampak, da bi bil čim več v gibanju/(B6) in /v stiku z naravo tako kot sem sedaj/(B7). /Ker se mi zdi, da je to ključ do zdravja/(B8), saj /veliko hitreje lahko tudi bolezen premagaš, če greš ven na svež zrak in v naravo ter si malo aktiven na kakšen sprehod, kot pa če samo notri sediš pred televizorjem/(B9).

3. Kakšni so vaši pomisleki in strahovi glede vašega staranja?

Odgovor: /Ko se staraš pridejo tudi določene bolezni/(B10), /določene poškodbe, ki se ne celijo tako hitro kot se celijo pri mladem človeku/(B11). /Tako, da me je strah, da bi se med aktivnostjo poškodoval/(B12) in/da ne bi z njo mogel več nikoli nadaljevati zaradi upočasnjene celjenja te poškodbe/(B13). /Tako, da me skrbi samo glede zdravja/(B14).

4. Kako si sedaj predstavljate svojo starost?

Odgovor: /Jaz si svojo starost predstavljam aktivno/(B15), /da bom čim več v gibanju/(B16), /da bova s partnerko hodila ven v naravo, na sprehod/(B17)/prilagajala najino aktivnost takratnim zmožnostim, kar se bo dalo/(B18). /Nič doma se zasedet ampak ven v gibanje/(B19). /Želel bi si iti na kakšen izlet/(B20)/skupaj s partnerko tako, da bi skupaj preživljala čas/(B21). /Mislim, da mi ne bo dolgčas, ko bom star saj se vedno znam zaposliti si zamislim kakšne aktivnosti, tako da mi mine dan/(B22). Tudi moja partnerka je take narave, tako da mi poleg nje absolutno ne bo dolgčas.

5. Kako oziroma na kakšen način se na svojo starost pripravljate?

Odgovor: /Jaz se pripravljam z gibanjem/(B23). /Ker mislim, da je vsa stvar v gibanju od zdravja/(B24) do /psihičnega dobrega počutja/(B25). /Tako, da se s tem ko sem aktiven in poskušam ohraniti zdravo telo pripravljam na izzive starosti/(B26). /Tudi na moči delam, da bom ostal čim dlje pri močeh vsako jutro delam vaje za moč sklece, počepe, izpadne korake in stabilizacijo/(B27). /Ubistvu, pa imam tudi službo tako kjer sem fizično aktiven ne sedim v pisarni za računalnikom tako, da se res vsak dan na tak način pripravljam na starost/(B28). Moj moto je zdrav duh v zdravem telesu in temu sledim.

6. Kaj za vas pomeni starost (kako gledate na starost)?

Odgovor: /Jaz na življenje gledam tako, da ima življenje različna kolena. Ko fant preraste v moškega je to eno koleno. Potem, ko se poroči in dobi svoje otroke je to drugo koleno. In življenj je tako, da greš čez različna kolena. In starost je eno izmed kolen/(B29). /In ima svoje značilnosti/(B30), /bolj umirjeno življenje/(B31) in /brez večjih stresov/(B32). Na tak način si jaz predstavljam starost.

7. Kdaj je po vašem mnenju človek star?

Odgovor: Odvisno je od tega kako se kdo počuti/(B33), /koliko starega se kdo počuti/(B34). /Odvisno je tudi od tega koliko dela na tem, da bo ostal vitalen in s tem podaljšuje tisto mejo, ko lahko reče sedaj sem pa res star/(B35). /Za moje pojme je star nekdo, ki mu pojenjajo moči/(B36) in /je odvisen od pomoči drugih/(B37).

8. Kakšno je vaše stališče do trditev, da so stari ljudje neboljani, osamljeni, bolni in odvisni od pomoči drugih? (komentirajte)

Odgovor: Jaz mislim, da to ne pride samo od sebe na starost ampak, da je od celega življenja odvisno kakšen bo človek na starost/(B38). /Mislim, da nekateri so v takem položaju nekateri pa niso. Nekako polovica jih je, ki imajo hude probleme v starosti druga polovica pa takih težav nima/(B39). /Tudi pa je odvisno recimo, če človek ostane sam, da npr. izgubi ženo je od njega odvisno kako bo to prenesel kako hitro se bo po izgubi pobral/(B40). /Lahko bo živel samotno življenje/(B41) in /se z igubo ne bo nikoli sprijaznil potem bo res neboljen in osamljen/(B42)/lahko pa sam veliko naredi zato, da do tega ne pride/(B43) in /se s smrtjo poskuša sprijaznit in kar se da nadaljevati s svojim življenjem/(B44)./Nekateri se s takimi stvarmi nikakor ne morejo sprijaznit in padejo v alkohol in se na napačne načine spoprimejo s takimi težavami/(B45).

9. Kako se počutite v družbi starih ljudi?

Odgovor: Jaz se v njihovi družbi počutim dobro, uredno/(B46). /Dali so že nekaj v življenju skozi tko da se preko pogovora z njimi lahko česa naučiš/(B47). /Povzameš kakšno pametno ravnanje od njih/(B48). /Tako, da se mi zdijo kvalitetni sogovorniki/(B49).

10. V katerih okoliščinah najpogosteje začnete razmišljati o svoji starosti?

Odgovor: Jaz o o svoji starosti najpogostje začnem razmišljati, ko vidim, da česa ne zmorem več takrat se potem zamislim/(B50). Si rečem uf a sem res že toliko star. /Sem začel opažati, da nekaterih stvari ne zmorem več tako kot sem jih včasih, ko sem bil malo mlajši/(B51). /Na primer pri športu glede zmogljivosti, kondicije, moči, eksplozivnosti/(B52). Sam sem športnik in sem spremembe zato najprej opazil na tem področju. Včasih sem bil jaz še zelo športno aktiven ampak sem videl, da več ne gre Npr. /ko sem igral nogomet sem videl, da sem veliko slabši od mladine, da jaz nisem več tako eksploziven in hiter kot sem bil včasih/(B53). Takrat sem videl, da se moram umakniti, saj nisem bil več tako zmogljiv./Večkrat pa tudi kaj pozabim to se mi prej ni nikoli dogajalo/(B54).

11. Kje se najpogosteje srečate s tematiko starosti?

Odgovor: Ravno sedaj, ko je ta koronavirus tako aktualen, se srečujem pogosto s to tematiko/(B55). /Ker sem zasledil, da je umrljivost za korona virusom najvišja ravno od moje starostne skupine naprej/(B56). /In sem se potem malce zamislil in razmišljal o starosti/(B57).

12. Kaj najbolj vpliva na Vaš pogled in predstavo o staranju in starosti?

Odgovor: Vidim, da se stari ljudje zapustijo in ne skrbijo več zase, za zdravje in dobro počutje za osebno higieno. In potem zgledata še starejši kot so v resnici. To človeka precej postara/(B58).

13. Kaj menite, da bi vam pomagalo zmanjšati vaše strahove glede starosti in staranja?

Odgovor: Samo to, da se ne zapustim. Vem, da če se ne bom zapustil mi bo tudi zdravje dlje služilo/(B59). Ker telo lahko obvladaš dokler ga obvladaš, lahko shujšaš, ko pa je enkrat prekomeje vsega sploh, če si malo starejši pa ne moreš več. Recimo mlad bi še lahko shujšal 10 kilogramov, ko pa si enkrat star pa ne moreš več toliko shujšat. Ta misel mi zmanjša strah pred starostjo in pred boleznijo.

14. V čem vidite smisel starosti?

Odgovor: To je pač življenje, noben ni več in skozi življenje gre človek in življenje te pripelje do starosti/(B60). Včasih pač nimamo vpliva na to kam te življenje vodi. /Smisel vidim v tem, da se po teh poteh, ki ti jih nameni življenje sprehodiš in iz njih užiješ kar se da lepih trenutkov/(B61). /Tako tudi v starosti, da jo poskušaš čim boljše izkoristiti/(B62).

15. Kako vplivajo na vaš pogled o starosti podobe starosti v medijih (denimo oglasi, ki preprečujejo staranje)?

Odgovor: To name nima nikakršnega vpliva, me take stvari sploh nič ne ganejo/(B63). /Na te stvari za preprečevanje staranja recimo, to jaz ne dam veliko na to/(B64). /Ne bi se nikoli posluževal kakšnih takih zadev/(B65). /Tako ali tako sem mnenja, da mediji pišejo zgodbe tako, da so čim bolj gledane, čim bolj senzacionalno in jim ne verjamem prav dosti/(B66). /Tudi podobe starih ljudi iz medijev se mi ne

zdiyo realne. Pišejo o tem samo zato, da dobijo zgodbo, ne pa da bi prikazali realno situacijo/(B67). /Zdi se mi, da grejo preveč v skrajnosti/(B68).

16. Kakšen vpliv imajo na vašo predstavo o starosti denimo pozitivne zgodbe o starosti in starih ljudeh (npr. športniki po 80. letu starosti)?

Odgovor: /Obstajajo fenomeni in verjamem, da če celo življenje posvetiš nečemu npr. teku in vsak dan odtečeš maraton potem tudi v starih letih zagotovo še lahko tečeš. Morda ne več maratona ampak en krog okoli štadijona brez problema/(B69). /Tako, da na take ljudi gledam z velikim spoštovanjem in jih cenim/(B70). /Tudi meni predstavljajo zgled/(B71). /In pozitivno name vplivajo/(B72).

Intervju C:

1. Kako se počutite, ko poveste svoja leta?

Odgovor: /Ko povem svoja leta me kar malo stisne pri srcu/(C1). /Nemorem verjeti, da sem že toliko stara/(C2). /Tako hitro je vse minilo/(C3),/še posebj zadnjih dvajest let/(C4). /Nemaram povedati svojih let/(C5),/bi rajši videla, da jih imam manj/(C6).

2. Kaj občutite, ko pomislite na to, da se boste postarali?

Odgovor: Občutim /negotovost/(C7), strah/(C8), /mogoče celo malce jeze/(C9) ali pa /žalost/(C10)/saj še sama nevem. Občutki so zmedeni/(C11), saj /o tem ne maram razmišljati ker me ob tem spremljajo negativna čustva/(C12). /Tako dobim v glavo podobo mojih staršev/(C13) in/bolezen/(C14)/pa vse tisto česar več ne zmorejo/(C15).

3. Kakšni so vaši pomisleki in strahovi glede vašega staranja?

Odgovor: /Najbolj me je strah, da bi težko živela v starih letih/(C16). /Zaradi bolezni/(C17) pa tudi /ker so pokojnine danes tako nizke/(C18). /Bojim se da ne bi imela dovolj denarja, da bi si lahko kaj kupila, če bi se mi npr. pokvarilo/(C19)./Strah me je tudi osamljenosti/(C20) in/izgube mojega moža/(C21). /Ne bi želela ostati sama na stara leta/(C22). /Starosti me je strah/(C23) tudi zaradi tega ker se s tem približuje konec življenja/(C24)/veš, da si vse bližje smrti/(C25).

4. Kako si sedaj predstavljate svojo starost?

Odgovor: /Ne gojim nekih nerealističnih predstav kako bo idilično vse skupaj, ko bom upokojena/(C26). Zdi se mi, da so se moji starši veliko bolje imeli, ko so bili mladi kot pa sedaj. /V starosti se ti življnje nekako ustavi/(C27). /Mislim, da bom pogrešala mojo službo/(C28)./Nezmoreš več delati stvari, ki si jih prej počel z lahkoto/(C29). /Zavedam se, da bom na nek način takrat težje živela zaradi nizke pokojnine/(C30). /Želela bi si, da bi ostala zdrava, to je vse/(C31).

5. Kako oziroma na kakšen način se na svojo starost pripravljate?

Odgovor: /Na svojo starost se zaenkrat še ne pripravljam/(C32). /Nanj se bom pripravljala ko bom šla v pokoj/(C33). /Pred tem ne vidim smisla v pripravi na starost/(C34). /Bolj ko o tem razmišljaš in delaš plane kako bo slabše na koncu je/(C35).

6. Kaj za vas pomeni starost (kako gledate na starost)?

Odgovor: /Starost mi pomeni zadnje obdobje življenja/(C36). /Nekako imam občutek, da se življenje takrat začne ustavljati/(C37). Ne moreš več delati stvari, ki si jih prej lahko/(C38). /Bolj bolan si/(39C), /nemoreš več hoditi //(C40), /postaneš šibkejši/(C41). /Skratka nič lepega/(C42).

7. Kdaj je po vašem mnenju človek star?

Odgovor: /Mislim, da je človek star, ko gre v pokoj/(C43).

8. Kakšno je vaše stališče do trditev, da so stari ljudje nebogljeni, osamljeni, bolni in odvisni od pomoči drugih? (komentirajte)

Odgovor: /Strinjam se, da so stari ljudje odvisni od pomoči drugih/(C44). /Večinoma je veliko bolnih starostnikov/(C45). /Seveda so izjeme vendar jih je malo/(C46)/po večini so bolni in težko živijo/(C47). /Kar vidim stare ljudi v domu, ko grem na obisk k očetu vsi samo čakajo, da bodo umrli/(C48)./So brez volje do življenja/(C49) po tem vem, /da se jim nič lepega ne godi/(C50).

9. Kako se počutite v družbi starih ljudi?

Odgovor: /Njihova družba me sicer ne moti/(C51). /Z mojim očetom in mamo se velikokrat vidimo/(C52). /Njima je dolgčas/(C53) in bi hotela skos klepetat/(C54). /Ampak to so potem vedno ene

in iste teme/(C55)/iz njune mladosti ali pa ko sva bili s sestro še majhni/(C56). /Saj jima to nič ne zamerim/(C57)/veliko ostalega sta že pozabila/(C58), /samo jaz nimam časa kar naprej to poslušat/(C59). /Potem pa poslušam še od sestre s katero sva skregani, naj se pobotava pa take/(C60). /Sej verjetno ona tudi to skos poslušša/(C61). /Saj potem imam pa slabo vest vsakič ko grem/(C62). /Vendar se pa zamislim kako bo in me zaskrbi zase, če bom jaz tudi taka na stara leta/(C63). /Če bom tudi tako komaj čakala smrt, kot jo oni/(C64).

10. V katerih okoliščinah najpogosteje začnete razmišljati o svoji starosti?

Odgovor: Tako kadar se družim z njimi/(C65). Ko grem na obisk do mame ali pa do očeta v dom/(C66). /Drugače rajši od tega ne razmišljam/(C67)/sem potem hitro slabe volje/(C68)

11. Kje se najpogosteje srečate s tematiko starosti?

Odgovor: Jaz se s tematiko starosti ne srečujem pogosto/(C69). Z možem se o tem ne pogovarjava/(C70). /Tudi s prijateljicami ne/(C71)/saj tako kot meni tudi njim to ni ljuba tema/(C72). /Kadar sem s starši takrat mi povesta kaj o pokojninah/(C73)/predvsem mama ona spremlja poročila in pohvali, če povišajo pokojnino/(C74). /Po televiziji je več tega/(C75)/samo jaz ne gledam veliko/(C76).

12. Kaj najbolj vpliva na Vaš pogled in predstavo o staranju in starosti?

Odgovor: Stari ljudje v moji okolici/(C77)./Moja starša/(C78) in/njuni prijatelji/(C79) ter /sosedje/(C80). /Vidim kako jim je/(C81), /večini ni nič lušno/(C82). /Le soseda Marinka je izjema pri nas/(C83)/ona je stara toliko kot moja mama/(C84). /Zdravje ji dobro služi/(C85) in /hodi naokrog, se ima kar fino/(C86). /Je take vesele narave/(C87).

13. Kaj menite, da bi vam pomagalo zmanjšati vaše strahove glede starosti in staranja?

Odgovor: Meni bi pomagalo, če bi videla več takih veselih starih ljudi/(C88), /ki še imajo kaj od življenja v starih letih/(C89). /Da bi vedela, da se imaš lahko tudi fino na stara leta/(C90). Do sedaj sem spoznala tako samo soseda Marinko. /Lažje bi mi bilo, če bi vedela, da bom zdrava/(C91) in /da bom imela dovolj denarja, da me ne bi skrbelo za vsak evro/(C92).

14. V čem vidite smisel starosti?

Odgovor: Smisel starosti je po mojem mnenju, da se ti umiri življenje/(C93). /Da premisliš o svoji preteklosti/(C94) o /lepih stvareh, ki si jih doživel kot mlad/(C95) in /se počasi pripraviš na konec življenja/(C96).

15. Kako vplivajo na vaš pogled o starosti podobe starosti v medijih (denimo oglasi, ki preprečujejo staranje)?

Odgovor: Se mi zdi, da niso realne/(C97). /Dvomim, da lahko nek pripomoček zaustavi staranje/(C98). /Amak seveda padeš na foro/(C99). Mislim /sama uporabljam tisto anti-age kremico proti gubicam za vsak slučaj/(C100).

16. Kakšen vpliv imajo na vašo predstavo o starosti denimo pozitivne zgodbe o starosti in starih ljudeh (npr. športniki po 80. letu starosti)?

Odgovor: Zelo pozitiven/(C101). /Upaš, da boš tudi ti tako samostojen/(C102). /Mislim jaz sem prepričana da ne bom jaz tekla maratona pri 80ih/(C103). /Ga še, ko sem bila mlada nisem tekla/(C104). /Ampak mi da motivacijo taka zgodba(C105). /Neko upanje, da boš laho sam za sebe poskrbel/(C106).

Intervju D:

1. Kako se počutite, ko poveste svoja leta?

Odgovor: Mojih let mi sicer ni težko povedati/(D1), /jih ne skrivam/(D2). /Priznam pa, da bi bila rajši mlajša/(D3). /Ampak se staram, tako to je, v življenju, si mlad in si star in to je čisto naravno/(D4).

2. Kaj občutite, ko pomislite na to, da se boste postarali?

Odgovor: Glede tega se ne obremenjujem pretirano/(D5). /Nimam slabega občutka glede staranja kot takega/(D6)/bolj me skrbi bolezen/(D7),/saj vem da starost velikokrat seboj prinese tudi bolezen/(D8). /Tako da je moja želja samo, da bi ostala zdrava pa tudi, če bom stara/(D9). /Svoje staranje sem sprejela/(D10), /saj vem, da gremo vsi po isti poti/(D11).

3. Kakšni so vaši pomisleki in strahovi glede vašega staranja?

Odgovor: O tem si nikoli ne pustim razmišljati/(D12), /saj me drugače preveč začne skrbeti/(D13).

/Verjamem, da imamo vsi v sebi strahove povezane s staranjem/(D14)/le, da si jih nočemo priznati/(D15). /Mene najbolj skrbi za moje zdravje v starih letih/(D16)/in finančna stran starosti, saj so pokojnine zelo nizke/(D17)/prav tako me je strah osamljenosti/(D18) ampak /si take misli hitro odžene stran/(D19). /O tem ne razmišljam in na stvar poskušam gledati pozitivno/(D20). /Imam hči in verjamem, da bo ona poskrbela zame, ko bom stara/(D21).

4. Kako si sedaj predstavljate svojo starost?

Odgovor: /Če bom zdrava bom aktivna/(D22), /mislim, da mi ne bo dolgčas/(D23). /Vesela bi bila pa tudi kakšnega umirjenega dneva/(D24) in /gledanja televizije/(D25). /Želela bi si še naprej obdelovati zelenjavni vrt/(D26) /poleti pa na soncu ležati v ležalki pred hišo/(D27). /Mislim, da bo moje življenje postalo bolj umirjeno po upokojitvi/(D28). /Tako, da se upokojitve veselim/(D29), /malo že razmišljam od tega/(D30)/saj bom šla lahko v pokoj že čez dve leti/(D31), /so mi poslali iz ZPIZ izračun/(D32). /Verjamem, da mi bo takrat zdravje še služilo/(D33) in /bom lahko vsaj nekaj let uživala v aktivnem pokoju/(D34). /Kasneje pa bomo videli kako bo, upam na najboljše torej, da čim dlje ostanem zdrava/(D35).

5. Kako oziroma na kakšen način se na svojo starost pripravljate?

Odgovor: /Na starost se nič ne pripravljam/(D36). /Mislila sem, da bom kaj varčevala za starost/(D37)/vendar zaradi nizke plače ne morem varčevati, ves denar na žalost porabim sproti/(D38). /Drgače se nič ne pripravljam/(D39), /mislim da to ni potrebno/(D40), /ker starost pride in jo moramo sprejeti, ni druge/(D41).

6. Kaj za vas pomeni starost (kako gledate na starost)?

Odgovor: /Iskreno mislim, da je starost grda/(D42). /Težko je, če zbolíš in si osamljen/(D43). /In menim, da je v večini primerov tako/(D44). /Starostniki so povečini bolni/ (D45), /njihovi otroci pa imajo zaradi današnjega tempa življenja veliko službenih obveznosti, zato težko skrbijo za njih/(D46). /Stari ljudje pa nemorejo poskrbeti sami zase in so nemočni/(D47). Zato tudi pravim, da starost ni lepa/(D48). /Zato občudujem tiste stare ljudi, ki se kljub svojim letom še lahko rihajo sami, da poskrbijo sami zase in ne potrebujejo toliko pomoči svojcev/(D49). /Da so aktivni in vitalni, to je res občudovanja vredno/(D50).

7. Kdaj je po vašem mnenju človek star?

Odgovor: /Jaz mislim, da si star toliko kot se starega počutiš/(D51). /Mislim, da starost vsak posamezno doživlja/(D52). /Jaz bi rekla, da so stari od 70 naprej/(D53). /Ampak kot pravim tudi jaz imam včasih dan, ko se počutim staro in si rečem joj kok sem že stara. Tako, da to je zelo subjektivno za moje pojme/(D54).

8. Kakšno je vaše stališče do trditev, da so stari ljudje neboljani, osamljeni, bolni in odvisni od pomoči drugih? (komentirajte)

Odgovor: /Dostikrat je to, da so stari ljudje neboljani in odvisni od pomoči res, tako, da se s trditvijo strinjam/(D55). /Vidim tudi sama, da je temu v večini primerov tako/(D56). /Tudi, če pogledam svoje starše in naše sosede bi trditev lahko potrdila/(D57). /Vendar se mi zdi, da se podaljšuje čas aktivnega življenja/ (D58) /in do odvisnosti od pomoči drugih pride v kasnejših letih torej v pozni starosti. Tam po 75 ali 80 letih/(D59). /Ampak včasih je pa tudi kakšna izjema in do neboljenosti sploh ne pride/(D60).

9. Kako se počutite v družbi starih ljudi?

Odgovor: /Jaz se v družbi starih ljudi počutim v redu/(D61). /Vendar, ko sem teto obiskala v domu mi družba starih ljudi ni bila prijetna/(D62). /Vsi so bili zelo neboljani in ob tem sem se počutila neprijetno/(D63). /Preveč so se mi smilili, ko sem videla, da so nepokretni in odvisni od pomoči drugih/(D64) in potem /nisem vedela kako naj se obnašam/(D65). /Potem sem se potegnila vase in sem bila zadržana/(D66). Vendar v dom nisem šla velikokrat tako, da z njimi nisem preživela veliko časa. /Morda če bi pogosteje šla v dom in z njimi preživela več časa bi se lahko bolj odprla in bila v njihovi družbi bolj sproščena/(D67). /Moja mama je tudi vse bolj odvisna od pomoči drugih vendar mama je mama in to vseeno drugače sprejmem in se ob njej počutim prijetno/(D68). /Tudi drugače se zraven starih ljudi počutim v redu/(D69) ker /mislim, da je to kako se zraven človeka počutiš bolj odvisno od energije, ki jo človek oddaja kot pa od njegovih let/(D70). /Tudi drugače sem v pogostih stikih s starimi ljudmi/(D71) in /se rada družim z njimi/(D72).

10. V katerih okoliščinah najpogosteje začnete razmišljati o svoji starosti?

Odgovor: /Ko sem v službi, takrat največkrat razmišljam o svoji starosti. Premišljujem o upokojitvi in kakšno bo moje življenje takrat/(D73). /Kajti v službi je delo precej naporno in mislim, da starejša ko bi bila težje bi delo zmogla/(D74). Zato se upokojitve veselim. /Tudi z ostalimi sodelavci, ki so mojih let se včasih pogovarjamo o tem in smo istega mnenja/(D75). /Vem, da se staram, saj ima moja hči že 28

let/(D76), /tudi, ko se pogledam v ogledalo vidim gube, vidim, da sem skos bolj stara/(D77) ampak nič ne moreš tako to je, tako pride v življenju tudi starost je čisto naravno to.

11. Kje se najpogosteje srečate s tematiko starosti?

Odgovor:S tematiko starosti se ne srečujem pogosto/(D78). /Samo v službi, če se s sodelavci pogovarjamo kaj od upokojitve/(D79). /Drugače to ni ravno pogosta tema pogovorov/(D80). /Tudi s prijateljicami se o tem ne pogovarjamo/(D81). /Morda se včasih le pošalimo na to temo kako stare smo že/(D82) ampak /v kakšnem drugem kontekstu, do pogovora o starosti ne pride/(D83). /Tako, da o starosti še največ slišim v medijih/(D84).

12. Kaj najbolj vpliva na Vaš pogled in predstavo o staranju in starosti?

Odgovor:Najbolj si starost predstavljam na podlagi izkušenj, ki jih imam s starimi ljudmi/ (D85) torej kako starost doživljata moja straša/(D86). /Ko vidim da težko hodita in potem se bojim, da tudi jaz ne bom mogla hoditi/(D87). /In tudi to kako ostali vidijo starost, kar mi povejo o njihovih izkušnjah s starostniki/(D88). /Potem, ko vidim kako se drugi spopadajo s starostjo se oblikuje tudi moj pogled na starost/(D89). /In zaradi tega mislim, da je starost v večini primerov grda/(D90), ker /je močno povezana z boleznijo/(D91).

13. Kaj menite, da bi vam pomagalo zmanjšati vaše strahove glede starosti in staranja?

Odgovor:Strahovi bi se zmanjšali, če bi vedela za več primerov ko so stari ljudje vitalni in aktivni/(D92). /Tako pa tudi mediji pokažejo kako težko hodijo/(D93) in /koliko zdravil jejo/(D94) ali pa /jih snemajo v domu kjer vsi ležijo v posteljah/(D95). /Če bi mediji več kazali stare ljudi, ki jim je lepo, tako bi dobila motivacijo/(D96). /Da bi bilo več pozitivnih primerov kot negativnih/(D97). /Tako bi dobila več upanja, da bo moja starost lepa/(D98). /Prav tako bi me pomirilo, če bi vedela, da zdravniki lahko pomagajo starim ljudem/(D99), /jim olajšajo bolečine/(D100)/ker sedaj pri svoji mami vidim, da so zdravniki nemočni/(D101). /Pomiril bi me torej tudi še večji napredek medicine/(D102). /In višje pokojnine/(D103), /da bi se lahko več stvari privoščili upokojenci, potem me ne bi toliko skrbelo/(D104). /Tako pa sedaj vidim, da veliko upokojencev živetari/(D105) in /se bojiš tega, da bi tudi ti to doživel/(D106).

14. V čem vidite smisel starosti?

Odgovor:Jaz vidim smisel starosti v vnukih/(D107). /Da se družiš z njimi/(D108) in /tudi z njihovo pomočjo podoživljaš svojo mladost/(D109).

15. Kako vplivajo na vaš pogled o starosti podobe starosti v medijih (denimo oglasi, ki preprečujejo staranje)?

Odgovor:Pri poročilih dokaj negativno ker prikazujejo večinoma tiste nebolgljene, ki v domovih cele dneve ležijo v posteljah/(D110). /Oglasi pa kar pozitivno ker ponavadi pokažejo fit in vitalne stare ljudi/(D111). /Sicer pa za oglase menim da so larifari, da nič ne pomaga/(D112). /Sama se teh stvari proti staranju ne poslužujem saj ne vrjamm/(D113)/edino lase si pobarvam, da nisem ravno siva drugače pa gube so ker pač morejo bit/(D114).

16. Kakšen vpliv imajo na vašo predstavo o starosti denimo pozitivne zgodbe o starosti in starih ljudeh (npr. športniki po 80. letu starosti)?

Odgovor:Izredno pozitiven, ker vidiš, da se da, da so lahko tudi starostniki aktivni in ni nujno da so nebolgljeni/(D115).

Intervju E:

1. Kako se počutite, ko poveste svoja leta?

Odgovor:Občutki so mešani/(E1). /Kadar povem za svoja leta starejšim osebam od sebe, mi dajejo občutek, da nisem tako star/(E2), /medtem ko mi mlajši od sebe dajejo občutek, kot da sem star in za časom/(E3). /Sam se svojih let ne sramujem/(E4) in /jih povem vedno, ko me nekdo vpraša/(E5). /Menim, da sama številka ne določa človekovo starost, temveč njegovo počutje/(E6).

2. Kaj občutite, ko pomislite na to, da se boste postarali?

Odgovor:Odkrito priznam, da ob misli na staranje in starost občutim strah/(E7). /Predvsem iz razloga, da imata moja starša razne zdravstvene težave/(E8). /Oba starša se borita z boleznijo/(E9) in /imata precej težko starost/(E10). /Skupaj s sestro jima vedno stojiva ob strani/(E11), /vendar gledati bližnje

kako trpijo je nekaj najhujšega/(E12). /Vem, da imam otroke in ženo, ki bodo ob meni, ko bom star/(E13), /prav tako me ne skrbi finančna situacija, ko bom šel v pokoj/(E14). /Skrbi me pa moje zdravje v starosti/(E15).

3. Kakšni so vaši pomisleki in strahovi glede vašega staranja?

Odgovor: /Največji strah pred staranjem je prihajajoče zdravje/(E16). /Menim, da je zdravje med ključnimi dejavniki, ki odločajo kakšno starost bo imel posameznik/(E17). /Najbolj me skrbi kakšna demenca in bi zaradi tega pozabil na vse lepe trenutke, ki sem jih doživel/(E18). /Prej sem že omenil, da se lahko zanesem na svojo družino/(E19). Kljub temu /me kdaj popade misel, kako bi bilo da bi izgubil ženo ali otroke/(E20). /Biti sam na stara leta mora biti grozen občutek/(E21). /Skrbi me, da v starosti ne bom več nič dosegel/(E22) /to je precej strašno, saj se potem večkrat vprašam ali sem dosegel vse kar sem hotel v življenju/(E23). /Ali bom kakšno stvar na smrtni postelji obžaloval/(E24).

4. Kako si sedaj predstavljate svojo starost?

Odgovor: /Svojo starost si predstavljam skupaj z ženo/(E25). /Upam, da bova na stara leta lahko preživela skupaj veliko časa/(E26) in /si še veliko stvari ogledala in potovala/(E27). /Na svojo starost gledam s previdnostjo, saj nikoli ne veš kaj te čaka v prihodnosti/(E28). /Skušaj verjeti, da te čakajo lepe stvari/(E29), /hkrati pa veš da se ti čas izteka/(E30). /Vse lepe stvari hitro minejo/(E31).

5. Kako oziroma na kakšen način se na svojo starost pripravljate?

Odgovor: /Na starost se pripravljam predvsem iz finančnega vidika/(E32). Dokler sem bil mlad, nikoli nisem mislil na varčevanje. /Ker pa se tako moja kot tudi ženina delovna doba zaključuje v naslednjih 10 letih pa skušava privarčevati kar se le da/(E33).

6. Kaj za vas pomeni starost (kako gledate na starost)?

Odgovor: /Starost meni predstavlja veselje in žalost v enem/(E34). /Veselim se je iz vidika, da bom lahko preživel več časa z ljubljenimi/(E35), /hkrati pa se zavedam, da večjih stvari v življenju ne bom več dosegel/(E36).

7. Kdaj je po vašem mnenju človek star?

Odgovor: /Človek je star, ko se počuti starega/(E37). /Da nekdo začne tako razmišljati, morajo biti določena dejanja, ki te do tega pripeljejo/(E38). /Nekako imam v glavi, da se bom počutil starega, ko bom postal dedek/(E39) ali pa /ko se bodo moji otroci poročili/(E40).

8. Kakšno je vaše stališče do trditev, da so stari ljudje neboljeni, osamljeni, bolni in odvisni od pomoči drugih? (komentirajte)

Odgovor: /S trditvijo, da so bolni in odvisni od pomoči bi se v večji meri strinjal/(E41). /Vendar menim, da stari ljudje niso sami krivi, da so bolni ali osamljeni/(E42). /Seveda pa obstajajo tudi izjeme in so povsem neodvisni od pomoči drugih/(E43).

9. Kako se počutite v družbi starih ljudi?

Odgovor: /V družbi starejših se počutim dobro/(E44). /Vidim jih kot osebe polne izkušenj/(E45) in/velikokrat lahko mlajši iz njihove strani dobijo modre nasvete/(E46). /Obstajajo tudi trenutki, ko sem v prisotnosti kakšnega bolnega starejšega in ko se vprašam ali to čaka tudi mene/(E47).

10. V katerih okoliščinah najpogosteje začnete razmišljati o svoji starosti?

Odgovor: /Najpogosteje začnem razmišljati o starosti, kadar sem s svojimi otroci/(E48) ali pa /kadar pomislim na svojo mladost/(E49). /Kadar sem z otroci, ki so zdaj že odrasli/(E50), /velikokrat pomislim na to kako je bilo, ko so bili otroci mlajši/(E51). /Takrat vidiš kako hitro čas mineva/(E52). /Na svojo starost pomislim tudi kadar razmišljam o moji mladosti/(E53) in /staranju mojih staršev/(E54). /Imam veliko lepih spominov na otroštvo/(E55).

11. Kje se najpogosteje srečate s tematiko starosti?

Odgovor: /S tematiko starosti se ne srečujem pogosto/(E56). /Mogoče bi lahko izpostavil trenutke, ko sem s starši in razlagajo o svojih letih v pokoju/(E57). /Glede pokoja pa se pogovarjamo tudi v službi, saj vsakič ko naporno, si vsi želimo, da bi prišel čimprej/(E58).

12. Kaj najbolj vpliva na Vaš pogled in predstavo o staranju in starosti?

Odgovor: /Moj pogled na starost najbolj oblikujeta moja starša/(E59), /ženina starša/(E60) in spomin na moje stare starše/(E61). /Kljub temu, da so moji in ženini starši še živi, pa ne morem reči, da so zdravi/(E62). /Prav zaradi njih sem vedno v dvomih kaj pričakovati/(E63).

13. Kaj menite, da bi vam pomagalo zmanjšati vaše strahove glede starosti in staranja?

Odgovor: /Ne verjamem, da se strahov glede staranja da zmanjšati/(E64). /Nekako imam v glavi, da je zdravje v poznejših letih nekakšna uganka. Nikoli ne veš kaj te čaka/(E65). /Skušaš se pripraviti tako, da se redno gibaš in ješ zdravo, vendar so določene bolezni, ki pridejo ne glede na tvoj življenjski stil/(E66).

14. V čem vidite smisel starosti?

Odgovor: /Smisel starosti vidim v preživljanju kvalitetnega časa z družino/(E67). /Menim, da je starost namenjena predvsem temu, saj ko si v srednjih letih veliko delaš/(E68) in /hodiš pozno domov/(E69). /Vikend naj bi bil namenjen preživljanju časa z družino/(E70), /vendar pa se nemalokrat zgodi, da je potrebno tudi v soboto ali nedeljo delati od doma/(E71)./Zato menim, da je starost namenjena tudi počitku/(E72).

15. Kako vplivajo na vaš pogled o starosti podobe starosti v medijih (denimo oglasi, ki preprečujejo staranje)?

Odgovor: /Iskreno se ne oziram preveč na medije/(E73), /predvsem zaradi "zaigranosti"/(E74)./Menim, da so določene reklame, ki prikazujejo starejše ljudi kot nemočne in bolne, preveč filmsko zaigrane/(E75) /Spomnim se Top Shop reklame za kolensko opornico. Najprej so prikazovali starejšega gospoda, ki je šepal, takoj ko si je pa nadel opornico, je pa tekel, hudo pretiravanje/(E76).

16. Kakšen vpliv imajo na vašo predstavo o starosti denimo pozitivne zgodbe o starosti in starih ljudeh (npr. športniki po 80. letu starosti)?

Odgovor: /Izjemne zgodbe/(E77). /Brati ali poslušati zgodbe o kakšnih športnikih ki dosežejo kakšne športne dosežke je neverjetno/(E78). /Spomnim se, da sem pred leti bral za nekega Japonca, ki je pri 80 letih osvojil vrh Everesta. To so dosežki, ki jih še večina mladih ne more doseči/(E79). /Take ljudi občudujem/(E80).

Intervju F:

1. Kako se počutite, ko poveste svoja leta?

Odgovor: /Nimam nekih bodisi pozitivnih ali pa negativnih občutkov, ko nekomu povem koliko sem star/(F1). /Res pa je, da je od okoliščin trenutka, razpoloženja in predvsem za kakšne namene ter komu sporočam svojo starost, odvisno razpoloženje/(F2). /Na splošno pa nekih občutkov, ki bi me obremenjevali nimam/(F3).

2. Kaj občutite, ko pomislite na to, da se boste postarali?

Odgovor: /Nimam nekih posebnih občutkov, mogoče radovednost kako bo/(F4).

3. Kakšni so vaši pomisleki in strahovi glede vašega staranja?

Odgovor: /Staranja me ni strah/(F5).

4. Kako si sedaj predstavljate svojo starost?

Odgovor: /Predstavljam si jo kot aktivno obdobje/(F6)./Mislim da bom veliko potoval/(F7), /se še naprej učil/(F8) in /se ukvarjal s hobiji/(F9), /obkrožen s prijatelji/(F10). /Predstavljam si, da bom veliko časa preživljal z družinskimi člani/(F11), /vnuki in pravnuki/(F12).

5. Kako oziroma na kakšen način se na svojo starost pripravljate?

Odgovor: /Nimam nekih posebnih priprav na starost/(F13).

6. Kaj za vas pomeni starost (kako gledate na starost)?

Odgovor: /Staranje je popolnoma normalen proces v življenju vsakogar/(F14).

7. Kdaj je po vašem mnenju človek star?

Odgovor: /Človek je star, ko v življenju nima več ciljev/(F15), /zanimanj/(F16) in /pozitivne energije/(F17).

8. Kakšno je vaše stališče do trditev, da so stari ljudje neboljani, osamljeni, bolni in odvisni od pomoči drugih? (komentirajte)

Odgovor: Na navedeno vprašanje ne morem podati splošnega odgovora. /Od družbe oz. skupnosti/(F18), /kvalitete zdravstvenega sistema/(F19) ter /sistema socialne oskrbe/(F20), /kvalitete

medsebojnih odnosov je odvisno ali bodo ljudje nebogljeni, osamljeni, bolni ter odvisni od pomoči drugih/(F21). /Sicer pa mislim, da navedena trditev ne velja samo za stare ljudi/(F22).

9. Kako se počutite v družbi starih ljudi?

Odgovor: /Počutim se prijetno/(F23) in /jih z zanimanjem opazujem/(F24) in /poslušam/(F25)

10. V katerih okoliščinah najpogosteje začnete razmišljati o svoji starosti?

Odgovor: /V trenutkih negativnih zgodb/(F26) /v sredstvih javnega obveščanja/(F27), ali pa /v primerih bolezni in slabega počutja/(F28).

11. Kje se najpogosteje srečate s tematiko starosti?

Odgovor: /V pogovorih s starejšimi/(F29).

12. Kaj najbolj vpliva na Vaš pogled in predstavo o staranju in starosti?

Odgovor: /Pogovor s starejšimi/(F30) in pa /informacije v sredstvih javnega obveščanja/(F31).

13. Kaj menite, da bi vam pomagalo zmanjšati vaše strahove glede starosti in staranja?

Odgovor: /Ni me strah starosti in staranja/(F32).

14. V čem vidite smisel starosti?

Odgovor: /Starost je zadnja faza življenjskega kroga, pri čemer ni nujno da je slaba ali pa slabša o predhodnih faz/(F33).

15. Kako vplivajo na vaš pogled o starosti podobe starosti v medijih (denimo oglasi, ki preprečujejo staranje)?

Odgovor: /Na moj pogled nimajo vpliva/(F34). /Staranja ni mogoče preprečiti/(F35), /samo vizuelno upočasniti/(F36).

16. Kakšen vpliv imajo na vašo predstavo o starosti denimo pozitivne zgodbe o starosti in starih ljudeh (npr. športniki po 80. letu starosti)?

Odgovor: /Osebnost na mojo predstavo glede staranja nimajo nekega posebnega vpliva/(F37), /kljub temu podpiram pozitivno razmišljanje/(F38)./Športniki po 80 letu so izjeme/(F39).

Intervju G:

1. Kako se počutite, ko poveste svoja leta?

Odgovor: /Počutim se popolnoma normalno/(G1) in /mojim letom prijetno/(G2).

2. Kaj občutite, ko pomislite na to, da se boste postarali?

Odgovor: /Imam pozitivne občutke/(G3).

3. Kakšni so vaši pomisleki in strahovi glede vašega staranja?

Odgovor: /Nimam strahov glede staranja/(G4).

4. Kako si sedaj predstavljate svojo starost?

Odgovor: /Umirjeno/(G5), /urejeno/(G6), /prijetno/(G7), /zapolnjeno z družbo prijateljev/(G8).

5. Kako oziroma na kakšen način se na svojo starost pripravljate?

Odgovor: /Na svojo starost se ne pripravljam posebej/(G9), ampak /živim v danem trenutku/(G10).

6. Kaj za vas pomeni starost (kako gledate na starost)?

Odgovor: /Tako kot otroštvo, mladost, odrasla doba je tudi starost samo beseda, ki predstavlja mejnik v našem življenju/(G11), /odvisno od vsakega posameznika pa je do katere stopnje pride/(G12).

7. Kdaj je po vašem mnenju človek star?

Odgovor: /Ko se človek zanemari/(G13), /ko nima več ciljev/(G14), /ko postane nezadovoljen s samim seboj/(G15) in /okolico/(G16)./Leta pri tem ne igrajo nobene vloge/(G17).

8. Kakšno je vaše stališče do trditev, da so stari ljudje nebogljeni, osamljeni, bolni in odvisni od pomoči drugih? (komentirajte)

Odgovor: /To vsekakor ni mišljenje starih ljudi, posameznikov/(G18), /ampak je to verjetno rezultat nekkih anket, znanstvenih raziskav/(G19)./Osebnost poznam veliko več ustvarjalnih/(G20).

/zadovoljnih/(G21), /urejenih/(G22), /družabnih/(G23) in /menim, da te trditve za večino starih ljudi ne držijo/(G24).

9. Kako se počutite v družbi starih ljudi?

Odgovor: Kdo pa so sploh »stari« ljudje? V kolikor so le ti /nergaški/(G25), /črnogledi/(G26), igrajo lik »subogi jaz«/(G27), če so /opravljivi/(G28), /negativni/(G29)/se počutim skrajno neprijetno/(G30). /V kolikor pa imajo veliko lepih spominov, ki so jih pripravljene deliti/(G31), ki /so polni starih modrosti/(G32), /govorijo o svojih izkušnjah/(G33), /se pa počutim prijetno/(G34).

10. V katerih okoliščinah najpogosteje začnete razmišljati o svoji starosti?

Odgovor: /O svoji starosti ne razmišljam/(G35).

11. Kje se najpogosteje srečate s tematiko starosti?

Odgovor: /V pogovorih z osebami, ki imajo doma ostarele starše/(G36), /z branjem revij oziroma literature/(G37) in /iz objav v medijih/(G38).

12. Kaj najbolj vpliva na Vaš pogled in predstavo o staranju in starosti?

Odgovor: /Posamezniki z močno voljo do življenja/(G39), z /željo po izobraževanju v tretjem življenjskem obdobju/(G40), /z željo po potovanjih/(G41), /željo po urejenosti/(G42) in /ki so s svojim življenjem zadovoljni/(G43).

13. Kaj menite, da bi vam pomagalo zmanjšati vaše strahove glede starosti in staranja?

Odgovor: /Strahov glede starosti in staranja trenutno nimam/(G44).

14. V čem vidite smisel starosti?

Odgovor: /V prenašanju izkušenj in modrosti na mlajše generacije/(G45).

15. Kako vplivajo na vaš pogled o starosti podobe starosti v medijih (denimo oglasi, ki preprečujejo staranje)?

Odgovor: /V kolikor gre za estetsko medicino to podpiram/(G46), /prav tako podpiram vse kar pripomore k boljšemu počutju starejših (npr. zdravila, pripomočki, kozmetika, itd)/(G47).

16. Kakšen vpliv imajo na vašo predstavo o starosti denimo pozitivne zgodbe o starosti in starih ljudeh (npr. športniki po 80. letu starosti)?

Odgovor: /Pozitivne zgodbe starih ljudi (izobražencev, popotnikov, gradbenikov...) so mi v navdih/(G48), /saj so navkljub letom še vedno izjemno pomembni in koristni za skupnost, zaradi svoje modrosti in izkušenj, ki jih imajo/(G49).

Intervju H:

1. Kako se počutite, ko poveste svoja leta?

Odgovor: /Nič posebnega/(H1), /razen v situaciji, ko sem v družbi samih mlajših ljudi/(H2), /takrat se počutim staro/(H3).

2. Kaj občutite, ko pomislite na to, da se boste postarali?

Odgovor: /Strah me je/(H4).

3. Kakšni so vaši pomisleki in strahovi glede vašega staranja?

Odgovor: /Strah me je, da bi morala biti ločena od domačih/(H5), /da ne bi bila sposobna skrbeti zase/(H6), /da bi bila bolna/(H7), /dementna/(H8).

4. Kako si sedaj predstavljate svojo starost?

Odgovor: /Doma/(H9), /skupaj z najbližjimi/(H10).

5. Kako oziroma na kakšen način se na svojo starost pripravljate?

Odgovor: /Se ne pripravljam/(H11).

6. Kaj za vas pomeni starost (kako gledate na starost)?

Odgovor: /Starost je neizbežna/(H12), /lahko je žalostna/(H13), /zadnje življenjsko obdobje/(H14).

7. Kdaj je po vašem mnenju človek star?

Odgovor: /Ko se tako počuti/(H15).

8. Kakšno je vaše stališče do trditev, da so stari ljudje neboljeni, osamljeni, bolni in odvisni od pomoči drugih? (komentrajte)

Odgovor: /Ni nujno, da so stari ljudje odvisni od pomoči drugih/(H16).

9. Kako se počutite v družbi starih ljudi?

Odgovor: /Imam občutek, da moram biti brezpogojno prijazna/(H17), /spoštljiva/(H18), /imam občutek, da jim pomagati/(H19).

10. V katerih okoliščinah najpogosteje začnete razmišljati o svoji starosti?

Odgovor: /Kadar sem v družbi starejših ljudi/(H20).

11. Kje se najpogosteje srečate s tematiko starosti?

Odgovor: /Na obisku pri kakšnem starejšem sorodniku/(H21), /v soseski/(H22).

12. Kaj najbolj vpliva na Vaš pogled in predstavo o staranju in starosti?

Odgovor: /Opazam kako so stari ljudje bolni/(H23), /osamljeni v domovih za starejše/(H24), in /kako izgubijo dostojanstvo/(H25).

13. Kaj menite, da bi vam pomagalo zmanjšati vaše strahove glede starosti in staranja?

Odgovor: /Če bi vedela, da bom lahko preživljala starost v domačem okolju/(H26) in /bom pokretna/(H27).

14. V čem vidite smisel starosti?

Odgovor: /Starost je eno izmed življenjskih obdobij/(H28).

15. Kako vplivajo na vaš pogled o starosti podobe starosti v medijih (denimo oglasi, ki preprečujejo staranje)?

Odgovor: /Mislím, da takšni oglasi ne vplivajo name/(H29), /menim pa, da nas obilica takšnih oglasov straši pred starostjo/(H30) in /nam vsiljuje idejo/(H31), /da se je proti njej potrebno boriti/(H32).

16. Kakšen vpliv imajo na vašo predstavo o starosti denimo pozitivne zgodbe o starosti in starih ljudeh (npr. športniki po 80. letu starosti)?

Odgovor: /Pozitiven/(H33), /starost je lahko tudi lepa in aktivna/(H34).

Intervju I:

1. Kako se počutite, ko poveste svoja leta?

Odgovor: /Počitím se dobro/(I1). /Leta me ne motijo/(I2).

2. Kaj občutite, ko pomislite na to, da se boste postarali?

Odgovor: /Upam, da se bom postarala/(I3).

3. Kakšni so vaši pomisleki in strahovi glede vašega staranja?

Odgovor: /Jih nimam/(I4).

4. Kako si sedaj predstavljate svojo starost?

Odgovor: /Predstavljám si jo v družbi moje družine/(I5). /Preživljanje časa skupaj s prijatelji/(I6). /Da se bom še naprej hodila na potovanja/(I7) in /se vsak dan kaj novega naučila/(I8). /Hkrati pa mislim, da se mi bo takrat življenje umirilo/(I9). /Ne bo več vsakdanjega stresa službe/(I10). /Več časa bom imela zase/(I11) /večkrat se bom šla lahko rekreirati/(I12). /Večkrat pa se bom družila z mojimi vnučki/(I13).

5. Kako oziroma na kakšen način se na svojo starost pripravljate?

Odgovor: /Skušám biti čim bolj zadovoljna z življenjem ki ga živim/(I14). /Ukvarjam se s športom/(I15) /tudi kondicijo nabiram/(I16).

6. Kaj za vas pomeni starost (kako gledate na starost)?

Odgovor: /Za enkrat samo številka/(I17).

7. Kdaj je po vašem mnenju človek star?

Odgovor: /Ko ne vidi nič več lepega/(I18).

8. Kakšno je vaše stališče do trditev, da so stari ljudje neboljani, osamljeni, bolni in odvisni od pomoči drugih? (komentirajte)

Odgovor: /Nekateri to sigurno tudi so/(I19), /v takih primerih naj bi bližnji nekako pomagali/(I20).

9. Kako se počutite v družbi starih ljudi?

Odgovor: /Jaz se v družbi starih ljudi počutim dobro/(I21)./Imajo veliko modrosti in sem vesela, če jih delijo z mano/(I22).

10. V katerih okoliščinah najpogosteje začnete razmišljati o svoji starosti?

Odgovor: /Nikoli/(I23).

11. Kje se najpogosteje srečate s tematiko starosti?

Odgovor: /V krogu prijateljev/(I24).

12. Kaj najbolj vpliva na Vaš pogled in predstavo o staranju in starosti?

Odgovor: /Mogoče odhod v pokoj/(I25).

13. Kaj menite, da bi vam pomagalo zmanjšati vaše strahove glede starosti in staranja?

Odgovor: /Jih nimam zato mi jih tudi nič ne more zmanjšati/(I26).

14. V čem vidite smisel starosti?

Odgovor: /V prijetni družbi/(I27). /V druženju z družino/(I28). /V preživljanju časa z vnuki/(I29). /V tem da imaš več časa zase/(I30) in /za odkrivanje novih hobijev/(I31).

15. Kako vplivajo na vaš pogled o starosti podobe starosti v medijih (denimo oglasi, ki preprečujejo staranje)?

Odgovor: /Jaz vedno pravim probaj pa boš videl/(I32).

16. Kakšen vpliv imajo na vašo predstavo o starosti denimo pozitivne zgodbe o starosti in starih ljudeh (npr. športniki po 80. letu starosti)?

Odgovor: /Na mojo predstavo o starosti takšne zgodbe nimajo vpliva/(I33).

Intervju J:

1. Kako se počutite, ko poveste svoja leta?

Odgovor: /Odvizno glede na moje raspoloženje/(J1).

2. Kaj občutite, ko pomislite na to, da se boste postarali?

Odgovor: /Določen strah/(J2) in /veliko vprašanj/(J3).

3. Kakšni so vaši pomisleki in strahovi glede vašega staranja?

Odgovor: /Da ne bom bolan/(J4), /sam/(J5).

4. Kako si sedaj predstavljate svojo starost?

Odgovor: /Da bi ta ritem vsakodnevnega življenja še dolgo trajal/(J6).

5. Kako oziroma na kakšen način se na svojo starost pripravljate?

Odgovor: /Jem normalno/(J7) in /se rekreiram/(J8).

6. Kaj za vas pomeni starost (kako gledate na starost)?

Odgovor: /Nekako nostalgično/(J9), /spominjaš se, kaj je vse za teboj/(J10) in /se sprašuješ kaj lepega je še ostalo/(J11)?

7. Kdaj je po vašem mnenju človek star?

Odgovor: /Ko se nehaš spreminjati/(J12), /izgubljati želje po spremembah in iskanju kaj novega/(J13).

8. Kakšno je vaše stališče do trditev, da so stari ljudje neboljani, osamljeni, bolni in odvisni od pomoči drugih? (komentrajte)

Odgovor: /Sigurno vse naštetu lahko najdeš pri starih ljudeh/(J14).

9. Kako se počutite v družbi starih ljudi?

Odgovor: /Jaz se v družbi starih ljudi počutim prijetno/(J15).

10. V katerih okoliščinah najpogosteje začnete razmišljati o svoji starosti?

Odgovor: /V krogu prijateljev, s katerim se pogosto družim/(J16).

11. Kje se najpogosteje srečate s tematiko starosti?

Odgovor: /Televizija/(J17), /časopis/(J18), /filmi/(J19).

12. Kaj najbolj vpliva na Vaš pogled in predstavo o staranju in starosti?

Odgovor: /Spremljanje starejših svojcev/(J20), /znancev/(J21), /zgodbe v časopisih/(J22), /filmi/(J23).

13. Kaj menite, da bi vam pomagalo zmanjšati vaše strahove glede starosti in staranja?

Odgovor: /Pogovori o tej temi/(J24).

14. V čem vidite smisel starosti?

Odgovor: /Da ti je bilo vsaj dano izkoristiti trenutke življenja v dobrem in slabem/(J25), /vidiš zgodbe otrok/(J26), /vnukov/(J27).

15. Kako vplivajo na vaš pogled o starosti podobe starosti v medijih (denimo oglasi, ki preprečujejo staranje)?

Odgovor: /Mislím, da ti oglasni name ne vplivajo/(J28).

16. Kakšen vpliv imajo na vašo predstavo o starosti denimo pozitivne zgodbe o starosti in starih ljudeh (npr. športniki po 80. letu starosti)?

Odgovor: /Opozorijo me/(J29), /da moraš poiskusiti vedno kaj novega/(J30), /se prilagajati/(J31), /izkoristiti priložnosti/(J32).

9.3. Priloga št. 3: Odprto kodiranje

Intervju A

ŠTE VIL KA IZJA VE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA	TEMA
A1	Počutim se v redu, fino	Dobro počutje	Pozitivno počutje	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A2	nisem nič obremenjena z mojimi leti	Neobremenjenost z leti	Neobremenjenost	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A3	Mi ni težko povedat svojih let in	Povem svoja leta	Iskrenost	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A4	jih tudi ne skrivam	Ne skrivam let	Iskrenost	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A5	sem ponosna na to koliko sem stara	Ponos na leta	Sprejetje svojih let	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST

A6	Samo pozitivni občutki	Prisotnost pozitivnih občutkov	Pozitivni občutki	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A7	Kot neka duševna hrana, bolj sproščujoče	Sprostitev za dušo	Duhovno sproščanje	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A8	Jaz se ne soočam z nobenimi pomisleki, mene ni nič strah starosti	Ni strahu	Odsotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A9	Najpomembnejše mi je zdravje ker če bo zdravje potem vse pride	Najpomembnejše je zdravje	Zdravje v starosti	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A10	Vse je povezano z zdravjem	Povezava z zdravjem	Zdravje v starosti	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A11	se mi zdi, da človek lahko veliko naredi sam zato, da ostane zdrav	Skrb za zdravje	Zdravje v starosti	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A12	malo moraš gledat na prehrano, da ješ zdravo	Zdravo prehranjevanje	Zdravje v starosti	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A13	se dovolj gibaš	Zadostno gibanje	Zdravje v starosti	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A14	Nikoli ne razmišljam v smislu, da ko bom stara bom pa bolana	Ne mislim o boleznih v starosti	Zdravje v starosti	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A15	Tako, da me starosti ni strah	Ni strahu	Odsotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A16	se jo veselim	Veselje	Veselo pričakovanje starosti	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A17	menim, da se na starost lahko zelo lepo živi	Lepo življenje v starosti	Veselo pričakovanje starosti	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A18	Jaz vidim prihodnost in mojo starost lepo,	Lepa starost	Pozitiven pogled	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A19	neobremenjeno	Neobremenjena starost	Pozitiven pogled	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A20	Mislím, da bom lahko namenila več časa sebi	Več časa zase	Skrb zase	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A21	malce počila kar sedaj zaradi naporene službe ne morem ker mi čas ne dopušča	Več počitka kot sedaj	Počitek	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A22	Se mi zdi, da ne bo tega hitenja	Odsotnost hitrega tempa življenja	Umiritev	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A23	in ne bo tega stresa vsakdanjega življenja	Odsotnost stresa	Umiritev	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST

A24	Mislím, da bom imela dovolj denarja za normalno življenje	Dovolj denarja za življenje	Finančna stabilnost	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A25	da bom v pokoju merkala vnuka	Varovanje vnukov	Vnuki	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A26	Da ne bom pod stresom	Brez stresa	Umiritev	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A27	imela bom odplačan stanovanje in avto	Odplačilo kredita	Finančna stabilnost	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A28	Imam samo nek tak življenjski plan, ki bi bila na nek način morda lahko tudi priprava na starost, če bi ga tako poimenovala	Izdelan življenjski plan kot priprava na starost	Življenjski plan	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A29	Dve leti nazaj sem si kupila stanovanje,	Nakup stanovanja	Življenjski plan	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A30	letos sem kupila nov avto	Nakup avtomobila	Življenjski plan	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A31	oboje pa bom odplačala ravno do penzije	Odplačilo kreditov do upokojitve	Življenjski plan	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A32	Imam pa v načrtu še letos menjati okna v stanovanju,	Menjava oken	Življenjski plan	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A33	naslednje leto pa obnoviti kopalnico	Obnova kopalnice	Življenjski plan	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A34	potem pa mislim, da bom z mojo pokojnino lahko lepo živela	Finančna preskrbljenost	Denar	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A35	Mislím, da bom imela dovolj denarja zase, da bom plačala položnice, hrano in si še kaj privoščila	Dovolj denarja	Denar	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A36	v penziji bi si morda res težko najemnino plačeval	Oteženo plačevanje najemnine	Življenjski plan	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A37	mislim seveda bi lahko ampak bi se potem moral odrekati kakšnim drugim stvarim	Varčevanje	Denar	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A38	Seveda je to odvisno od višine pokojnine	Višina pokojnine	Denar	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A39	Vseeno pa mislim, da je odvisno kako se boš imel v starosti od tega koliko si si ustvaril že pred upokojitvijo in kako visoko pokojnino boš imel	Življenje v starosti odvisno od tega koliko si ustvaril pred upokojitvijo in višine pokojnine	Življenjski plan	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
A40	Jaz mislim, da je starost lahko zelo, zelo lepa	Lepa starost	Vidik starosti	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO

A41	Seveda pa starost s seboj prinese tako pozitivne kot tudi negativne stvari.	Pozitivne, negativne strani starosti	Vidik starosti	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A42	Vendar verjamem, da imamo na nekatere negativne stvari tudi mi sami vpliv in jih lahko precej zmanjšamo.	Lasten vpliv na negativne stvari	Lasten vpliv	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A43	Npr. ko si star nisi več toliko fleksibilen in okreten...	Nisi fleksibilen, okreten	Upad sposobnosti	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A44	...se da nadomestiti z malo rekreacije ali pa z miselno aktivnostjo, križankami, sprehodi	Nadomeščanje upada sposobnosti	Lasten vpliv	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A45	mislim normalno, da ne boš šel pri 80 letih s kolesom 20-30 kilometrov ampak aktivnosti prilagajaš svoji starosti primerno	Prilagajanje aktivnosti	Lasten vpliv	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A46	Mislím, da je lahko tudi pri 80. letih lahko življenje zelo lepo	Lepo življenje	Vidik starosti	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A47	To je povsem odvisno od posameznika	Odvisno od posameznika	Individualni pogled na leta	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A48	Nekdo bo lahko reku, da se pri sedemdesetih še nima za starega	Leta ne igrajo vloge	Individualni pogled na leta	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A49	jaz zase lahko povem, da se pri 50. še nikakor ne počutim staro	Se ne počutim stara	Posameznikovo počutje	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A50	Mislím seveda sem starejša v primerjavi z mladino, ampak ne bi rekla, da sem stara	Starejša od mladine	Primerjava z drugimi	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A51	To je res odvisno od posameznika kako gleda na leta	Pogled na leta	Individualni pogled na leta	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A52	Vem pa, da so nekateri zelo obremenjeni z leti že pri 40 so bili povsem obremenjeni s tem. Jaz to nikoli nisem bila	Neobremenjenost z leti	Individualni pogled na leta	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A53	vem, da leta niso pomembna,	Nepomembnost let	Individualni pogled na leta	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A54	pomemben tvoj odnos do življenja	Pomembnost odnosa do življenja	Odnos do življenja	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A55	Mislím, da je več pogojev za lepo starost	Več pogojev	Pogoji za lepo starost	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A56	Prvi pogoj je zdravje	Zdravje	Pogoji za lepo starost	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A57	Ker če si ti bolan potrebuješ takšno ali drugačno pomoč ali od otrok ali od sosedov morda tudi od doma upokojencev.	Bolani odvisni od pomoči	Bolezen	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A58	Če pa si zdrav si lahko še vedno samostojen	Zdravje	Samostojnost starih ljudi	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A59	Tudi človek pri 80 letih če je zdrav lahko še sam vse opravlja brez	Neodvisnost v primeru zdravja	Samostojnost starih ljudi	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO

	pomoči drugih in je neodvisen				
A60	mislim da so od pomoči odvisni tisti, ki imajo kakšno bolezen	Odvisnost v primeru bolezni	Samostojnost starih ljudi	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A61	, drugače pa lahko vsak funkcionira sam tudi če je star	Samostojno funkcioniranje v starosti	Samostojnost starih ljudi	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A62	Verjamem pa da bolezen in starost nista pogojeni ena z drugo	Nepogojenost bolezni in starosti	Nepovezanost bolezni in starosti	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A63	tudi mladi so lahko kronično bolni in umirajo	Bolezen v mladosti	Nepovezanost bolezni in starosti	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A64	Lahko pa so stari in so zdravi	Zdravje v starosti	Nepovezanost bolezni in starosti	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
A65	V redu	Prijetno počutje	Dobro počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
A66	imam sicer večje spoštovanje do starejših	Večje spoštovanje	Odnos s starimi ljudmi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
A67	sem kanček bolj vpljudnostna med pogovorom	Vljudnost	Odnos s starimi ljudmi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
A68	Nikoli jih ne bi žalila ali se z njimi skregala tudi, če bi imela povsem drugačno mnenje od njih	Nenasprotovanje	Odnos s starimi ljudmi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
A69	Do njih čutim spoštovanje	Spoštljivost	Odnos s starimi ljudmi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
A70	da se starejše spoštuje potem pa negelede na to kakšen je ta človek	Spoštovanje ne glede na osebnost človeka	Odnos s starimi ljudmi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
A71	Kadar opazim, da nisem več kondicijsko tako pri močeh kot sem bila pred nekaj leti	Pomanjkanje kondicije	Upad zmogljivosti	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
A72	ko stopim na tehtnico, me tudi kile opominjajo na moja leta	Višja telesna teža	Telesne spremembe	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
A73	povezano z menopavzo, ki pride starostno	menopavza	Telesne spremembe	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
A74	Torej me hormonske spremembe v mojem telesu opominjajo na mojo starost	Hormonske spremembe	Telesne spremembe	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
A75	Prav tako tudi nisem več tako gibčna kot sem bila včasih	Manjša gibljivost	Upad zmogljivosti	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
A76	Samo preko medijev	V medijih	Mediji	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI

A77	drugače se s to tematiko ne srečujem	Se ne srečujem	Nesrečevanje s tematiko	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
A78	Tudi z mojima staršema se o tej temi ne pogovorjamo niti okoli njune starosti	Pogovori o starosti ne potekajo	Nesrečevanje s tematiko	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
A79	Najbolj na mojo predstavo o starosti in staranju vpliva staranje mojih staršev,	Starša	Staranje staršev	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
A80	ki sta mi odličen zgled	Starša	Staranje staršev	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
A81	Zelo lepo namreč preživljata svojo starost in	Lepo preživljata starost	Staranje staršev	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
A82	bom vesela, če bo moja starost podobna njuni.	Želja po podobni starosti	Staranje staršev	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
A83	Jaz strahov glede staranja nimam tako, da mi jih nič ne more zmanjšati	Neprisotnost strahu	Ni potrebe po zmanjšanju strahu	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
A84	Se mi zdi, da se človek po 40 letih delovne dobe zasluži malo počitka in sprostite in lahko mirno živi	Počitek, sprostitev, mirno življenje	Umirjeno življenje	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
A85	Tako da mislim, da je smisel v tem, da se malce umirimo in sprotimo v starosti	Umiritev	Umirjeno življenje	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
A86	Na moj pogled o starosti take podobe ne vplivajo	Ne vpliva	Ni vpliva medijev	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
A87	Tudi razni oglasi za preprečevanje staranja je zame neumnost in	Nesmiselnost oglasov	Nerealnost	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
A88	nenasedam tem zadevam	Nepodleganje	Ni vpliva medijev	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
A89	Je pa jasno, da mora biti osnovna nega obraza in telesa	Nega obraza in telesa	Nega	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
A90	Ne sme se človek zapustiti v starosti.	Skrb zase	Nega	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
A91	Spoštujem take ljudi, ki niso obremenjeni s starostjo in tudi veliko naredijo za to, da se ne bi počutil stare	Spoštovanje neobremenjenih s starostjo	Spoštovanje	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
A92	Všeč mi je, da se cenijo in tudi drugim na tak način to pokažejo	Samospoštovanje	Spoštovanje	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE

					STAROSTI V DRUŽBI
A93	Kajti menim, da je najslabše če se človek na stara leta zapusti in preneha skrbeti sam za sebe	Ohranjanje skrbi zase	Spoštovanje	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI

Intervju B

ŠTEVI LKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA	TEMA
B1	Ko izgovorim svoja leta se počutim čisto normalno	Normalno počutje	Običajno počutje	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B2	Star sem toliko kot sem in to je čisto okej	V redu se počutim ob svojih letih	Sprejetje svojih let	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B3	Moji občutki, ko pomislim na staranje so pozitivni	Pozitivna misel	Pozitivni občutki	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B4	Tudi v primerjavi z drugimi iz moje generacije, z mojimi sošolci oziroma z ljudmi, ki so stari toliko kot jaz opažam, da sem v boljši telesni kondiciji v boljši telesni formi kot ostali.	Boljša telesna kondicija in forma	Telesna pripravljenost	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B5	Zaradi tega nimam negativnih občutkov, ko pomislim na staranje	Ni negativnih občutkov	Pozitivni občutki	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B6	Pomislim na to, da se ne bi doma »zasedu« ampak, da bi bil čim več v gibanju in	Gibanje	Telesna pripravljenost	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B7	v stiku z naravo tako kot sem sedaj	Stik z naravo	Narava	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B8	Ker se mi zdi, da je to ključ do zdravja	Ključ do zdravja	Narava	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B9	veliko hitreje lahko tudi bolezen premagaš, če greš ven na svež zrak in v naravo ter si malo aktiven na kakšen sprehod, kot pa če samo notri sediš pred televizorjem	Premagovanje bolezni	Narava	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B10	Ko se staraš pridejo tudi določene bolezni	Prisotnost bolezni v starosti	Bolezen v starosti	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B11	določene poškodbe, ki se ne celijo tako hitro kot se celijo pri mladem človeku	Prisotnost poškodb v starosti	Poškodbe v starosti	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B12	Tako, da me je strah, da bi se med aktivnostjo poškodoval in	Poškodba med aktivnostjo	Poškodbe v starosti	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST

B13	da ne bi z njo mogel več nikoli nadaljevati zaradi upočasnjene celjenja te poškodbe	Upočasnjeno celjenje	Poškodbe v starosti	Pomisliki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B14	Tako, da me skrbi samo glede zdravja	Skrb o zdravju	Strah glede bolezni	Pomisliki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B15	Jaz si svojo starost predstavljam aktivno,	Aktivno obdobje	Aktivna starost	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B16	da bom čim več v gibanju	gibanje	Aktivna starost	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B17	da bova s partnerko hodila ven v naravo, na sprehod	Narava, sprehodi	Aktivna starost	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B18	prilagajala najino aktivnost takratnim zmožnostim, kar se bo dalo	Prilagajanje aktivnosti zmožnostim	Aktivna starost	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B19	Nič doma se zasedet ampak ven v gibanje	Gibanje	Aktivna starost	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B20	Želel bi si iti na kakšen izlet	Izlet	Potovanje	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B21	skupaj s partnerko tako, da bi skupaj preživljala čas	Preživljanje časa s partnerko	Druženje	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B22	Mislim, da mi ne bo dolgčas, ko bom star saj se vedno znam zaposliti si zamislim kakšne aktivnosti, tako da mi mine dan/	Ne bo mi dolgčas	Odsotnost dolgčasa	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B23	Jaz se pripravljam z gibanjem	Priprava z gibanjem	Športna aktivnost	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B24	Ker mislim, da je vsa stvar v gibanju od zdravja do	Zdravje,	Športna aktivnost	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B25	Ker mislim, da je vsa stvar v gibanju...do psihičnega dobrega počutja	psihično dobro počutje	Športna aktivnost	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B26	Tako, da se s tem ko sem aktiven in poskušam ohraniti zdravo telo pripravljam na izzive starosti	Ohranjanje zdravega telesa	Športna aktivnost	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B27	Tudi na moči delam, da bom ostal čim dlje pri močeh vsako jutro delam vaje za moč sklece, počepe, izpadne korake in stabilizacijo	Vaje za moč	Športna aktivnost	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B28	Ubistvu, pa imam tudi službo tako kjer sem fizično aktiven ne sedim v pisarni za računalnikom tako, da se res vsak dan na tak način pripravljam na starost	Fizična aktivnost v službi	Služba	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
B29	Jaz na življenje gledam tako, da ima življenje različna kolena. Ko fant preraste v moškega je to eno koleno. Potem,	Starost je obdobje v življenju	Življenjsko obdobje	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO

	ko se poroči in dobi svoje otroke je to drugo koleno. In življenj je tako, da greš čez različna kolena. In starost je eno izmed kolen				
B30	In ima svoje značilnosti	Določene značilnosti	Vidik starosti	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
B31	bolj umirjeno življenje	Umirjeno življenje	Umiritev	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
B32	brez večjih stresov	Brez stresov	Umiritev	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
B33	Odvisno je od tega kako se kdo počuti	Odvisno od počutja posameznika	Posameznikovo počutje	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
B34	koliko starega se kdo počuti	Počutje ob letih	Posameznikovo počutje	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
B35	Odvisno je tudi od tega koliko dela na tem, da bo ostal vitalen in s tem podaljšuje tisto mejo, ko lahko reče sedaj sem pa res star	Delo na ohranjanju vitalnosti	Ohranjevanje vitalnosti	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
B36	Za moje pojme je star nekdo, ki mu pojenjajo moči	Pojenjanje moči	Upad moči	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
B37	je odvisen od pomoči drugih	Pomoč drugih	Odvisnost od drugih	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
B38	Jaz mislim, da to ne pride samo od sebe na starost ampak, da je od celega življenja odvisno kakšen bo človek na starost	Odvisno od življenja	Potek življenja	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
B39	Mislim, da nekateri so v takem položaju nekateri pa niso. Nekako polovica jih je, ki imajo hude probleme v starosti druga polovica pa takih težav nima	Polovica ima probleme	Polovica	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
B40	Tudi pa je odvisno recimo, če človek ostane sam, da npr. izgubi ženo je od njega odvisno kako bo to prenesel kako hitro se bo po izgubi pobral	Okrevanje po izgubi	Odvisno od posameznika	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
B41	Lahko bo živel samotno življenje	Osamljenost	Odvisno od posameznika	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
B42	se z igubo ne bo nikoli sprijaznil potem bo res nebogljen in osamljen	Nezmožnost sprijaznjenja	Odvisno od posameznika	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
B43	lahko pa sam veliko naredi zato, da do tega ne pride	Lasten vpliv	Odvisno od posameznika	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
B44	se s smrtjo poskuša sprijaznit in kar se da nadaljevati s svojim življenjem	Nadaljevanje življenja	Odvisno od posameznika	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
B45	Nekateri se s takimi stvarmi nikakor ne morejo sprijaznit in	Alkohol	Odvisno od posameznika	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO

	padejo v alkohol in se na napačne načine spoprimejo s takimi težavami.				
B46	Jaz se v njihovi družbi počutim dobro, uredu	Prijetno počutje	Dobro počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
B47	Dali so že nekaj v življenju skozi tko da se preko pogovora z njimi lahko česa naučiš	Učenje	Izkušnost	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
B48	Povzameš kakšno pametno ravnanje od njih	Povzemanje	Izkušnost	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
B49	Tako, da se mi zdijo kvalitetni sogovorniki	Kvalitetni sogovorniki	Izkušnost	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
B50	Jaz o o svoji starosti najpogostje začnem razmišljati, ko vidim, da česa ne zmorem več takrat se potem zamislim	Nezmožnost	Upad zmogljivosti	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
B51	Sem začel opazovati, da nekaterih stvari ne zmorem več tako kot sem jih včasih, ko sem bil malo mlajši	Manjša zmogljivost	Upad zmogljivosti	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
B52	Na primer pri športu glede zmogljivosti, kondicije, moči, eksplozivnosti	Manj kondicije, moči, eksplozivnosti	Upad zmogljivosti	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
B53	ko sem igral nogomet sem videl, da sem veliko slabši od mladine, da jaz nisem več tako eksploziven in hiter kot sem bil včasih	Slabši od mladih	Upad zmogljivosti	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
B54	Večkrat pa tudi kaj pozabim to se mi prej ni nikoli dogajalo	Pozabljenost	Slabši spomin	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
B55	Ravno sedaj, ko je ta koronavirus tako aktualen, se srečujem pogosto s to tematiko	Koronavirus	Aktualna tematika	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
B56	Ker sem zasledil, da je umrljivost za korona virusom najvišja ravno od moje starostne skupine naprej.	Visoka umrljivost	Aktualna tematika	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
B57	In sem se potem malce zamislil in razmišljal o starosti.	Razmišljanje	Aktualna tematika	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
B58	Vidim, da se stari ljudje zapustijo in ne skrbijo več zase, za zdravje in dobro počutje za osebno higieno. In potem zgledata še starejši kot so v resnici. To človeka precej postara	Ne skrbijo več zase	Zanemarjenje	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
B59	Samo to, da se ne zapustim. Vem, da če se ne bom zapustil mi bo tudi zdravje dlje služilo	Skrb zase	Zdravje	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI

B60	To je pač življenje, noben ni več in skozi življenje gre človek in življenje te pripelje do starosti	Življenjska pot	Del življenja	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
B61	Smisel vidim v tem, da se po teh poteh, ki ti jih nameni življenje sprehodiš in iz njih užiješ kar se da lepih trenutkov	Lepi trenutki	Del življenja	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
B62	Tako tudi v starosti, da jo poskušaš čim boljše izkoristiti	Izkoristiti starost	Del življenja	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
B63	To name nima nikakršnega vpliva, me take stvari sploh nič ne ganejo	Ne vpliva	Ni vpliva medijev	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
B64	Na te stvari za preprečevanje staranja recimo, to jaz ne dam veliko na to	Ne pomeni veliko	Ni vpliva medijev	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
B65	Ne bi se nikoli posluževal kakšnih takih zadev	Neuporaba	Ni vpliva medijev	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
B66	Tako ali tako sem mnenja, da mediji pišejo zgodbe tako, da so čim bolj gledane, čim bolj senzacionalno in jim ne verjamem prav dosti	Senzacionalnost medijev	Ni vpliva medijev	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
B67	Tudi podobe starih ljudi iz medijev se mi ne zdijo realne. Pišejo o tem samo zato, da dobijo zgodbo, ne pa da bi prikazali realno situacijo	Nerealnost podob	Ni vpliva medijev	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
B68	Zdi se mi, da grejo preveč v skrajnosti	Skrajnost	Ni vpliva medijev	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
B69	Obstajajo fenomeni in verjamem, da če celo življenje posvetiš nečemu npr. teku in vsak dan odtečeš maraton potem tudi v starih letih zagotovo še lahko tečeš. Morda ne več maratona ampak en krog okoli štadijona brez problema	Vztrajnost	Fenomeni	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
B70	Tako, da na take ljudi gledam z velikim spoštovanjem in jih cenim	Cenim take ljudi	Spoštovanje	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
B71	Tudi meni predstavljajo zgled	Zgled	Motivacija	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
B72	In pozitivno name vplivajo	Pozitiven vpliv	Pozitivna podoba	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI

Intervju C

ŠTE VIL KA IZJA VE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA	TEMA
C1	Ko povem svoja leta me kar malo stisne pri srcu	Stisk srca	Negativno počutje	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C2	Nemorem verjeti, da sem že toliko stara	Ne morem vrjeti	Minljivost	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C3	Tako hitro je vse minilo,	Hitro minilo	Minljivost	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C4	še posebj zadnjih dvajest let	Zadnih 20 let	Minljivost	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C5	Nemaram povedati svojih let	Ne povem let	Negativno počutje	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C6	bi rajši videla, da jih imam manj	Raje manj let	Želja po mlajših letih	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C7	Občutim negotovost, ali	Občutki negotovosti	Negotovost	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C8	Občutim...strah,	Občutki strahu	Strah	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C9	Občutim...mogoče celo malce jeze	Občutki jeze	Jeza	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C10	Občutim...žalost	Občutki žalosti	Žalost	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C11	saj še sama ne vem. Občutki so zmedeni	Zmedeni občutki	Zmedenost	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C12	o tem ne maram razmišljati ker me ob tem spremljajo negativna čustva	Negativna čustva	Negativni občutki	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C13	Takoj dobim v glavo podobo mojih staršev	Podoba staršev,	Negativni občutki	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C14	bolezen	Bolezen	Negativni občutki	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C15	in pa vse tisto česar več ne zmorejo	Nezmožnosti	Negativni občutki	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C16	Najbolj me je strah, da bi težko živela v starih letih	Težko življenje	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C17	Zaradi bolezni	Bolezen	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST

C18	ker so pokojnine danes tako nizke.	Nizke pokojnine	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C19	Bojim se da ne bi imela dovolj denarja, da bi si lahko kaj kupila, če bi se mi npr. pokvarilo	Premalo denarja	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C20	Strah me je tudi osamljenosti	Osamljenost	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C21	izgube mojega moža.	Izguba moža	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C22	Ne bi želela ostati sama na stara leta	Osamljenost	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C23	Starosti me je strah	Strah	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C24	tudi zaradi tega ker se s tem približuje konec življenja	Konec življenja	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C25	veš, da si vse bližje smrti	Smrt	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C26	Ne gojim nekih nerealističnih predstav kako bo idilično vse skupaj, ko bom upokojena	Ni nerealističnih predstav	Realna predstava	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C27	V starosti se ti življenje nekako ustavi	Ustavitev življenja v starosti	Negativen pogled	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C28	Mislím, da bom pogrešala mojo službo	Pogrešanje službe	Odsotnost s trga delovne sile	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C29	Nezmoreš več delati stvari, ki si jih prej počel z lahkoto	Nezmožnost	Upad zmogljivosti	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C30	Zavedam se, da bom na nek način takrat težje živel zaradi nizke pokojnine	Nizka pokojnina	Finančna nestabilnost	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C31	Želela bi si, da bi ostala zdrava, to je vse	Ohranjanje zdravja	Zdravje	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C32	Na svojo starost se zaenkrat še ne pripravljám	Se ne pripravljám	Ni priprave	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C33	Nanjo se bom pripravljala ko bom šla v pokoj	Priprava ob upokojitvi	Pozna priprava	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C34	Pred tem ne vidim smisla v pripravi na starost	Nesmiselnost priprave	Pozna priprava	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
C35	Bolj ko o tem razmišljaš in delaš plane kako bo slabše na koncu je.	Nižja pričakovanja	Ni priprave	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST

C36	Starost mi pomeni zadnje obdobje življenja	Zadnje obdobje	Življenjsko obdobje	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
C37	Nekako imam občutek, da se življenje takrat začne ustavljati	Ustavljanje življenja	Ustavitev	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
C38	Ne moreš več delati stvari, ki si jih prej lahko	Nezmožnost	Upad sposobnosti	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
C39	Bolj bolan si	Več bolezni	Bolezen	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
C40	nemoreš več hoditi	Otežena hoja	Upad sposobnosti	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
C41	postaneš šibkejši	Šibkost	Upad sposobnosti	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
C42	Skratka nič lepega	Nič lepega	Vidik starosti	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
C43	Mislím, da je človek star, ko gre v pokoj	Odhod v pokoj	Upokojitev	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
C44	Strinjam se, da so stari ljudje odvisni od pomoči drugih.	Odvisni od pomoči drugih	Strinjanje	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
C45	Večinoma je veliko bolnih starih ljudi	Veliko bolnih starih ljudi	Bolezen	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
C46	Seveda so izjeme vendar jih je malo	Malo izjem	Izjeme	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
C47	po večini so bolni in težko živijo	Težko življenje	Bolezen	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
C48	Kar vidim stare ljudi v domu, ko grem na obisk k očetu vsi samo čakajo, da bodo umrli.	Čakanje na smrt	Smrt	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
C49	So brez volje do življenja	Ni volje do življenja	Pomanjkanje volje	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
C50	da se jim nič lepega ne godi	Ne godi se jim lepo	Vidik starosti	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
C51	Njihova družba me sicer ne moti	Ne moti	Običajno počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C52	Z mojim očetom in mamo se velikokrat vidimo	Velikokrat se vidimo	Pogosti stiki	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C53	Njima je dolgočas	Dolgočasje	Pogosti stiki	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C54	bi hotela skos klepetat	Pogovarjanje	Odnos s starimi ljudmi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C55	Ampak to so potem vedno ene in iste teme	Ponavljajnje tem	Odnos s starimi ljudmi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C56	iz njune mladosti ali pa ko sva bili s sestro še majhni	Pogovori o preteklosti	Odnos s starimi ljudmi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C57	aj jima to nič ne zamerim	Ne zamerim	Odnos s starimi ljudmi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN

					PREDSTAVE O STAROSTI
C58	veliko ostalega sta že pozabila	Pozaba	Odnos s starimi ljudmi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C59	samo jaz nimam časa kar naprej to poslušat	Pomanjkanje časa	Odnos s starimi ljudmi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C60	Potem pa poslušam še od sestre s katero sva skregani, naj se pobotava pa take	Pobotanje s sestro	Deljenje nasvetov	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C61	Sej verjetno ona tudi to skos poslušša	Poslušanje	Deljenje nasvetov	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C62	Saj potem imam pa slabo vest vsakič ko grem	Slaba vest	Odnos s starimi ljudmi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C63	me zaskrbi zase, če bom jaz tudi taka na stara leta	Zaskrbljenost	Odnos s starimi ljudmi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C64	Če bom tudi tako komaj čakala smrt, kot jo oni	Primerjava s saboj	Odnos s starimi ljudmi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C65	Tako kadar se družim z njimi.	Ob druženju	Druženje s starimi ljudmi	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C66	Ko grem na obisk do mame ali pa do očeta v dom	Obisk pri starših	Druženje s starimi ljudmi	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C67	Drugače rajši od tega ne razmišljam	Ne razmišljam	Nerazmišljanje	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C68	sem potem hitro slabe volje	Slaba volja	Nerazmišljanje	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C69	Jaz se s tematiko starosti ne srečujem pogosto	Se ne srečujem	Nesrečevanje s tematiko	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C70	Z možem se o tem ne pogovarjava	Ni pogovor z možem	Nesrečevanje s tematiko	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C71	Tudi s prijateljicami ne	Ni pogovor s prijateljicami	Nesrečevanje s tematiko	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C72	saj tako kot meni tudi njim to ni ljuba tema	Ni ljuba tema	Nesrečevanje s tematiko	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C73	Kadar sem s starši takrat mi povesta kaj o pokojninah	Pogovor o pokojnini	Pogovor s starši	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C74	predvsem mama	Mama	Pogovor s starši	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI

C75	Po televiziji je več tega	Televizija	Mediji	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C76	samo jaz ne gledam televizije veliko	Ne gledam	Nesrečevanje s tematiko	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C77	Stari ljudje v moji okolici .	Socialna mreža	Staranje ljudi v okolici	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C78	Moja starša	Starša	Staranje staršev	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C79	njuni prijatelji in sosedje	Prijatelji staršev	Staranje ljudi v okolici	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C80	sosedje	Sosedje	Staranje ljudi v okolici	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C81	Vidim kako jim je	Opazovanje	Staranje ljudi v okolici	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C82	večini ni nič lušno	Teško obdobje	Staranje ljudi v okolici	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C83	Le soseda Marinka je izjema pri nas	Izjema	Staranje ljudi v okolici	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C84	ona je stara toliko kot moja mama	Ista starost	Staranje ljudi v okolici	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C85	Zdravje ji dobro služi	Dobro zdravje	Staranje ljudi v okolici	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C86	hodi naokrog, se ima kar fino	Lepa starost	Staranje ljudi v okolici	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C87	Je take vesele narave.	Vesele narave	Staranje ljudi v okolici	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
C88	Meni bi pomagalo, če bi videla več takih veselih starih ljudi,	Veseli stari ljudje	Poznanstvo aktivnih starih ljudi	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
C89	ki še imajo kaj od življenja v starih letih	Živijo življenje	Poznanstvo aktivnih starih ljudi	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
C90	Da bi vedela, da se imaš lahko tudi fino na stara leta	Fino na stara leta	Lepa starost	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
C91	Lažje bi mi bilo, če bi vedela, da bom zdrava	Vednost glede zdravju	Zdravje	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI

C92	da bom imela dovolj denarja, da me ne bi skrbelo za vsak evro	Vednost glede denarja	Finančna stabilnost	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
C93	Smisel starosti je po mojem mnenju, da se ti umiri življenje	Umiritev	Umirjeno življenje	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
C94	Da premisliš o svoji preteklosti	Razmišljanje o preteklosti	Razmislek o preteklosti	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
C95	lepih stvarih, ki si jih doživel kot mlad	Lepe stvari mladosti	Razmislek o preteklosti	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
C96	se počasi pripraviš na konec življenja	Priprava na konec življenja	Priprava na smrt	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
C97	Se mi zdi, da niso realne	Niso realne	Nerealnost	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
C98	Dvomim, da lahko nek pripomoček zaustavi staranje	Pripomoček ne zaustavi staranja	Nezmožnost preprečitve staranja	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
C99	Ampak seveda padeš na foro	Padeš na foro	Vpliv medijev	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
C100	Mislim /sama uporabljam tisto anti-age kremico proti gubicam za vsak slučaj	Krema proti gubam	Vpliv medijev	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
C101	Zelo pozitiven	Pozitiven vpliv	Pozitivna podoba	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
C102	Upaš, da boš tudi ti tako samostojen.	Samostojnost	Upanje	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
C103	Mislim jaz sem prepričana da ne bom jaz tekla maratona pri 80ih.	Ne bom maratonka pri 80.	Prizemljenost	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
C104	Ga še, ko sem bila mlada nisem tekla	Mlada nisem tekla	Prizemljenost	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
C105	Ampak mi da motivacijo taka zgodba	Zgodba motivira	Motivacija	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
C106	Neko upanje, da boš lahko sam za sebe poskrbel	Skrbeti sam zase	Upanje	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE

					STAROSTI V DRUŽBI
--	--	--	--	--	-------------------

Intervju D

ŠTE VILKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA	TEMA
D1	Mojih let mi sicer ni težko povedati	Povem svoja leta	Iskrenost	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D2	jih ne skrivam	Ne skrivam	Iskrenost	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D3	Priznam pa, da bi bila rajši mlajša	Raje manj let	Želja po mlajših letih	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D4	Ampak se staram, tako to je, v življenju, si mlad in si star in to je čisto naravno	Staranje je naravno	Sprejetje svojih let	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D5	Glede tega se ne obremenjujem pretirano	Se ne obremenjujem	Neobremenjenost	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D6	Nimam slabega občutka glede staranja kot takega	Nimam slabega občutka	Neobremenjenost	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D7	bolj me skrbi bolezen,	Skrb glede bolezni	Zaskrbljenost	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D8	saj vem da starost velikokrat seboj prinese tudi bolezen	Starost prinese bolezen	Zaskrbljenost	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D9	Tako da je moja želja samo, da bi ostala zdrava pa tudi, če bom stara	Ohranitev zdravja	Želja po zdravju	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D10	Svoje staranje sem sprejela	Sprejela staranje	Sprejetje staranja	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D11	saj vem, da gremo vsi po isti poti	Ista pot za vse	Sprejetje staranja	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D12	O tem si nikoli ne pustim razmišljati,	Ne pusti razmišljati	Nedovoljene misli	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D13	saj me drugače preveč začne skrbeti	Pretirana skrb	Nedovoljene misli	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D14	Verjamem, da imamo vsi v sebi strahove povezane s staranjem	Prisotnost strahov v vseh	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D15	le, da si jih nočemo priznati	Nepriznanje strahu	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST

D16	Mene najbolj skrbi za moje zdravje v starih letih	Skrb o zdravju	Strah glede bolezni	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D17	finančna stran starosti, saj so pokojnine zelo nizke	Nizke pokojnine	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D18	prav tako me je strah osamljenosti	Osamljenost	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D19	si take misli hitro odženem stran	Odženem misli	Pozitivne misli	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D20	O tem ne razmišljam in na stvar poskušam gledati pozitivno	Ne razmišljam o strahovih	Pozitivne misli	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D21	Imam hči in verjamem, da bo ona poskrbela zame, ko bom stara	Hči poskrbela zame	Pozitivne misli	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D22	Če bom zdrava bom aktivna	Zdrava, aktivna	Aktivna starost	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D23	mislim, da mi ne bo dolgčas	Ne bo mi dolgčas	Odsotnost dolgčasa	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D24	Vesela bi bila pa tudi kakšnega umirjenega dneva	Umirjen dan	Umiritev	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D25	Vesela bi bila... gledanja televizije	Gledanje televizije	Multimedia	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D26	Želela bi si še naprej obdelovati zelenjavni vrt	Obdelovanje vrta	Vrtnarjenje	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D27	poleti pa na soncu ležati v ležalki pred hišo	Sončenje	Počitek	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D28	Mislim, da bo moje življenje postalo bolj umirjeno po upokojitvi	Umirjeno življenje	Umiritev	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D29	Tako, da se upokojitve veselim	Veselje	Veselo pričakovanje upokojitve	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D30	malo že razmišljam od tega	Razmišljanje	Veselo pričakovanje upokojitve	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D31	saj bom šla lahko v pokoj že čez dve leti	Pokoj čez dve leti	Veselo pričakovanje upokojitve	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D32	so mi poslali iz ZPIZ izračun.	Izračun ZPIZ	Veselo pričakovanje upokojitve	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D33	Verjamem, da mi bo takrat zdravje še služilo	Zdravje bo služilo	Zdravje	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST

D34	bom lahko vsaj nekaj let uživala v aktivnem pokoju.	Aktivno obdobje	Aktivna starost	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D35	Kasneje pa bomo videli kako bo, upam na najboljše torej, da čim dlje ostanem zdrava	Upam da bom zdrava	Zdravje	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D36	Na starost se nič ne pripravljam	Se ne pripravljam	Ni priprave	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D37	Mislila sem, da bom kaj varčevala za starost	Varčevanje	Denar	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D38	vendar zaradi nizke plače ne morem varčevati, ves denar na žalost porabim sproti	Nezmožnost varčevanja	Denar	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D39	Drgače se nič ne pripravljam	Se ne pripravljam	Ni priprave	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D40	mislim da to ni potrebno	Ni potrebe	Ni priprave	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D41	ker starost pride in jo moramo sprejeti, ni druge	Sprejeti starost	Ni priprave	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
D42	Iskreno mislim, da je straost grda	Grda starost	Vidik starosti	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
D43	Težko je, če zbolíš in si osamljen	Bolezen, osamljenost	Bolezen	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
D44	In menim, da je v večini primerov tako	Večina bolnih, osamljenih	Bolezen	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
D45	Starostniki so povečini bolni,	Stari ljudje bolni	Bolezen	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
D46	njihovi otroci pa imajo zaradi današnjega tempa življenja veliko službenih obveznosti, zato težko skrbijo za njih	Otežena skrb za starše	Bolezen	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
D47	Stari ljudje pa nemorejo poskrbeti sami zase in so nemočni	Nemoč starih ljudi	Bolezen	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
D48	Zato tudi pravim, da starost ni lepa	Nič lepega	Vidik starosti	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
D49	Zato občudujem tiste stare ljudi, ki se kljub svojim letom še lahko rihajo sami, da poskrbijo sami zase in ne potrebujejo toliko pomoči svojcev	Občudujem samostojne	Občudovanje	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
D50	Da so aktivni in vitalni, to je res občudovanja vredno	Občudujem aktivne, vitalne	Občudovanje	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
D51	Jaz mislim, da si star toliko kot se starega počutiš	Počutje ob letih	Posameznikovo počutje	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
D52	Mislím, da starost vsak posamezno doživlja	Individualno doživljanje	Individualni pogled na leta	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO

D53	Jaz bi rekla, da so stari od 70 naprej	Od 70 let naprej	70 let	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
D54	Ampak kot pravim tudi jaz imam včasih dan, ko se počutim staro in si rečem joj kok sem že stara. Tako, da to je zelo subjektivno za moje pojme	Odvisno od posameznika	Individualni pogled na leta	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
D55	Dostikrat je to da so stari ljudje nebolgljeni in odvisni od pomoči res, tako, da se s trditvijo strinjam	Odvisni od pomoči drugih	Strinjanje	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
D56	Vidim tudi sama, da je temu v večini primerov tako	Lastne izkušnje	Strinjanje	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
D57	Tudi, če pogledam svoje starše in naše sosede bi trditev lahko potrdila	Izkušnje s starši, sosedi	Strinjanje	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
D58	Vendar se mi zdi, da se podaljšuje čas aktivnega življenja	Podaljševanje aktivnega življenja	Samostojnost starih ljudi	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
D59	in do odvisnosti od pomoči drugih pride v kasnejših letih torej v pozni starosti. Tam po 75 ali 80 letih	Odvisnost pride kasneje	Samostojnost starih ljudi	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
D60	Ampak včasih je pa tudi kakšna izjema in do nebolgljenosti sploh ne pride	Malo izjem	Izjeme	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
D61	Jaz se v družbi starih ljudi počutim v redu	Prijetno počutje	Dobro počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D62	Vendar, ko sem teto obiskala v domu mi družba starih ljudi ni bila prijetna	Neprijetno v domu	Neprijetno počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D63	Vsi so bili zelo nebolgljeni in ob tem sem se počutila neprijetno	Nebolgljenost ljudi	Neprijetno počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D64	Preveč so se mi smilili, ko sem videla, da so nepokretni in odvisni od pomoči drugih	Smiljenje	Neprijetno počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D65	nisem vedela kako naj se obnašam	Obnašanje	Neprijetno počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D66	Potem sem se potegnila vase in sem bila zadržana	Zadržanost	Neprijetno počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D67	Morda če bi pogosteje šla v dom in z njimi preživela več časa bi se lahko bolj odprla in bila v njihovi družbi bolj sproščena	Sproščenost čez čas	Neprijetno počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D68	Moja mama je tudi vse bolj odvisna od pomoči drugih vendar mama je mama in to vseeno drugače sprejmam in se ob njej počutim prijetno	Mama	Dobro počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI

D69	Tudi drugače se zraven starih ljudi počutim v redu	Prijetno počutje	Dobro počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D70	mislim, da je to kako se zraven človeka počutiš bolj odvisno od energije, ki jo človek oddaja kot pa od njegovih let	Odvisno od energije	Odnos s starimi ljudmi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D71	Tudi drugače sem v pogostih stikih s starimi ljudmi	Pogosto v stikih	Pogosti stiki	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D72	se rada družim z njimi	Rada družim	Odnos s starimi ljudmi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D73	Ko sem v službi, takrat največkrat razmišljam o svoji starosti. Premišljujem o upokojitvi in kakšno bo moje življenje takrat	Ko sem v službi	Služba	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D74	Kajti v službi je delo precej naporno in mislim, da starejša ko bi bila težje bi delo zmogla	Težje opravljanje dela	Služba	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D75	Tudi z ostalimi sodelavci, ki so mojih let se včasih pogovarjamo o tem in smo istega mnenja	Pogovor s sodelavci	Služba	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D76	Vem, da se staram, saj ima moja hči že 28 let	Hči že 28 let	Odraslost otrok	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D77	tudi, ko se pogledam v ogledalo vidim gube, vidim, da sem skos bolj stara	Gube	Telesne spremembe	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D78	S tematiko starosti se ne srečujem pogosto	Se ne srečujem	Nesrečevanje s tematiko	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D79	Samo v službi, če se s sodelavci pogovarjamo kaj od upokojitve	Pogovor s sodelavci	V službi	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D80	Drugače to ni ravno pogosta tema pogovorov	Nepogosta tema	Nesrečevanje s tematiko	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D81	Tudi s prijateljicami se o tem ne pogovarjamo	Ni pogovor s prijateljicami	Nesrečevanje s tematiko	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D82	Morda se včasih le pošalimo na to temo kako stare smo že	Šala o starosti	Šale	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D83	v kakšnem drugem kontekstu, do pogovora o starosti ne pride	Ni pogovor s prijateljicami	Nesrečevanje s tematiko	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D84	Tako, da o starosti še največ slišim v medijih	V medijih	Mediji	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D85	Najbolj si starost predstavljam na podlagi	Na podlagi izkušenj	Lastne izkušnje	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN

	izkušenj, ki jih imam s starimi ljudmi				PREDSTAVE O STAROSTI
D86	torej kako starost doživljata moja straša	Starša	Staranje staršev	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D87	Ko vidim da težko hodita in potem se bojim, da tudi jaz ne bom mogla hodit	Nezmožnost hoje	Bolezen	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D88	In tudi to kako ostali vidijo starost, kar mi povejo o njihovih izkušnjah s starostniki	Poslušanje izkušenj drugih	Izkušnje drugih	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D89	Potem, ko vidim kako se drugi spopadajo s starostjo se oblikuje tudi moj pogled na starost	Spopadanje drugih s starostjo	Izkušnje drugih	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D90	In zaradi tega mislim, da je starost v večini primerov grda	Grda starost	Izkušnje drugih	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D91	je močno povezana z boleznijo	Starost povezana z boleznijo	Izkušnje drugih	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
D92	Strahovi bi se zmanjšali, če bi vedela za več primerov ko so stari ljudje vitalni in aktivni	Vitalni, aktivni stari ljudje	Poznanstvo aktivnih starih ljudi	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
D93	Tako pa tudi mediji pokažejo kako težko hodijo	Otežena hoja	Mediji	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
D94	Tako pa tudi mediji pokažejo...koliko zdravil jejdo	Količina zdravil	Mediji	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
D95	jih snemajo v domu kjer vsi ležijo v posteljah	Snemanje v posteljah	Mediji	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
D96	Če bi mediji več kazali stare ljudi, ki jim je lepo, tako bi dobila motivacijo	Pozitivne zgodbe v medijih	Mediji	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
D97	Da bi bilo več pozitivnih primerov kot negativnih	Pozitivni primeri	Poznanstvo aktivnih starih ljudi	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
D98	Tako bi dobila več upanja, da bo moja starost lepa	Upanje	Poznanstvo aktivnih starih ljudi	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
D99	Prav tako bi me pomirilo, če bi vedela, da zdravniki lahko pomagajo starim ljudem,	Zdravniška pomoč	Napredek medicine	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
D100	jim olajšajo bolečine	Lajšanje bolečin	Napredek medicine	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI

D101	ker sedaj pri svoji mami vidim, da so zdravniki nemočni.	Nemoč zdravnikov	Napredek medicine	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
D102	Pomiril bi me torej tudi še večji napredek medicine	Še večji napredek	Napredek medicine	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
D103	In višje pokojnine,	Višja pokojnina	Finančna stabilnost	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
D104	da bi se lahko več stvari privoščili upokojenci, potem me ne bi toliko skrbelo	Da bi si več privoščili	Finančna stabilnost	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
D105	Tako pa sedaj vidim, da veliko upokojencev životari	Upokojenci životarijo	Finančna stabilnost	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
D106	se bojiš tega, da bi tudi ti to doživel.	Strah živetarjenja	Finančna stabilnost	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
D107	Jaz vidim smisel starosti v vnukih	Smisel v vnukih	Vnuki	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
D108	Da se družiš z njimi in tudi z njihovo pomočjo podoživljaš svojo mladost	Druženje z vnuki	Vnuki	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
D109	tudi z njihovo pomočjo podoživljaš svojo mladost	Podoživljanje mladosti	Vnuki	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
D110	Pri poročilih dokaj negativno ker prikazujejo večinoma tiste neboljane, ki v domovih cele dneve ležijo v posteljah	Prikazovanje neboljanih	Negativen vpliv medijev	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
D111	Oglasi pa kar pozitivno ker ponavadi pokažejo fit in vitalne stare ljudi	Fit, vitalni stari ljudje	Pozitiven vpliv medijev	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
D112	Sicer pa za oglase menim da so larifari, da nič ne pomaga	Ne pomaga	Nerealnost	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
D113	Sama se teh stvari proti staranju ne poslužujem saj ne vrjamem	Neuporaba	Ni vpliva medijev	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
D114	edino lase si pobarvam, da nisem ravno siva drugače pa gube so ker pač morejo bit	Barvanje las	Nega	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI

D115	Izredno pozitiven, ker vidiš, da se da, da so lahko tudi starostniki aktivni in ni nujno da so neboljjeni	Pozitiven vpliv	Pozitivna podoba	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
------	---	-----------------	------------------	-----------------------------	---

Intervju E

ŠTEVILKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA	TEMA
E1	Občutki so mešani	Mešani občutki	Mešanno počutje	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E2	Kadar povem za svoja leta starejšim osebam od sebe, mi dajejo občutek, da nisem tako star	Nisem star	Primerjava s starejšimi	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E3	medtem ko mi mlajši od sebe dajejo občutek, kot da sem star in za časom	Star in za časom	Primerjava z mlajšimi	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E4	Sam se svojih let ne sramujem	Nesramovanje let	Sprejetje svojih let	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E5	jih povem vedno, ko me nekdo vpraša	Povem svoja leta	Iskrenost	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E6	Menim, da sama številka ne določa človekovo starost, temveč njegovo počutje	Počutje določa starost	Sprejetje svojih let	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E7	Odkrito priznam, da ob misli na staranje in starost občutim strah	Občutki strahu	Strah	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E8	Predvsem iz razloga, da imata moja starša razne zdravstvene težave.	Zdravstvene težave staršev	Strah	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E9	Oba starša se borita z boleznijo.	Bolezen staršev	Strah	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E10	in imata precej težko starost	Težka starost staršev	Strah	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E11	Skupaj s sestro jima vedno stojiva ob strani,	Stati ob strani	Pomoč	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E12	vendar gledati bližnje kako trpijo je nekaj najhujšega	Trpljenje staršev	Strah	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E13	Vem, da imam otroke in ženo, ki bodo ob meni, ko bom star,	Prisotnost bližnjih	Pozitivni občutki	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST

E14	prav tako me ne skrbi finančna situacija, ko bom šel v pokoj	Finančna preskrbljenost	Denar	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E15	Skrbi me pa moje zdravje v starosti	Skrbi me za zdravje	Zdravje	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E16	Največji strah pred staranjem je prihajajoče zdravje	Zdravje v prihodnosti	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E17	Menim, da je zdravje med ključnimi dejavniki, ki odločajo kakšno starost bo imel posameznik	Najpomembnejše je zdravje	Zdravje v starosti	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E18	Najbolj me skrbi kakšna demenca in bi zaradi tega pozabil na vse lepe trenutke, ki sem jih doživel	Demenca	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E19	Prej sem že omenil, da se lahko zanesem na svojo družino	Zanesljivost družine	Družina	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E20	me kdaj popade misel, kako bi bilo da bi izgubil ženo ali otroke.	Izguba članov družine	Družina	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E21	Biti sam na stara leta mora biti grozen občutek	Osamljenost	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E22	Skrbi me, da v starosti ne bom več nič dosegel	Konec dosežkov	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E23	to je precej strašno, saj se potem večkrat vprašam ali sem dosegel vse kar sem hotel v življenju	Sem vse dosegel?	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E24	Ali bom kakšno stvar na smrtni postelji obžaloval	Obžalovanje	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E25	Svojo starost si predstavljam skupaj z ženo	Skupaj z ženo	Druženje	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E26	Upam, da bova na stara leta lahko preživela skupaj veliko časa	Skupno preživljanje časa	Druženje	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E27	si še veliko stvari ogledala in potovala	Ogledovanje stvari	Potovanje	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E28	Na svojo starost gledam s previdnostjo, saj nikoli ne veš kaj te čaka v prihodnosti	Previdnost glede prihodnosti	Previdnost	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E29	Skušaj verjeti, da te čakajo lepe stvari	Lepe stvari	Pozitiven pogled	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E30	hkrati pa veš da se ti čas izteka	Izteka čas	Minljivost	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E31	Vse lepe stvari hitro minejo	Vse mine	Minljivost	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO

					PRIHAJAJOČO STAROST
E32	Na starost se pripravljam predvsem iz finančnega vidika	Finančna priprava	Denar	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E33	Ker pa se tako moja kot tudi ženina delovna doba zaključuje v naslednjih 10 letih pa skušava privarčevati kar se le da	Varčevanje	Denar	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
E34	Starost meni predstavlja veselje in žalost v enem	Veselje, žalost	Vidik starosti	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
E35	Veselim se je iz vidika, da bom lahko preživel več časa z ljubljenimi	Več časa za ljubljene	Druženje	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
E36	hkrati pa se zavedam, da večjih stvari v življenju ne bom več dosegel	Ne bom dosegel večjih stvari	Konec dosežkov	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
E37	Človek je star, ko se počuti starega	Počutje ob letih	Posameznikovo počutje	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
E38	Da nekdo začne tako razmišljati, morajo biti določena dejanja, ki te do tega pripeljejo	Dejanja	Individualni pogled na leta	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
E39	Nekako imam v glavi, da se bom počutil starega, ko bom postal dedek	Ko postaneš dedek	Rojstvo vnukov	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
E40	ko se bodo moji otroci poročili	Ko postaneš tast	Poroka otrok	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
E41	S trditvijo, da so bolni in odvisni od pomoči bi se v večji meri strinjal	Odvisni od pomoči drugih	Strinjanje	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
E42	Vendar menim, da stari ljudje niso sami krivi, da so bolni ali osamljeni	Niso sami krivi	Strinjanje	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
E43	Seveda pa obstajajo tudi izjeme in so povsem neodvisni od pomoči drugih	Obstajajo izjeme	Izjeme	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
E44	V družbi starejših se počutim dobro	Prijetno počutje	Dobro počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
E45	Vidim jih kot osebe polne izkušenj	Polni izkušenj	Izkušenost	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
E46	velikokrat lahko mlajši iz njihove strani dobijo modre nasvete	Modri nasveti	Deljenje nasvetov	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
E47	Obstajajo tudi trenutki, ko sem v prisotnosti kakšnega bolnega starejšega in ko se vprašam ali to čaka tudi mene	Primerjava s saboj	Odnos s starimi ljudmi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
E48	Najpogosteje začnem razmišljati o starosti, kadar sem s svojimi otroci	Kadar sem z otroci	Druženje z otroci	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
E49	kadar pomislim na svojo mladost	Pomislim na mladost	Razmišljanje o mladosti	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI

E50	Kadar sem z otroci, ki so zdaj že odrasli,	Otroci so že odrasli	Odraslost otrok	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
E51	velikokrat pomislim na to kako je bilo, ko so bili otroci mlajši	Mladost otrok	Odraslost otrok	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
E52	Takrat vidiš kako hitro čas mineva	Čas mineva	Odraslost otrok	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
E53	Na svojo starost pomislim tudi kadar razmišljam o moji mladosti	Moja mladost	Razmišljanje o mladosti	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
E54	Staranju mojih staršev	Starši	Staranje staršev	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
E55	Imam veliko lepih spominov na otroštvo	Spomini na otroštvo	Razmišljanje o mladosti	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
E56	S tematiko starosti se ne srečujem pogosto	Se ne srečujem	Nesrečevanje s tematiko	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
E57	Mogoče bi lahko izpostavil trenutke, ko sem s starši in razlagajo o svojih letih v pokoju	Družba staršev	Pogovor s starši	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
E58	Glede pokoja pa se pogovarjamo tudi v službi, saj vsakič ko naporno, si vsi želimo, da bi prišel čimprej	Pogovor s sodelavci	V službi	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
E59	Moj pogled na starost najbolj oblikujeta moja starša	Starša	Staranje staršev	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
E60	ženina starša	Staranje tašče in tasta	Staranje ljudi v okolici	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
E61	spomin na moje stare starše	Staranje babice in dedka	Staranje ljudi v okolici	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
E62	Kljub temu, da so moji in ženini starši še živi, pa ne morem reči, da so zdravi	Niso zdravi	Staranje ljudi v okolici	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
E63	Prav zaradi njih sem vedno v dvomih kaj pričakovati	Dvomi	Staranje ljudi v okolici	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
E64	Ne verjamem, da se strahov glede staranja da zmanjšati	Ne da zmanjšati	Zmanjšanje ni možno	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
E65	Nekako imam v glavi, da je zdravje v poznejših letih nekakšna uganka. Nikoli ne veš kaj te čaka	Zdravje je uganka	Zdravje	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
E66	Skušam se pripraviti tako, da se redno gibaš in ješ zdravo, vendar so določene bolezni, ki	Nezmožnost priprave	Zdravje	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI

	pridejo ne glede na tvoj življenjski stil				
E67	Smisel starosti vidim v preživljanju kvalitetnega časa z družino	Družina	Druženje	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
E68	Menim, da je starost namenjena predvsem temu, saj ko si v srednjih letih veliko delaš	Veliko dela	Delo	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
E69	hodiš pozno domov	Pozno doma	Delo	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
E70	Vikend naj bi bil namenjen preživljanju časa z družino	Družina	Druženje	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
E71	vendar pa se nemalokrat zgodi, da je potrebno tudi v soboto ali nedeljo delati od doma	Delo od doma za vikend	Delo	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
E72	Zato menim, da je starost namenjena tudi počitku	Namenjena počitku	Počitek	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
E73	Iskreno se ne oziram preveč na medije,	Se ne oziram	Ni vpliva medijev	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
E74	predvsem zaradi "zaigranosti"	Zaigranost medijev	Ni vpliva medijev	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
E75	Menim, da so določene reklame, ki prikazujejo starejše ljudi kot nemočne in bolne, preveč filmsko zaigrane.	Zaigranost reklam	Ni vpliva medijev	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
E76	Spomnim se Top Shop reklame za kolensko opornico. Najprej so prikazovali starejšega gospoda, ki je šepal, takoj ko si je pa nadel opornico, je pa tekkel, hudo pretiravanje	Pretiravanje	Ni vpliva medijev	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
E77	Izjemne zgodbe	Izjemno	Pozitivna podoba	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
E78	Brati ali poslušati zgodbe o kakšnih športnikih ki dosežejo kakšne športne dosežke je neverjetno	Neverjetno	Pozitivna podoba	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI

E79	Spomnim se, da sem pred leti bral za nekega Japonca, ki je pri 80 letih osvojil vrh Everesta. To so dosežki, ki jih še večina mladih ne more doseči	Niti mladi ne zmorejo	Fenomeni	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
E80	Take ljudi občudujem	Občudovanje	Spoštovanje	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI

Intervju F

ŠTEVILKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA	TEMA
F1	Nimam nekih bodisi pozitivnih ali pa negativnih občutkov, ko nekemu povem koliko sem star	Niti pozitivni niti negativni občutki	Mešano počutje	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
F2	Res pa je, da je od okoliščin trenutka, razpoloženja in predvsem za kakšne namene ter komu sporočam svojo starost, odvisno razpoloženje	Odvisno od situacije	Mešano počutje	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
F3	Na splošno pa nekih občutkov, ki bi me obremenjevali nimam	Neobremenjenost z leti	Neobremenjenost	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
F4	Nimam nekih posebnih občutkov, mogoče radovednost kako bo	Radovednost kako bo	Radovednost	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
F5	Staranja me ni strah	Ni strahu	Odsotnost strahu	Pomisliki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
F6	Predstavljam si jo kot aktivno obdobje	Aktivno obdobje	Aktivna starost	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
F7	Mislím da bom veliko potoval	Veliko potovanj	Potovanje	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
F8	se še naprej učil	Učenje	Izobraževanje	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
F9	se ukvarjal s hobiji	Ukvarjal s hobiji	Hobiji	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
F10	obkrožen s prijatelji	Prijatelji	Druženje	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
F11	Predstavljam si, da bom veliko časa preživel z družinskimi člani	Družina	Druženje	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST

F12	vnuki in pravnuki	Vnuki	Druženje	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
F13	Nimam nekih posebnih priprav na starost	Se ne pripravljam	Ni priprave	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
F14	Staranje je popolnoma normalen proces v življenju vsakogar	Normalen proces	Življenjsko obdobje	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
F15	Človek je star, ko v življenju nima več ciljev	Ni ciljev	Brezciljnost	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
F16	Človek je star, ko v življenju nima več ...zanimanj	Ni zanimanj	Upad zanimanja	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
F17	Človek je star, ko v življenju nima več ...pozitivne energije	Ni pozitivne energije	Upad energije	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
F18	Od družbe oz. skupnosti... je odvisno ali bodo ljudje neboljani, osamljeni, bolni ter odvisni od pomoči drugih	Družba	Država	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
F19	kvalitete zdravstvenega Sistema... je odvisno ali bodo ljudje neboljani, osamljeni, bolni ter odvisni od pomoči drugih	Zdravstveni sistem	Država	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
F20	sistema socialne oskrbe... je odvisno ali bodo ljudje neboljani, osamljeni, bolni ter odvisni od pomoči drugih	Socialna oskrba	Država	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
F21	kvalitete medsebojnih odnosov je odvisno ali bodo ljudje neboljani, osamljeni, bolni ter odvisni od pomoči drugih	Medsebojni odnosi	Odnosi	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
F22	Sicer pa mislim, da navedena trditev ne velja samo za stare ljudi	Ne velja samo za stare	Nepovezanost boleznin in starosti	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
F23	Počutim se prijetno	Prijetno počutje	Dobro počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
F24	jih z zanimanjem opazujem	Opazovanje	Odnos s starimi ljudi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
F25	poslušam	Poslušanje	Odnos s starimi ljudi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
F26	V trenutkih negativnih zgodb	Ob negativnih zgodbah	Negativne zgodbe	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
F27	v sredstvih javnega obveščanja	Sredstva javnega obveščanja	Mediji	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
F28	v primerih boleznin in slabega počutja	Bolezen, slabo počutje	Odsotnost zdravja	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI

F29	V pogovorih s starejšimi	Pogovarjanje	Pogovor s starimi ljudmi	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
F30	Pogovor s starejšimi	Starejši	Staranje ljudi v okolici	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
F31	informacije v sredstvih javnega obveščanja	Javna obveščanje	Mediji	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
F32	Ni me strah starosti in staranja	Neprijetnost strahu	Ni potrebe po zmanjšanju strahu	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
F33	Starost je zadnja faza življenjskega kroga, pri čemer ni nujno da je slaba ali pa slabša o predhodnih faz	Faza življenjskega kroga	Del življenja	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
F34	Na moj pogled nimajo vpliva	Ne vpliva	Ni vpliva medijev	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
F35	Staranja ni mogoče preprečiti	Nemogoče preprečiti	Nezmožnost preprečitve staranja	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
F36	samo vizuelno upočasniti	Vizuelna upočasnitev	Upočasnitev staranja	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
F37	Osebo na mojo predstavo glede staranja nimajo nekega posebnega vpliva	Ni vpliva	Ni vpliva pozitivnih zgodb	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
F38	kljub temu podpiram pozitivno razmišljanje	Podpiranje	Pozitivna podoba	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
F39	Športniki po 80 letu so izjeme	Izjeme	Fenomeni	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI

Intervju G

ŠTE VIL KA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA	TEMA
G1	Počutim se popolnoma normalno	Normalno počutje	Običajno počutje	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
G2	mojim letom prijetno	Prijetno	Pozitivno počutje	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
G3	Imam pozitivne občutke	Prisotnost pozitivnih občutkov	Pozitivni občutki	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO

					PRIHAJAJOČO STAROST
G4	Nimam strahov glede staranja	Ni strahu	Odsotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
G5	Umirjeno	Umirjeno življenje	Umiritev	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
G6	Urejeno	Urejeno življenje	Pozitiven pogled	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
G7	prijetno	Prijetno življenje	Pozitiven pogled	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
G8	zapolnjeno z družbo prijateljev	Prijatelji	Druženje	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
G9	Na svojo starost se ne pripravljam posebej	Se ne pripravljam	Ni priprave	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
G10	živim v danem trenutku	Živim v trenutku	Ni priprave	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
G11	Tako kot otroštvo, mladost, odrasla doba je tudi starost samo beseda, ki predstavlja mejnik v našem življenju	Mejnik v življenju	Življenjsko obdobje	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
G12	odvisno od vsakega posameznika pa je do katere stopnje pride	stopnja	Življenjsko obdobje	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
G13	Ko se človek zanemari	Zanemarjenost	Neurejenost	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
G14	ko nima več ciljev	Ni ciljev	Brezciljnost	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
G15	ko postane nezadovoljen s samim seboj	Postane nezadovoljen	Nezadovoljstvo	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
G16	ko postane nezadovoljen s..okolico	Okolica	Nezadovoljstvo	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
G17	Leta pri tem ne igrajo nobene vloge	Leta ne igrajo vloge	Posameznikovo počutje	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
G18	To vsekakor ni mišljenje starih ljudi, posameznikov	Ni mnenje starih ljudi	Nestrinjanje	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
G19	ampak je to verjetno rezultat nekih anket, znanstvenih raziskav	Rezultat anket	Nestrinjanje	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
G20	Osebnostno poznam veliko več ustvarjalnih	Ustvarjalni stari ljudje	Ustvarjalnost	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
G21	Osebnostno poznam veliko več... zadovoljnih,	Zadovoljni stari ljudje	Zadovoljstvo	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
G22	Osebnostno poznam veliko več... urejenih	Urejeni stari ljudje	Urejenost	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
G23	Osebnostno poznam veliko več... družabnih	Družabni stari ljudje	Družabnost	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO

G24	menim, da te trditve za večino starih ljudi ne držijo	Ne drži za večino starih ljudi	Nestrinjanje	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
G25	V kolikor so le ti nergaški	Nergaštvo	Neprijetno počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
G26	V kolikor so le ti ...črnogledi	Črnogledost	Neprijetno počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
G27	V kolikor so le ti... igrajo lik »ubogi jaz«	Samopomilovanje	Neprijetno počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
G28	V kolikor so le ti... opravljivi	Opravlјivost	Neprijetno počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
G29	V kolikor so le ti... negativni	Negativnost	Neprijetno počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
G30	se počutim skrajno neprijetno	Neprijetni občutki	Neprijetno počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
G31	V kolikor pa imajo veliko lepih spominov, ki so jih pripravljene deliti	Delijo lepe spomine	Deljenje spominov	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
G32	so polni starih modrosti	Polni modrosti	Modrost	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
G33	govorijo o svojih izkušnjah	Govorijo o izkušnjah	Izkušnost	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
G34	se pa počutim prijetno	Prijetno počutje	Dobro počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
G35	O svoji starosti ne razmišljam	Ne razmišljam	Nerazmišljanje	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
G36	V pogovorih z osebami, ki imajo doma ostarele starše	Osebe, ki skrbijo za starše	Pogovor z znanci	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
G37	z branjem revij oziroma literature	Literatura	Mediji	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
G38	iz objav v medijih	Objave	Mediji	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
G39	Posamezniki z močno voljo do življenja	Življenjska volja	Posamezni stari ljudje	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
G40	željo po izobraževanju v tretjem življenjskem obdobju	Izobraževanje	Posamezni stari ljudje	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
G41	z željo po potovanjih	Potovanja	Posamezni stari ljudje	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI

G42	željo po urejenosti	Urejenost	Posamezni stari ljudje	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
G43	ki so s svojim življenjem zadovoljni	Zadovoljstvo v življenju	Posamezni stari ljudje	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
G44	Strahov glede starosti in staranja trenutno nimam	Neprisotnost strahu	Ni potrebe po zmanjševanju strahu	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
G45	V prenašanju izkušenj in modrosti na mlajše generacije	Prenos izkušenj, modrosti	Prenos znanja	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
G46	V kolikor gre za estetsko medicino to podpiram	Podpiram estetsko medicino	Lepota	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
G47	prav tako podpiram vse kar pripomore k boljšemu počutju starejših (npr. zdravila, pripomočki, kozmetika, itd)	Podpiram pripomočke za boljše počutje	Lepota	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
G48	Pozitivne zgodbe starih ljudi (izobražencev, popotnikov, gradbenikov...) so mi v navdih	Navdih	Motivacija	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
G49	saj so navkljub letom še vedno izjemno pomembni in koristni za skupnost, zaradi svoje modrosti in izkušenj, ki jih imajo	Pomembni za skupnost	Pozitivna podoba	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI

Intervju H

ŠTE VIL KA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA	TEMA
H1	Nič posebnega	Nič posebnega	Običajno počutje	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
H2	razen v situaciji, ko sem v družbi samih mlajših ljudi	V družbi mlajših	Primerjava z mlajšimi	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
H3	takrat se počutim staro	Počutim se staro	Negativno počutje	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
H4	Strah me je	Občutki strahu	Strah	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
H5	Strah me je, da bi morala biti ločena od domačih	Ločitev od domačih	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
H6	da ne bi bila sposobna skrbeti zase	Nezmožnost skrbi zase	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST

H7	da bi bila bolna	Bolezen	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
H8	dementna	Demenca	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
H9	Doma	Biti doma	Živeti doma	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
H10	skupaj z najbližjimi	Najbližji	Živeti doma	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
H11	Se ne pripravljam	Se ne pripravljam	Ni priprave	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
H12	Starost je neizbežna	Neizbežna starost	Neizbežnost	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
H13	lahko je žalostna	Žalostna	Vidik starosti	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
H14	zadnje življensko obdobje	Zadnje obdobje	Življensko obdobje	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
H15	Ko se tako počuti	Odvisno od počutja posameznika	Posameznikovo počutje	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
H16	Ni nujno, da so stari ljudje odvisni od pomoči drugih	Ni nujno	Nestrinjanje	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
H17	Imam občutek, da moram biti brezpogojno prijazna	Brezpogojna prijaznost	Odnos s starimi ljudmi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
H18	spoštljiva	spoštljivost	Odnos s starimi ljudmi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
H19	imam občutek, da jim pomagati	Pomoč	Odnos s starimi ljudmi	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
H20	Kadar sem v družbi starejših ljudi	Ob druženju	Druženje s starimi ljudmi	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
H21	Na obisku pri kakšnem starejšem sorodniku	Na obisku	Pogovor z znanci	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
H22	v soseski	Soseska	Lokalna skupnost	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
H23	Opažam kako so stari ljudje bolni	Prisotnost bolezn	Bolezen	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
H24	Opažam kako so stari ljudje... osamljeni v domovih za starejše	Osamljenost	Lastne izkušnje	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
H25	kako izgubijo dostojanstvo	Izguba dostojanstva	Lastne izkušnje	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI

H26	Če bi vedela, da bom lahko preživljala starost v domačem okolju	Preživljanje starosti doma	Domače okolje	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
H27	Če bi vedela, da ... bom pokretna	Samostojna gibljivost	Zdravje	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
H28	Starost je eno izmed življenjskih obdobij	Življenjsko obdobje	Del življenja	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
H29	Mislím, da takšni oglasi ne vplivajo name	Ne vpliva	Ni vpliva medijev	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
H30	menim pa, da nas obilica takšnih oglasov straši pred starostjo	Straši pred starostjo	Namen oglasov	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
H31	nam vsiljuje idejo	Vsiljevanje idej	Namen oglasov	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
H32	da se je proti njej potrebno boriti	Borba proti starosti	Namen oglasov	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
H33	Pozitiven	Pozitiven vpliv	Pozitivna podoba	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
H34	starost je lahko tudi lepa in aktivna	Lepa, aktivna starost	Pozitivna podoba	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI

Intervju I

ŠTE VILKA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA	TEMA
11	Počitím se dobro	Dobro počutje	Pozitivno počutje	Počutje ob svojih letih	POGLLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
12	Leta me ne motijo	Leta ne motijo	Sprejetje svojih let	Počutje ob svojih letih	POGLLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
13	Upam, da se bom postarala	Upanje na starost	Upanje	Občutki ob misli na staranje	POGLLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
14	Jih nimam	Ni strahu	Odsotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST

I5	Predstavljam si jo v družbi moje družine	Družina	Druženje	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
I6	Preživljanje časa skupaj s prijatelji	Prijatelji	Druženje	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
I7	Da se bom še naprej hodila na potovanja	Še naprej potovala	Potovanje	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
I8	se vsak dan kaj novega naučila	Učenje	Izobraževanje	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
I9	Hkrati pa mislim, da se mi bo takrat življenje umirilo	Umirjeno življenje	Umiritev	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
I10	Ne bo več vsakdanjega stresa službe	Odsotnost stresa	Umiritev	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
I11	Več časa bom imela zase	Več časa zase	Skrb zase	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
I12	večkrat se bom šla lahko rekreirat	Rekreacija	Skrb zase	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
I13	Večkrat pa se bom družila z mojimi vnučki	V družbi vnučkov	Vnuki	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
I14	Skušam biti čim bolj zadovoljna z življenjem ki ga živim	Biti zadovoljna	Zadovoljstvo	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
I15	Ukvarjam se s športom	Šport	Športna aktivnost	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
I16	tudi kondicijo nabiram	Kondicija	Športna aktivnost	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
I17	Za enkrat samo številka	Samo številka	Vidik starosti	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
I18	Ko ne vidi nič več lepega	Ne vidi nič lepega	Nezadovoljstvo	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
I19	Nekateri to sigurno tudi so	Nekateri so	Strinjanje	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
I20	v takih primerih naj bi bližnji nekako pomagali	Pomoč bližnjih	Strinjanje	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
I21	Jaz se v družbi starih ljudi počutim dobro	Prijetno počutje	Dobro počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
I22	Imajo veliko modrosti in sem vesela, če jih delijo z mano	Veliko modrosti	Modrost	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
I23	Nikoli	Ne razmišljam	Nerazmišljanje	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI

I24	V krogu prijateljev	Prijatelji	Pogovor z znanci	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
I25	Mogoče odhod v pokoj	Odhod v pokoj	Upokojitev	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
I26	Jih nimam zato mi jih tudi nič ne more zmanjšati	Neprisotnost strahu	Ni potrebe po zmanjševanju strahu	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
I27	V prijetni družbi	Prijetna družba	Druženje	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
I28	V druženju z družino	Družina	Druženje	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
I29	V preživljanju časa z vnuki	Druženje z vnuki	Vnuki	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
I30	V tem da imaš več časa zase	Več časa zase	Skrb zase	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
I31	za odkrivanje novih hobijev	Odkrivanje hobijev	Hobiji	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
I32	Jaz vedno pravim probaj pa boš videl	Preizkušanje	Vpliv medijev	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
I33	Na mojo predstavo o starosti takšne zgodbe nimajo vpliva	Ni vpliva	Ni vpliva pozitivnih zgodb	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI

Intervju J

ŠTE VIL KA IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA	TEMA
J1	Odvisno glede na moje raspoloženje	Odvisno od razpoloženja	Mešano počutje	Počutje ob svojih letih	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
J2	Določen strah	Občutki strahu	Strah	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
J3	veliko vprašanj	vprašanja	Radovednost	Občutki ob misli na staranje	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST

J4	Da ne bom bolan	Bolezen	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
J5	sam	Osamljenost	Prisotnost strahu	Pomisleki in strahovi glede staranja	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
J6	Da bi ta ritem vsakodnevnega življenja še dolgo trajal	Da bi ritem življenja trajal	Trajanje	Predstava o svoji lastni starosti	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
J7	Jem normalno	Normalno prehranjevanje	Zdravo prehranjevanje	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
J8	se rekreiram	Rekreacija	Športna aktivnost	Priprava na starost	POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST
J9	Nekako nostalgično	Nostalgija	Vidik starosti	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
J10	spominjaš se, kaj je vse za teboj	Obujanje spominov	Vidik starosti	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
J11	se sprašuješ kaj lepega je še ostalo	Kaj bo lepega	Vidik starosti	Pomen starosti	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
J12	Ko se nehaš spreminjati	Ni spreminjanja	Konec spreminjanja	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
J13	izgubljeni želje po spremembah in iskanju kaj novega	Ne iščeš novega	Upad zanimanja	Star človek	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
J14	Sigurno vse našteto lahko najdeš pri starih ljudeh	Najdeš vse našteto	Strinjanje	Stališče do odvisnosti od pomoči drugih	POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO
J15	Jaz se v družbi starih ljudi počutim prijetno	Prijetno počutje	Dobro počutje	Počutje v družbi starih ljudi	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
J16	V krogu prijateljev, s katerim se pogosto družim	Prijatelji	Druženje s prijatelji	Razmišljanje o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
J17	Televizija	Televizija	Mediji	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
J18	časopis	Časopis	Mediji	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
J19	filmi	Film	Mediji	Tematika starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
J20	Spremljanje starejših svojcev	Starejši svojci	Staranje ljudi v okolici	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
J21	znancev	Znanci	Izkušnje drugih	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
J22	zgodbe v časopisih	Časopis	Mediji	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI
J23	filmi	Film	Mediji	Vpliv na pogled in predstavo o starosti	OBLIKOVANJE POGLEDA IN

					PREDSTAVE O STAROSTI
J24	Pogovori o tej temi	Pogovori	Pogovor	Zmanjševanje strahov glede staranja	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
J25	Da ti je bilo vsaj dano izkoristiti trenutke življenja v dobrem in slabem	Življenjski trenutki	Del življenja	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
J26	vidiš zgodbe otrok	Zgodbe otrok	Otroci	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
J27	vnukov	Druženje z vnuki	Vnuki	Smisel življenja v starih letih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
J28	Mislím, da ti oglasni name ne vplivajo	Ne vpliva	Ni vpliva meijev	Podoba starosti v medijih	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
J29	Opozorijo me	Opozarjajo	Opozorilo	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
J30	da moraš poiskusiti vedno kaj novega	Poizkusiti kaj novega	Motivacija	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
J31	se prilagajati	Prilagoditev	Opozorilo	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI
J32	izkoristiti priložnosti	Priložnost	Motivacija	Pozitivne zgodbe o starosti	MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI

9.4. Priloga št. 4: Oso kodiranje

POGLED NA LASTNO PRIHAJAJOČO STAROST

- ❖ Počutje ob svojih letih
 - Pozitivno počutje
 - Dobro počutje (A1, I1)
 - Prijetno (G2)
 - Običajno počutje
 - Normalno počutje (B1, G1)
 - Nič posebnega (H1)
 - Negativno počutje
 - Stisk srca (C1)
 - Ne povem let (C5)
 - Počutim se staro (H3)
 - Mešano počutje
 - Mešani občutki (E1)
 - Niti pozitivni niti negativni občutki (F1)
 - Odvisno od situacije (F2)
 - Odvisno od razpoloženja (J1)
 - Neobremenjenost
 - Neobremenjenost z leti (A2, F3)
 - Iskrenost
 - Povem svoja leta (A3, D1, E5)
 - Ne skrivam let (A4, D2)
 - Sprejetje svojih let
 - Ponos na leta (A5)
 - V redu se počutim ob svojih letih (B2)
 - Staranje je naravno (D4)
 - Nesramovanje let (E6)
 - Počutje določa starost (E5)
 - Leta me ne motijo (I2)
 - Minljivost
 - Ne morem verjeti (C2)
 - Hitro minilo (C3)
 - Zadnjih 20 let (C4)
 - Želja po mlajših letih
 - Raje manj let (C6, D3)
 - Primerjava z mlajšimi
 - Star in za časom (E3)
 - V družbi mlajših (H2)
 - Primerjava s starejšimi
 - Nisem star (E2)

- ❖ Občutki ob misli na staranje
 - Pozitivni občutki
 - Prisotnost pozitivnih občutkov (A6, G3)
 - Pozitivna misel (B3)
 - Ni negativnih občutkov (B5)
 - Prisotnost bližnjih (E13)
 - Negativni občutki
 - Negativna čustva (C12)
 - Podoba staršev (C13)
 - Bolezen (C14)
 - Nezmožnosti (C15)

- Duhovno sproščanje
 - Sprostitev za dušo (A7)
- Telesna pripravljenost
 - Boljša telesna kondicija in forma (B4)
 - Gibanje (B6)
- Narava
 - Stik z naravo (B7)
 - Ključ do zdravja (B8)
 - Premagovanje bolezni (B9)
- Negotovost
 - Občutki negotovosti (C7)
- Strah
 - Občutki strahu (C8, E7, H4, J2)
 - Zdravstvene težave staršev (E8)
 - Bolezen staršev (E9)
 - Težka starost staršev (E10)
 - Trpljenje staršev (E12)
- Pomoč
 - Stati ob strani (E11)
- Jeza
 - Občutki jeze (C9)
- Žalost
 - Občutki žalosti (C10)
- Zmedenost
 - Zmedeni občutki (C11)
- Neobremenjenost
 - Se ne obremenjujem (D5)
 - Nimam slabega občutka (D6)
- Zaskrbljenost
 - Skrb glede bolezni (D7)
 - Starost prinese bolezen (D8)
- Želja po zdravju
 - Ohranitev zdravja (D9)
- Sprejetje staranja
 - Sprejela staranje (D10)
 - Ista pot za vse (D11)
- Denar
 - Finančna preskrbljenost (E14)
- Zdravje
 - Skrbi me za zdravje (E15)
- Radovednost
 - Radovednost kako bo (F4)
 - Vprašanja (J3)
- Upanje
 - Upanje na starost (I3)

❖ Pomisleki in strahovi glede staranja

- Odsotnost strahu
 - Ni strahu (A8, A15, F5, G4, I4)
- Zdravje v starosti
 - Najpomembnejše je zdravje (A9, E17)
 - Povezava z zdravjem (A10)
 - Skrb za zdravje (A11)
 - Zdravo prehranjevanje (A12)
 - Zadostno gibanje (A13)
 - Ne mislim o bolezni v starosti (A14)
- Prisotnost strahu

- Težko življenje (C16)
- Bolezen (C17, H7, J4)
- Nizke pokojnine (C18, D17)
- Premalo denarja (C19)
- Osamljenost (C20, C22, D18, E21, J5)
- Izguba moža (C21)
- Strah (C23)
- Konec življenja (C24)
- Smrt (C25)
- Prisotnost strahov v vseh (D14)
- Nepriznanje strahu (D15)
- Zdravje v prihodnosti (E16)
- Demenca (E18, H8)
- Konec dosežkov (E22)
- Sem vse dosegel? (E23)
- Obžalovanje (E24)
- Ločitev od domačih (H5)
- Nezmožnost skrbeti zase (H6)
- Nedovoljene misli
 - Ne pusti razmišljati (D12)
 - Pretirana skrb (D13)
- Veselo pričakovanje starosti
 - Veselje (A16)
 - Lepo življenje v starosti (A17)
- Bolezen v starosti
 - Prisotnost bolezni v starosti (B10)
- Poškodbe v starosti
 - Prisotnost poškodb v starosti (B11)
 - Poškodba med aktivnostjo (B12)
 - Upočasnjeno celjenje (B13)
- Strah glede bolezni
 - Skrb o zdravju (B14, D16)
- Pozitivne misli
 - Odženen misli (D19)
 - Ne razmišljam o strahovih (D20)
 - Hči poskrbela zame (D21)
- Družina
 - Zanesljivost družine (E19)
 - Izguba članov družine (E20)

❖ Predstava o svoji lastni starosti

- Pozitiven pogled
 - Lepa starost (A18)
 - Neobremenjena starost (A19)
 - Lepe stvari (E29)
 - Urejeno življenje (G6)
 - Prijetno življenje (G7)
- Skrb zase
 - Več časa zase (A20, I11)
 - Rekreativna (I12)
- Počitek
 - Več počitka kot sedaj (A21)
 - Sončenje (D27)
- Zdravje
 - Ohranjanje zdravja (C31)
 - Zdravje bo služilo (D33)
 - Upam da bom zdrava (D35)

- Umiritev
 - Odsotnost hitrega tempa življenja (A22)
 - Odsotnost stresa (A23, I10)
 - Brez stresa (A26)
 - Umirjen dan (D24)
 - Umirjeno življenje (D28, G5, I9)
- Multimedia
 - Gledanje televizije (D25)
- Vrtnarjenje
 - Obdelovanje vrta (D26)
- Finančna stabilnost
 - Dovolj denarja za življenje (A24)
 - Odplačilo kredita (A27)
 - Nizka pokojnina (C30)
- Vnuki
 - Varovanje vnukov (A25)
 - V družbi vnučkov (I13)
- Aktivna starost
 - Aktivno obdobje (B15, D34, F6)
 - Gibanje (B16, B19)
 - Narava, sprehodi (B17)
 - Prilagajanje aktivnosti zmožnostim (B18)
 - Zdrava, aktivna (D22)
- Potovanje
 - Izlet (B20)
 - Ogledovanje stvari (E27)
 - Veliko potovanj (F7)
 - Še naprej potovala (I7)
- Izobraževanje
 - Učenje (F8, I8)
- Hobiji
 - Ukvarjal se s hobiji (F9)
- Druženje
 - Preživljanje časa s partnerko (B21)
 - Skupaj z ženo (E25)
 - Skupno preživljanje časa (E26)
 - Prijatelji (F10, G8, I6)
 - Vnuki (F12)
 - Družina (F11, I5)
- Odsotnost dolgčasa
 - Ne bo mi dolgčas (B22, D23)
- Realna predstava
 - Ni nerealističnih predstav (C26)
- Negativen pogled
 - Ustavitev življenja v starosti (C27)
- Odsotnost s trga delovne sile
 - Pogrešanje službe (C28)
- Upad zmogljivosti
 - Nezmožnost (C29)
- Veselo pričakovanje upokojitve
 - Veselje (D29)
 - Razmišljanje (D30)
 - Pokoj čez dve leti (D31)
 - Izračun ZPIZ (D32)
- Previdnost
 - Previdnost glede prihodnosti (E28)
- Minljivost
 - Izteka čas (E30)
 - Vse mine (E31)

- Trajanje
 - Da bi ritem življenja trajal (J6)
 - Živeti doma
 - Biti doma (H9)
 - Najbližji (H10)
- ❖ Priprava na starost
- Življenjski plan
 - Izdelan življenjski plan kot priprava na starost (A28)
 - Nakup stanovanja (A29)
 - Nakup avtomobila (A30)
 - Odplačilo kreditov do upokojitve (A31)
 - Menjava oken (A32)
 - Obnova kopalnice (A33)
 - Oteženo plačevanje najemnine (A36)
 - Življenje v starosti odvisno od tega koliko si ustvaril pred upokojitvijo in višine pokojnine (A39)
 - Denar
 - Finančna preskrbljenost (A34)
 - Dovolj denarja (A35)
 - Varčevanje (A37, D37, E33)
 - Višina pokojnine (A38)
 - Nezmožnost varčevanja (D38)
 - Finančna priprava (E32)
 - Športna aktivnost
 - Priprava z gibanjem (B23)
 - Zdravje (B24)
 - Psihično dobro počutje (B25)
 - Ohranjanje zdravega telesa (B26)
 - Vaje za moč (B27)
 - Šport (I15)
 - Kondicija (I16)
 - Rekreativna (J8)
 - Služba
 - Fizična aktivnost v službi (B28)
 - Ni priprave
 - Se ne pripravljam (C32, D36, D39, F13, G9, H11)
 - Nižja pričakovanja (C35)
 - Ni potrebe (D40)
 - Sprejeti starost (D41)
 - Živim v trenutku (G10)
 - Pozna priprava
 - Priprava ob upokojitvi (C33)
 - Nesmiselnost (C34)
 - Zadovoljstvo
 - Biti zadovoljna (I14)
 - Zdravo prehranjevanje
 - Normalno prehranjevanje (J7)

POGLED DO STARANJA NA SPLOŠNO

- ❖ Pomen starosti

- Vidik starosti
 - Lepa starost (A40)
 - Pozitivne, negativne strani starosti (A41)
 - Lepo življenje (A46)
 - Določene značilnosti (B30)
 - Nič lepega (C42, D48)
 - Grda starost (D42)
 - Veselje, žalost (E34)
 - Žalostna (H13)
 - Samo številka (I17)
 - Nostalgija (J9)
 - Obujanje spominov (J10)
 - Kaj bo lepega (J11)
 - Lasten vpliv
 - Lasten vpliv na negativne stvari (A42)
 - Nadomeščanje upada sposobnosti (A44)
 - Prilagajanje aktivnosti (A45)
 - Upad sposobnosti
 - Nisi fleksibilen, okreten (A43)
 - Nezmožnost (C38)
 - Otežena hoja (C40)
 - Šibkost (C41)
 - Življenjsko obdobje
 - Starost je obdobje v življenju (B29)
 - Zadnje obdobje (C36, H14)
 - Normalen proces (F14)
 - Mejniki v življenju (G11)
 - Stopnja (G12)
 - Umiritev
 - Umirjeno življenje (B31)
 - Brez stresov (B32)
 - Ustavitev
 - Ustavljanje življenja (C37)
 - Bolezen
 - Več bolezni (C39)
 - Bolezen, osamljenost (D43)
 - Večina bolnih, osamljenih (D44)
 - Stari ljudje bolni (D45)
 - Otežena skrb za starše (D46)
 - Nemoč starih ljudi (D47)
 - Občudovanje
 - Občudujem samostojne (D49)
 - Občudujem aktivne, vitalne (D50)
 - Druženje
 - Več časa za ljubljene (E35)
 - Konec dosežkov
 - Ne bom dosegel večjih stvari (E36)
 - Neizbežnost
 - Neizbežna starost (H12)
- ❖ Star človek
- Individualni pogled na leta
 - Odvisno od posameznika (A47, D54)
 - Leta ne igrajo vloge (A48)
 - Pogled na leta (A51)
 - Neobremenjenost z leti (A52)
 - Nepomembnost let (A53)
 - Individualno doživljanje (D52)

- Dejanja (E38)
- Primerjava z drugimi
 - Starejša od mladine (A50)
- Odnos do življenja
 - Pomembnost odnosa do življenja (A54)
- Posameznikovo počutje
 - Se ne počutim stara (A49)
 - Odvisno od počutja posameznika (B33, H15)
 - Počutje ob letih (B34, D51, E37)
 - Leta ne igrajo vloge (G17)
- Ohranjevanje vitalnosti
 - Delo na ohranjanju vitalnosti (B35)
- Upad moči
 - Pojenjanje moči (B36)
- Odvisnost od drugih
 - Pomoč drugih (B37)
- Upokojitev
 - Odhod v pokoj (C43)
- 70 let
 - Od 70 leta naprej (D53)
- Rojstvo vnukov
 - Ko postaneš dedek (E39)
- Poroka otrok
 - Ko postaneš tast (E40)
- Brezciljnost
 - Ni ciljev (F15, G14)
- Upad zanimanja
 - Ni zanimanj (F16)
 - Ne iščeš novega (J13)
- Upad energije
 - Ni pozitivne energije (F17)
- Neurejenost
 - Zanemarjenost (G13)
- Nezadovoljstvo
 - Postaneš nezadovoljen (G15)
 - Okolica (G16)
 - Ne vidiš nič lepega (I18)
- Konec spreminjanja
 - Ni spreminjanja (J12)

❖ Stališče do odvisnosti od drugih

- Pogoji za lepo starost
 - Več pogojev (A55)
 - Zdravje (A56)
- Potek življenja
 - Odvisno od življenja (B38)
- Polovica
 - Polovica ima probleme (B39)
- Odvisno od posameznika
 - Okrevanje po izgubi (B40)
 - Osamljenost (B41)
 - Nezmožnost sprijaznenja (B42)
 - Lasten vpliv (B43)
 - Nadaljevanje življenja (B44)
 - Alkohol (B45)
- Strinjanje
 - Odvisni od pomoči drugih (C44, D55, E41)
 - Lastne izkušnje (D56)

- Izkušnje s starši, sosedi (D57)
- Niso sami krivi (E42)
- Nekateri so (I19)
- Pomoč bližnjih (I20)
- Najdeš vse naštetu (J14)
- Nestrinjanje
 - Ni mnenje starih ljudi (G18)
 - Rezultat anket (G19)
 - Ne drži za večino starih ljudi (G24)
 - Ni nujno (H16)
- Bolezen
 - Bolani odvisni od pomoči (A57)
 - Veliko bolnih starih ljudi (C45)
 - Težko življenje (C47)
- Izjeme
 - Malo izjem (C46, D60)
 - Obstajajo izjeme (E43)
- Smrt
 - Čakanje na smrt (C48)
- Pomanjkanje volje
 - Ni volje do življenja (C49)
- Vidik starosti
 - Ne godi se jim lepo (C50)
- Samostojnost starih ljudi
 - Zdravje (A58)
 - Neodvisnost v primeru zdravju (A59)
 - Odvisnost v primeru bolezni (A60)
 - Samostojno funkcioniranje v starosti (A61)
 - Podaljševanje aktivnega življenja (D58)
 - Odvisnost pride kasneje (D59)
- Država
 - Družba (F18)
 - Zdravstveni sistem (F19)
 - Socialna oskrba (F20)
- Odnosi
 - Medsebojni odnosi (F21)
- Nepovezanost bolezni in starosti
 - Nepogojenost bolezni in starosti (A62)
 - Bolezen v mladosti (A63)
 - Zdravje v starosti (A64)
 - Ne velja samo za stare (F22)
- Ustvarjalnost
 - Ustvarjalni stari ljudje (G20)
- Zadovoljstvo
 - Zadovoljni stari ljudje (G21)
- Urejenost
 - Urejeni stari ljudje (G22)
- Družabnost
 - Družabni stari ljudje (G23)

OBLIKOVANJE POGLEDA IN PREDSTAVE O STAROSTI

- ❖ Počutje v družbi starih ljudi
 - Dobro počutje
 - Prijetno počutje (A65, B46, D61, D69, E44, F23, G34, I21, J15)
 - Mama (D68)
 - Običajno počutje

- Ne moti (C51)
 - Neprijetno počutje
 - Neprijetno v domu (D62)
 - Nebogljenost ljudi (D63)
 - Smiljenje (D64)
 - Obnašanje (D65)
 - Zadržanost (D66)
 - Sproščenost čez čas (D67)
 - Nergaštvo (G25)
 - Črnogledost (G26)
 - Samopomilovanje (G27)
 - Opravljivost (G28)
 - Negativnost (G29)
 - Neprijetni občutki (G30)
 - Odnos s starimi ljudmi
 - Večje spoštovanje (A66)
 - Vljudnost (A67)
 - Nenasprotovanje (A68)
 - Spoštljivost (A69, H18)
 - Spoštovanje ne glede na osebnost človeka (A70)
 - Pogovarjanje (C54)
 - Ponavljanje tem (C55)
 - Pogovori o preteklosti (C56)
 - Ne zamerim (C57)
 - Pozaba (C58)
 - Pomanjkanje časa (C59)
 - Slaba vest (C62)
 - Zaskrbljenost (C63)
 - Primerjava s seboj (C64, E47)
 - Odvisno od energije (D70)
 - Rada družim (D72)
 - Opazovanje (F24)
 - Poslušanje (F25)
 - Brezpogojna prijaznost (H17)
 - Pomoč (H19)
 - Deljenje nasvetov
 - Pobotanje s sestro (C60)
 - Poslušanje (C61)
 - Modri nasveti (E46)
 - Izkušnost
 - Učenje (B47)
 - Povzemanje (B48)
 - Kvalitetni sogovorci (B49)
 - Polni izkušnji (E45)
 - Govorijo o izkušnjah (G33)
 - Modrost
 - Polni modrosti (G32)
 - Veliko modrosti (I22)
 - Pogosti stiki
 - Velikokrat se vidimo (C52)
 - Dolgočasje (C53)
 - Pogosto v stikih (D71)
 - Deljenje spominov
 - Delijo lepe spomine (G31)
- ❖ Razmišljanje o starosti
- Upad zmogljivosti
 - Pomanjkanje kondicije (A71)

- Manjša gibljivost (A75)
- Nezmožnost (B50)
- Manjša zmogljivost (B51)
- Manj kondicije, moči, eksplozivnosti (B52)
- Slabši od mladih (B53)
- Telesne spremembe
 - Višja telesna teža (A72)
 - Menopavza (A73)
 - Hormonske spremembe (A74)
 - Gube (D77)
- Slabši spomin
 - Pozabljivost (B54)
- Druženje s starimi ljudmi
 - Ob druženju (C65, H20)
 - Obisk pri starših (C66)
- Druženje z otroci
 - Kadar sem z otroci (E48)
- Druženje s prijatelji
 - Prijatelji (J16)
- Nerazmišljanje
 - Ne razmišljam (C67, G35, I23)
 - Slaba volja (C68)
- Služba
 - Ko sem v službi (D73)
 - Težje opravljanje dela (D74)
 - Pogovor s sodelavci (D75)
- Odraslost otrok
 - Hči že 28 let (D76)
 - Otroci so že odrasli (E50)
 - Mladost otrok (E51)
 - Čas mineva (E52)
- Razmišljanje o mladosti
 - Pomislim na mladost (E49)
 - Moja mladost (E53)
 - Spomini na otroštvo (E55)
- Staranje staršev
 - Starši (E54)
- Negativne zgodbe
 - Ob negativnih zgodbah (F26)
- Mediji
 - Sredstva javnega obveščanja (F27)
- Odsotnost zdravja
 - Bolezen, slabo počutje (F28)

❖ Tematika starosti

- Mediji
 - V medijih (A76, D84)
 - Televizija (C75, J17)
 - Literatura (G37)
 - Objave (G38)
 - Časopis (J18)
 - Film (J19)
- Nesrečevanje s tematiko
 - Se ne srečujem (A77, C69, D78, E56)
 - Pogovori o starosti ne potekajo (A78)
 - Ni pogovor z možem (C70)
 - Ni pogovor s prijateljicami (C71, D81, D83)
 - Ni ljuba tema (C72)

- Ne gledam (C76)
 - Nepogosta tema (D80)
 - Pogovor s starši
 - Pogovor o pokojnini (C73)
 - Mama (C74)
 - Družba staršev (E57)
 - Pogovor s starimi ljudmi
 - Pogovarjanje (F29)
 - Pogovor z znanci
 - Osebe, ki skrbijo za starše (G36)
 - Na obisku (H21)
 - Prijatelji (I24)
 - Lokalna skupnost
 - Soseska (H22)
 - Aktualna tematika
 - Koronavirus (B55)
 - Visoka umrljivost (B56)
 - Razmišljanje (B57)
 - V službi
 - Pogovor s sodelavci (D79, E58)
 - Šale
 - Šala o starosti (D82)
- ❖ Vpliv na pogled in predstavo o starosti
- Staranje staršev
 - Starša (A79, A80, C78, D86, E59)
 - Lepo preživljata starost (A81)
 - Želja po podobno starosti (A82)
 - Zanimarjenje
 - Ne skrbijo več zase (B58)
 - Staranje ljudi v okolici
 - Socialna mreža (C77)
 - Prijatelji staršev (C79)
 - Sosedje (C80)
 - Opazovanje (C81)
 - Težko obdobje (C82)
 - Izjema (C83)
 - Ista starost (C84)
 - Dobro zdravje (C85)
 - Lepa starost (C86)
 - Vesele narave (C87)
 - Staranje tašče in tasta (E60)
 - Staranje babice in dedka (E61)
 - Niso zdravi (E62)
 - Dvomi (E63)
 - Starejši (F30)
 - Starejši svojci (J20)
 - Lastne izkušnje
 - Na podlagi izkušenj (D85)
 - Osamljenost (H24)
 - Izguba dostojanstva (H25)
 - Izkušnje drugih
 - Poslušanje izkušenj drugih (D88)
 - Spopadanje drugih s starostjo (D89)
 - Grda starost (D90)
 - Starost povezana z boleznijo (D91)
 - Znanci (J21)
 - Bolezen

- Nezmožnost hoje (D87)
- Prisotnost bolezni (H23)
- Mediji
 - Javno obveščanje (F31)
 - Časopis (J22)
 - Film (J23)
- Posamezni stari ljudje
 - Življenjska volja (G39)
 - Izobraževanje (G40)
 - Potovanja (G41)
 - Urejenost (G42)
 - Zadovoljstvo v življenju (G43)
- Upokojitev
 - Odhod v pokoj (I25)

MNENJE O PREDSTAVI PODOBE STAROSTI V DRUŽBI

- ❖ Zmanjševanje strahov glede staranja
 - Ni potrebe po zmanjševanju strahu
 - Neprisotnost strahu (A83, F32, G44, I26)
 - Zdravje
 - Skrb zase (B59)
 - Vednost glede zdravja (C91)
 - Zdravje je uganka (E65)
 - Nezmožnost priprave (E66)
 - Samostojna gibljivost (H27)
 - Poznanstvo aktivnih starih ljudi
 - Veseli stari ljudje (C88)
 - Živijo življenje (C89)
 - Vitalni, aktivni stari ljudje (D92)
 - Pozitivni primeri (D97)
 - Upanje (D98)
 - Lepa starost
 - Fino na stara leta (C90)
 - Finančna stabilnost
 - Vednost glede denarja (C92)
 - Še višja pokojnina (D103)
 - Da bi si več privoščili (D104)
 - Upokojenci životarijo (D105)
 - Strah životarjenja (D106)
 - Mediji
 - Otežena hoja (D93)
 - Količina zdravil (D94)
 - Snemanje v posteljah (D95)
 - Pozitivne zgodbe v medijih (D96)
 - Napredek medicine
 - Zdravniška pomoč (D99)
 - Lajšanje bolečin (D100)
 - Nemoč zdravnikov (D101)
 - Še večji napredek (D102)
 - Zmanjšanje ni možno
 - Ne da zmanjšati (E64)
 - Domače okolje
 - Preživljanje starosti doma (H26)
 - Pogovor
 - Pogovori (J24)

- ❖ Smisel življenja v starih letih
 - Umirjeno življenje
 - Počitek, sprostitvev, mirno življenje (A84)
 - Umiritev (A85, C93)
 - Razmislek o preteklosti
 - Razmišljanje o preteklosti (C94)
 - Lepe stvari mladost (C95)
 - Priprava na smrt
 - Priprava na konec življenja (C96)
 - Del življenja
 - Življenjska pot (B60)
 - Lepi trenutki (B61)
 - Izkoristiti starost (B62)
 - Faza življenjskega kroga (F33)
 - Življenjsko obdobje (H28)
 - Življenjski trenutki (J25)
 - Vnuki
 - Smisel v vnukih (D107)
 - Druženje z vnuki (D108, I29, J27)
 - Podoživljanje mladosti (D109)
 - Otroci
 - Zgodbe otrok (J26)
 - Druženje
 - Družina (E67, E70, I28)
 - Prijetna družba (I27)
 - Delo
 - Veliko dela (E68)
 - Pozno doma (E69)
 - Delo od doma za vikend (E71)
 - Počitek
 - Namenjena počitku (E72)
 - Prenos znanja
 - Prenos izkušenj, modrosti (G45)
 - Skrb zase
 - Več časa zase (I30)
 - Hobiji
 - Odkrivanje hobijev (I31)

- ❖ Podoba starosti v medijih
 - Ni vpliva medijev
 - Ne vpliva (A86, B63, F34, H29, J28)
 - Nepodleganje (A88)
 - Ne pomeni veliko (B64)
 - Neuporaba (B65, D113)
 - Senzacionalnost medijev (B66)
 - Nerealnost podob (B67)
 - Skrajnost (B68)
 - Se ne oziram (E73)
 - Zaigranost medijev (E74)
 - Zaigranost reklam (E75)
 - Pretiravanje (E76)
 - Vpliv medijev
 - Padeš na foro (C99)
 - Krema proti gubam (C100)
 - Preizkušanje (I32)

- Namen oglasov
 - Straši pred starostjo (H30)
 - Vsiljevanje idej (H31)
 - Borba proti starosti (H32)
- Nerealnost
 - Nesmiselnost oglasov (A87)
 - Niso realne (C97)
 - Ne pomaga (D112)
- Nega
 - Nega obraza in telesa (A89)
 - Skrb zase (A90)
 - Barvanje las (D114)
- Lepota
 - Podpiram estetsko medicino (G46)
 - Podpiram pripomočke za boljše počutje (G47)
- Negativen vpliv medijev
 - Prikazovanje neboljanih (D110)
- Pozitiven vpliv medijev
 - Fit, vitalni stari ljudje (D111)
- Nezmožnost preprečitve staranja
 - Pripomoček ne zaustavi staranja (C98)
 - Nemogoče preprečiti (F35)
- Upočasnitev staranja
 - Vizualna upočasnitev (F36)

❖ Pozitivne zgodbe o starosti

- Spoštovanje
 - Spoštovanje neobremenjenih s starostjo (A91)
 - Samospoštovanje (A92)
 - Ohranjanje skrbi zase (A93)
 - Cenim take ljudi (B70)
 - Občudovanje (E80)
- Fenomeni
 - Vztrajnost (B69)
 - Niti mladi ne zmorejo (E79)
 - Izjeme (F39)
- Motivacija
 - Zgled (B71)
 - Zgodba motivira (C105)
 - Navdih (G48)
 - Preizkusiti kaj novega (J30)
 - Priložnost (J32)
- Pozitivna podoba
 - Pozitiven vpliv (B72, C101, D115, H33)
 - Izjemno (E77)
 - Neverjetno (E78)
 - Podpiranje (F38)
 - Pomembni za skupnost (G49)
 - Lepa, aktivna starost (H34)
- Upanje
 - Samostojnost (C102)
 - Skrbeti sam zase (C106)
- Prizemljenost
 - Ne bom maratonka pri 80. (C103)
 - Mlada nisem tekla (C104)
- Ni vpliva pozitivnih zgodb
 - Ne vpliva (F37, I33)
- Opozorilo

- Opozarjajo (J29)
- Prilagoditev (J31)